

A TARTALOMBÓL

◆ Kortárs hazai igehirdetők:
Steiner József

◆ Igehirdetések

◆ Bibliatanulmány:
Júdás levele

◆ Bibliai tájak –
emberek

Szanhedrin az
első században

Isten akaratának
keresése

◆ Létezik-e még
felebarát?

◆ A gyülekezeti
fegyelem

◆ Reichert Gyula

◆ Beszélgetés
Istennel

◆ Az MLM-es rend-
szerek veszélyei

◆ Mécses a te igéd:
Az utolsó idők jelei

◆ Világosságot „Kelet-
nek”, avagy a „lé-
lek” Nyugatról jó

A Kristály Katedrális tornya

TARTALOMJEGYZÉK

HIRDESD AZ IGÉT!

Kortárs ígéhirdetők prédikációi – Steiner József: „Élő templomok”	1
Kotán Béla: Várni Istenre	5
Nagy Ferenc: Jézus nem bízta magát az emberekre	6
C. H. Spurgeon: Akadályok az ima előtt	9

BIBLIATANULMÁNY

Papp János: Júdás levele (2.)	12
-------------------------------------	----

BIBLIAI TÁJAK – EMBEREK

Thomas D. Lea: Szanhedrin az első században	20
J. Randall O'Brien: Isten akaratának keresése a bibliai időkben	24

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Hegyí András: Létezik-e még felebarát?	27
--	----

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Reichert Gyula: A gyülekezeti fejelem	33
Százhuszonöt éve született Reichert Gyula	37
Szebeni Olivér: Beszélgetés Istennel	39
Szebeni Olivér: Az istentisztelet	41
Steiner József: Veszélyek és problémák az MLM-es rendszerek gyülekezeten belüli alkalmazásával	42

MÉCSSES A TE IGÉD

Dr. Matus István: Az utolsó idők jelei és a lelki egészség	45
--	----

TANULMÁNYI SZEMLE

Hegyí András: „Világosságot Keletnek”, avagy a „lélek” Nyugatról jö	55
---	----

Címlapon: A Kristály Katedrális a Garden Grove-ban Kaliforniában. Cikk az 1. oldalon: „Élő templomok” cím alatt.

Robert Schuller 1969-ben kezdte el a „Robert Schuller Intézet a sikeres gyülekezeti vezetőségért” tanintézetét.

A tízezer összeragasztott üveglap által lefedett templomban egyszerre több mint 2700 ember tud helyet foglalni. A templom nevéhez fűződik az Hour of Power című műsor, ami a világ legnézettebb keresztyén televíziós adása. Egy időben 156 országban sugározták és 1,3 millió nézője volt.

Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgotárs

2011. második negyedév

XXI. évfolyam

2. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 352-9993

Fax: 352-9707

E-mail: ltg952@pr.hu

<http://szolgotars.fw.hu>

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Felelős szerkesztő: *Lukács Tamás*

Felelős kiadó: *dr. Mészáros Kálmán* egyházelnök

Tördelőszerkesztő: *Lukács Tamás*

A folyóirat önköltségi áron megvásárolható és előfizethető a Baptista Kiadónál.

Egy szám ára: 650 Ft,
egyéves előfizetési díj: 2600 Ft.

Megjelenik: negyedévente

ISSN 1218-425X

HIRDESZ AZ IGÉT!

Kortárs igehirdetők prédikációi

Steiner József

„Élő templomok”

Gal 2,20

„Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amit most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem.” (Gal 2,20)

Kedves Testvéreim és Vendégeink!

Nagyon szeretek különleges templomokról olvasni, tanulni. Rendkívül érdekes ez számomra, mert ez egy Istentől belénk teremtett különleges vágy: templomot építeni az ismeretlen isteneknek, vagy akik már megismerték az Örökkévalót: az egyedüli Úrnak, a Teremtő Atyánknak!

Néhány különleges templom képét mutatom meg a gyülekezetnek:

1. Szent Ágoston-parókia, Fülöp-szigetek
2. Reykjavík, Izland, lutheránus templom
3. Szent Bazil-katedrális, Vörös tér, Moszkva
4. Kristály Katedrális, Orange County, Kalifornia
5. Solid Rock Church, Monroe, Ohio
6. A világ egyik legkisebb temploma, öten férnek bele.

Most azonban hadd szóljak inkább a legkülönlegesebb templomról, amely valaha is született: a Gyülekezetről, az emberről, pontosabban az emberek legkülönlegesebb csoportjáról, amely valaha is létrejött: Isten újszövetségi népéről.

2. Szent Ágoston-parókia, Fülöp-szigetek

1. Reykjavík, Izland, lutheránus templom

1. Isten előtt sokkal fontosabbak az élő templomok, mint az élettelen anyagokból készült épületek.

Bár elgyönyörködtünk az előbb látható csodálatos alkotásokon, de mindenképpen meg kell állapítanunk azt, hogy a leggyönyörűbb templomot mégsem emberek építik, hanem Isten maga.

Ő a legjobb „dizájner”, tervező és kivitelező – még akkor is, ha sokszor nagyon gyenge anyagból kell kihoznia azt, ami méltóan nevezhető az ő templomának.

Amit tehát alapvető fontosságú megértenünk, hogy Urunk maga építi az ő egyházát – és az nem beton, téglá és üveg, azaz nem egy építmény, hanem mindig egy gyülekezet – és ezek összességüként az Élő Egyház.

Figyeljük csak, hogyan beszél erről Pál apostol az athénieknek: „Az Isten, aki teremtette a világot és mindazt, ami benne van, aki mennynek és földnek Ura, nem lakik emberkéz alkotta templomokban.” (ApCsel 17,24)

Természetesen fontos megjegyeznem, hogy nekünk szükségünk van építményre is, amit mi imaháznak nevezünk, hiszen valahol össze kell jönnünk. Jó az, ha van egy épület, amit Isten tiszteletére tudunk dedikálni, szentelni és használni.

Azonban a leglényegesebb pont sohasem ez, hanem az, hogy hogyan építi az Úr az ő templomát belőlünk – és ennek mi hetente tanúi vagyunk –, gondoljunk csak az elmúlt vasárnapokra, ahol minden alkalmon új tagokat köszönthettünk magunk között!

Így zajlik ez az építés: „Ezért tehát nem vagytok többé idegenek és jövevények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek. Mert ráépültetek az apostolok és a próféták alapjára, a sarokkö pedig maga Krisztus Jézus, akiben az egész épület egybeilleszkedik, és szent templommá növekszik az Úrban, és akiben ti is együtt épültök az Isten hajlékává a Lélek által” (Ef 2,19–22).

3. Szent Bazil-katedrális, Vörös tér, Moszkva

Testvéreim, ami itt történik, ami velünk történik, az az, hogy szent templommá növekszünk az Úrban!

Nem is Pál apostol volt az első, aki arról szólt, hogy nem a téglából és betonból készült épület az Élő Isten lakhelye, hanem hogy az igazi templom mi magunk lehetünk. Jézus Urunk ezt így fogalmazta meg: „»Romboljátok le ezt a templomot, és három nap alatt felépítem.« Ezt mondták rá a zsidók: »Negyvenhat esztendeig épült ez a templom, és te három nap alatt felépíted?« Ő azonban testének templomáról beszélt” (Jn 2,19–21).

Isten előtt sokkal fontosabbak az élő templomok, mint az élettelen anyagokból készült épületek!

2. A templomot a legszentebb módon kell elkészíteni, és ilyen állapotban kell tartani!

Amikor az imént a fotókat nézegettük a különleges gyülekezeti épületekről, észrevehettük, hogy

mind az adott helyen elérhető legjobb, legdrágább anyagokból készültek. Nem a feleslegüket hordták össze a hívek, hogy abból valamit kialakítsanak, ami éppen hogy megfelel a célnak... És hát régebbi korokban nem is volt kérdés, hogy az Istennek szánt épületeket kellett a legszebben megépíteni, hogy azok méltó lehessenek rendeltetésükhöz!

Akkor hogyan gondolhatnánk azt, hogy amikor Isten építi maga az ő templomát, akkor megelégedik bármi kevesebbrel?!

„Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Léleke bennetek lakik? Ha valaki az Isten templomát megrontja, azt megrontja Isten, mert az Isten temploma szent, és ez a templom ti vagytok.” (1Kor 3,16–17)

Isten olyan személyekben hajlandó lakni, akik kedvesek neki!

„Akik pedig test szerint élnek, nem lehetnek kedvesek Isten előtt. Ti azonban nem test szerint éltek, hanem Lélek szerint, ha Isten Léleke lakik bennetek. De akiben nincs a Krisztus Léleke, az nem az övé.” (Róm 8,8–9)

Isten szentté tesz téged, amikor befogad az ő gyülekezetébe, de az neked is feladatod, hogy szentül is tartsd magad! Ne szennyezd be az ő templomát! Te egy élő templom vagy!

– A templom beszennyezésének egyik legerősebb módja, ha ezt a testet hitetlen párral osztjuk meg: „Ne legyetek a hitetlenekkel felemás igában, mert mi köze egymáshoz az igazságnak és a gonoszságnak, vagy mi köze van a világosságnak a sötétséghez? Vagy mi azonosság van Krisztus és Beliál között? Vagy milyen közösség van hívő és hitetlen között? Hogyan fér össze Isten temploma a bálványokkal? Mert mi az élő Isten temploma vagyunk, ahogyan az Isten mondta: Közöttük fogok lakni és járni, Istenük leszek, és ők az

4. Kristály Katedrális, Orange County, Kalifornia

én népem lesznek. Ezért tehát menjetek ki közülük, és váljatok külön tőlük, így szól az Úr, tisztátalant ne érintsetek, és én magamhoz fogadlak titeket.” (2Kor 6,14–17)

A legkiemeltebb szennyezés éppen ezért a szexuális tisztátalanság. *„Kerüljétek a paráznaságot! Minden más bűn, amit elkövet az ember, kívül van a testén, de aki paráználkodik, a saját teste ellen vétkezik. Vagy nem tudjátok, hogy testetek, amit Istentől kaptatok, a bennetek levő Szentlélek temploma, és ezért nem a magatokéi vagytok? Mert áron vétettek meg: dicsőítétek tehát Istent testetekben.” (1Kor 6,18)*

Isten azt mondja, hogy csakis akkor lehetsz, és csakis akkor maradhatsz az ő temploma, ha tisztán tartod testi-lelki-szellemi életedet. Őt ne akard bekényszeríteni tisztátalan kapcsolatokba – úgysem hagyja magát. Ilyen helyzetben ő kivonul életed, tes-ted-lelked templomából, és te rájössz, hogy milyen az, amikor csak egy Isten alakú vákuum marad a lelkedben...

Elveszíted az ő jelenlétének átélését.

Ma nagyon sok keresztyén szenved attól, hogy nincsen olyan örömteli istenélménye, mint szeretné. Olvassa az igét, imádkozik, jön a gyülekezetbe, de az Úr olyan távolinak tűnik. Lehet, hogy azért, mert távoli is. Mert nem él benne, az illetőben. Mert nem tudja vállalni Isten azt az életet, amit az adott személy él. Az nem szent, nem templomhoz méltó.

Végig szoktad-e gondolni azt, hogy ha Jézus benned él, és te elszívsz egy cigarettát, akkor ebben neki is részesülnie kell? Hogy ha olyan mennyiségben fogyasztasz szeszes italt, hogy az már részegségnek minősül, akkor ezt Jézusnak is el kellene viselnie benned?

Mi élő templomok vagyunk! Úgyhogy ha idejében halod ezt a figyelmeztetést, akkor radikális módon engedelmessé válsz neki, nehogy rögzüljön benned ez az állapot!

Mert a templomot a legszentebb módon kell elkészíteni, és ilyen állapotban kell tartani!

3. Isten csakis felszentelt és megszentelt templomban hajlandó lakni

Olyat még nem hallottunk, hogy egy templomban elkezdődjön a rendszeres hitéleti tevékenység felszentelés nélkül. Anélkül, hogy imádságban ne lenne az Örökkévalónak szentelve egy épület: nem lehet valamire kimondani, hogy az egy gyülekezet otthona, és Isten népének összejöveteli helye.

Nincsen ez másképpen az élő templomokkal sem. Amikor életünket Jézus kezébe tesszük (megtérünk), akkor ez történik: neki ajánljuk, dedikáljuk ezt a testet-lelket. Az övé lesz, mert átadjuk neki a használati jogot és a teljes fennhatóságot. És ekkor a mi egész lényünk, testünk, lelkünk, szellemünk elkezd megszentelődni, és minden korábbi

bűnünktől szabadok leszünk! Dicsőség érte neki!

1. Ha szenvedélyed volt a cigaretta, megszabadulsz tőle. Már nem kell szívnod, mert szabad vagy. Már a te döntésed, hogy leteszed-e, vagy fennmarad a megkötözött voltod.

2. Nem kell lerészegedned többet, ettől is megszabadulsz.

3. Megbocsáttatnak addigi erkölcstelenségeid, házasság előtti vagy kívüli kapcsolataid, mert Isten teljesen eltörlie ezeket belőled.

Tiszta lappal kezdesz, és élő templommá válsz azon

5. Solid Rock Church, Monroe, Ohio

nyomban!

Bárcsak úgy lenne, hogy ez sosem lanyhulna, sosem esne vissza bennünk!

Bárcsak mindenki megtartaná ezt a tisztaságát, szüziességét!

– Sajnos, ahogyan sok lány eldobja élete legnagyobb értékét, a szüziességet, és válik maga is értéktelenné ezen a területen, úgy sok keresztyén is felelőtlen lesz legnagyobb értékéhez, a Krisztustól kapott tisztaságához, büntől megtisztult, szüziességéhez.

A templom ekkor szennyessé, mocskossá válik. Nem folytatódhat benne istentisztelet. A rómaiak Jeruzsálem elfoglalásakor a zsidó templomban disznót áldoztak, és állati fekáliával kenték össze Isten oltárát. Ne gondold, hogy te sokkal kevesebbet teszel akkor, amikor megrontod Isten élő templomát, saját tested! *„Aki Isten templomát megrontja, megrontja azt az Isten...”*

Ekkor egyetlen lehetőség van: ki kell takarítani és újra felszentelni a templomot!

Ha időközben valahogyan meggyengült vele a kapcsolatod, beszennyeződött a tested élő temploma, akkor itt az idő számodra, hogy újra isteni étellel töltsd be magad, és ismét az ő szent helye lehessen életed! Gyere most elé bűneid megbánásával, életed újraodaszerésével! Ő kész arra, hogy ismét

6a. A világ egyik legkisebb temploma kívülről nézve

6b. A világ egyik legkisebb temploma, öten férnek bele

Fairfax Community Church-ben szolgáltam több ezer fős, angol nyelvű gyülekezetek beosztott lelkészeként. Hazatérve 1997-től öt éven át a Keresztyén Vezetők és Üzletemberek Társasága (KEVE) országos ügyvezető igazgatójaként dolgoztam, miközben társadalmi munkában ifjúsági vezetőként, illetve gyülekezetalapító lelkészként tevékenykedtem Budapesten és Budakalászon.

2002-ben Debrecenbe költöztünk családommal, hogy a Híd Alapítványt létrehozva felekezeti közötti missziómunkát végezzünk, amely során kulturális rendezvényeket használtunk csatornaként a nem hívő emberek elérésére. Ezen évek alatt a Debreceni Baptista Gyülekezetbe tartoztunk. 2008 nyarán innen kerültem kirendelésre, hogy a Trinity Baptista Gyülekezet alapító lelkipásztoraként kezdjek szolgálni. Ez most életem központi területe. Emellett a Híd elnökeként néhány felekezeti közötti projektet vezetek, mint például a cél tudatos gyülekezet magyarországi munkájának vezetője, illetve a TCMI teológiai intézet magyarországi aligazgatójaként segítek nem lelkészi (és lelkészi) gyülekezeti tagoknak olyan gyakorlatcentrikus képzésekre eljutni, amelyek hangsúlyozzák a bibliahű teológiai oktatás és a kortárs megközelítés egyensúlyát.

Gyakran tartok előadásokat az ország határain túl is, főleg az USA-ban, ahol 1998 óta minden esztendőben három-négy hetet töltök, illetve Angliában és a környező országokban a hit és a vezetés kapcsolatában, idő- és célmenedzsment témakörében, illetve a posztmodern kor és a misszió kapcsolatában.

Sok időt kell autóban töltenem, így ha sikerül kiszakítani egy kis szabadidőt, akkor azt két keréken töltöm, kerékpáron vagy motorkerékpáron. Lelkesedem a legkorszerűbb technikai eszközök és megoldások gyülekezeti felhasználásáért.

Feleséggel, *Csillával* és két gyermekemmel, a tizenhét éves *Ráhell* és a tizenkét éves *Dáviddal* Debrecenben élünk. (Steiner József lelkipásztor, Trinity Baptista Gyülekezet, Debrecen)

teljesen megtisztítson téged. Ámen.

Életútam dióhéjban

1970-ben születtem Szentendrén, és Budakalászon nőttem fel, így ízig-vérig „dunakanyari gyerek” vagyok. Egy húgom és egy nővérem van. 1991-ben szereztem villamos üzemmérnöki diplomát, majd mérnök-menedzserként dolgoztam egy budapesti részvénytársaságnál. Főiskolai éveim alatt jutottam hitre az Isten Egyháza szabadegyházi mozgalom segítségével, ahol több évre lelki otthonra is találtam. Néhány évvel ezután Isten hívását meghallva a Baptista Teológiai Akadémia teológiai szakát végeztem el, amely diplomámat az utóbbi években az ausztriai TCMI intézetben elért angol nyelvű egyetemi mesterfokozattal fejlesztettem tovább (M. A. gyakorlati teológiából).

A BTA elvégzése után 1997–1998-ban az egyesült államokbeli St. Joseph-ben és a Washington DC kertvárosában működő

„Ha kiált hozzám, meghallgatom, vele leszek a nyomorúságban, kiragadom onnan, és megdicsőítem őt.” (Zsolt 91,15)

Kotán Béla

Várni Istenre

1Sámuel 13,1-14

Sault Isten parancsára kente fel Sámuel próféta Izrael fejedelmévé, hogy ő szabadítsa meg a népet a filiszteusoktól: „Felkent téged az Úr. Jelek fognak bekövetkezni rajtad, amelyekből kétségtelenül meggyőződhetsz arról, hogy Isten téged választott ki, és veled lesz.”

Egy éve volt már király Saul, és volt már háromezer katonája. A filiszteusoknak harmincezer harci kocsija volt, hatezer lovasa, és sok nép.

Isten segíteni akarta népét

„Júda házához azonban irgalmas leszek, és megsegítem őket, mint Uruk, Istenük. De nem ijjal, karddal és harccal, nem lovakkal és lovasokkal segítem őket.” (Hós 1,7) Ezzel tanította őket arra, hogy egy ilyen helyzetben is képesek legyenek hinni: elég bízni Istenben.

Az 1Sámuel története szerint az izraeliek amikor látták, hogy bajban vannak, üregekben rejtőzködtek el, sőt a Jordánon túlra menekültek. Akik maradtak, riadtan sorakoztak fel Saul mögé. Várták Sámuelét hét napig. Csoda, hogy várták, de a hét nap legalább valamiféle biztos kapaszkodó volt.

Amikor nem jött a próféta, végképp bizonytalanná váltak. A nép széledezni kezdett Saultól.

Annak idején Gedeonnal legalább megbeszélte a dolgot az Úr, szépen elmagyarázva neki, hogy miért kell elparancsolni maga mellől a katonákat.

Saul azt gondolta, hogy mindjárt rátörnek a filiszteusok. Miközben fogyott a remegő serege, gondolkodott, járt az

agya, és olyan következtetésre jutott a látottak alapján, hogy beleremegett a szíve. Itt a láthatatlanokra nem is számított. Ekkor hibázott.

Néha a képzelet szülte veszélyek meggyőzőbbnek tűnnek, mint a biztos ígéretek.

Amikor Izrael Szihón országához ért, ezt üzenté neki: „Szeretnék átvonulni országodon! Mindig csak az úton megyek. Ennivalót pénzért veszek tőled. Innivalót is. Éppen csak át szeretnék gyalogolni!” Ilyen becsületes ajánlatot ritkán kap az ember. Erre Szihón bizalmatlan lett, aggódott, félt, reszkettett, nem akarta átengedni őket, hanem kivonult ellenük.

Várták Sámuelét hét napig

Mindig van egy Istentől meghatározott idő, egy Istennek megfelelő idő, és erre kell várni a hívó embernek. Bár hosszúnak tűnhet ez az idő. „A hosszú várakozás beteggé teszi a szívet, de a beteljesült reménység életnek a fája” – olvasható a Péld 13,12-ben.

A hit hatalma tartja az embert Istentől függő viszonyban. Minden külső körülmény ellenére tudunk várni Istenre, mert tudjuk, hogy eljön az ő ideje.

Isten számára a legkedvezőbb idő az, amikor az ember a végső pontjára jut. Mindez azért van, hogy a végén Isten dicsősége legyen nyilvánvaló.

Egyszer Isten beszélgetett így a népével: „Ne gondold, hogy a te nagy erőd – a kánaániak az erősebbek –, sem a te igazságodért adott győzelmet az Úr.” Meg sem érdemled. Aztán hét esetet sorol fel a nép életéből – volt ott mindenféle lázadás (5Móz 9,4. skk).

Ábrahám százéves volt, amikor Izsák született. Felesége nyomására nem tudja kivárni Isten idejét. Siettetni akarta Istent. Aztán „megoldotta” Isten helyett: „megáldotta magát”.

Sára azt mondta: „Íme, az Úr nem engedett szülnöm, menj be a szolgálomhoz, talán az ő révén lesz fiam. És hallgatott Ábrám Száráj szavára” (1Móz 16,2). „Az Úr elmulasztotta ígérete beváltását. Elkészt az Isten. Talán az egyiptomi szolgálóm ki fog segíteni a bajból” – gondolta Sára.

Jákób és anyja sem tudta tétlenül végignézni, hogy elveszen a megígért áldás.

Amikor elveszítjük a hitünket, mindenféle butaságba képesek vagyunk belemenni.

Saulnak ezt kellett hallania: „Ostobaságot követtél el! Nem tel-

Sámuel próféta elmarasztalja Saul királyt

jesítetted Istenednek, az Úrnak a parancsát, amelyet parancsolt neked, pedig most véglegesen megerősítette volna az Úr Izraelben a királyságodat” (1Sám 13,13).

Olyankor szinte minden elképzelhető megteszünk, hogy minél előbb elérjük emberi céljainkat, és teljesen feloldjuk az Istentől való függésünket. Ezek a lépések soha nem erősítik meg a hitünket. A hit útja nagyon egyszerű és nagyon keskeny út.

A mi szívünk olyan, hogy inkább keres valamilyen más utat, tervet készít, segítséget kér, mint hogy várnia kelljen.

Más dolog hinni, és más dolog várni

Ha én megígérek valamit a gyermekeimnek, elhiszi. De újra meg újra türelmetlenül kérdezi: – De, apa, mikor, de hogyan, de meddig kell még várni?

Ábrahám szépen vizsgáljuk hitből az 1Mózes 15. részében leírtak szerint, de elbukik türelemből a 16. részben, a Hágárral történtek miatt.

Milyen szépen együtt látja a zsidókhöz írott levél a hitet és a türelmet: „...ne legyetek restek, hanem kövessétek azokat, akik hit és türelem által öröklék az ígéreteket” (Zsid 6,12). Nem elég csupán a hit, és nem elég csupán várni.

Saul életében ez egy próba volt

Mielőtt Isten végleg neki és családjának adta volna a királyságot, tesztelte, hogy hívő vagy hitetlen. Aki nem tud a végsőkig bízni, várni Istenre, nem alkalmas arra, hogy vezesse

Isten népét.

Ha már elrontottuk a dolgokat, hajlamosak vagyunk arra, hogy másra hárítsuk a felelősséget.

Sára így hárít Ábrahámra: „*Miattad ért engem sérelem*” (1Móz 16,5).

Saul is hárít Sámuelre: „...*így felelt: Amikor láttam, hogy a nép széledezni kezd tőlem, te pedig nem érteztél meg a megállapított időre, de a filiszteusok már összegyűltek Mikmászba...*” (1Sám 13,11). Saul nem bízott abban, hogy Isten vele van. Azt hitte, hogy az áldozattal kell meghívni őt. Pedig mindig ott van, csak bizalommal kell lenni iránta.

A maga idején megmutatkozik Isten segítségével

Még soha senki nem várt hiába Istenre. Isten azt parancsolta Saulnak: Várj! De Saul nem teljesítette ezt.

Végül kibontakozott a harc. „*Azok a héberek is, akik azelőtt a filiszteusokkal tartottak, és mindenfelől velük együtt vonultak táborba, azok is Izraelhez csatlakoztak, tehát Saulhoz és Jónátánhoz*” (1Sám 14,21). Mindig odaállnak, ahol emberileg remélhető a győzelem.

„*Amikor az Efraim hegyvidékén elrejtőzött izraeliek meghallották, hogy menekülnek a filiszteusok, ők is utánuk eredtek a harcba.*” (1Sám 14,22)

Akkor jön meg a bátorságuk, amikor már emberileg is látszik a győzelem. A hit ereje tartja az embert Istentől függő viszonyban.

Nagy Ferenc

Jézus nem bízta magát az emberekre

János 2,24–25

Egyedülálló kijelentés ez az Úrról. Látszólag botránkozótó is. Jézus ugyanis elvárja az emberektől, főleg pedig tanítványaitól, hogy bízzanak benne, ő azonban ezt nem viszonozza. A tapasztalatokban gazdag istenfélők gyakorta tanácsolják nehéz helyzet idején a félénkeknek, hogy bízzanak az Úrban. Viszont az emberek az egymás iránti bizalom erősítését is szükségesnek tartják. Azonban a rossz tapasztalatok körültekintésre intenek, mert az óvatlan ember a megelölegezett bizalommal kiszolgáltatathatja magát a bizalomra méltatlan ismeretlennek. Isten helyett, Isten ellenében pedig senki ember fiában, még előkelőkben sem szabad bízni, mert nem tarthatnak meg. Zsarolt javakban bízni is csak annyit ér, mint emberkéz alkotta hitvány bálványokban! Tébolyodott idők jártak akkor, midőn Jeremiás óva intett, hogy még a testvér vagy a felebarát is csak megcsalni akar. Mikeás próféta, aki különös ügyek intézésére is kaphatott felkéréseket, óvott a „jó ismerősök” előtti intim megnyilatkozástól, de még asszonyod előtt is, kit magadhoz ölelsz – mondta –, vigyázz, hogy mit mondasz! – Mindezeket látva, hallva sem vonhatjuk meg bizalmunkat vezetőinktől, rájuk hallgatni, tanácsaikra ügyelni szükséges és kell, mert ők vigyáznak lelkünkre (Zsid 13,17).

Már most eléggé megokoltnak tűnik, hogyha Jézus nem bízta magát az emberekre. Jézusnak azonban nem voltak

rossz tapasztalatai semmilyen tekintetben sem! Őt ugyanis sem a közvetlen sátáni ravaszkodások, kísértések, sem a törvények ismerői által kieszelt csapdák, trükkök, a kétértelmű okoskodások sem bírták botlásra, bűnre vinni, azon egyszerű oknál fogva, hogy tudta, mi lakik az ember/ek/ben! Urunk szavainak, tetteinek mindig az előre tudás, sohasem a múltbeli okulás volt a meghatározója. Nem előítéletek vagy feltételezések alapján szólt és cselekedett. Másrésről ő a Megtartó, akiben bízni egyedül érdemes. Az elveszett és bűnben veszteglő ember sem magát, de másokat sem képes megmenteni. Az ilyenek számára az egyetlen lehetőség: megragadni a hozzájuk közeledő mentő kezét!

Megváltónk földi életének két jól elkülöníthető szakasza volt. Az első szakasz 30 évre tehető, míg a második három-négy évre. A kezdeti éveket Isten különös oltalma alatt töltötte el. Nem bízhatta őt mennyei Atyja és földi szülei sem Heródes királyra és katonáira. A keleti bölcsek (akiket később az emberi képzelet királyi rangra emelt) csak hozzájárulhattak kincseikkel az előállt gondok enyhítéséhez. Ez bizonyosan nagy segítség volt. Isteni irányítás nélkül azonban a földi szülők nem tudták volna feladataikat betölteni. A sürgős menekülést sem ők találták ki. A kényszerű fogságból visszatérve is a felülről történő iránymutatásra támaszkodva cselekedtek és telepedtek le Názáretben. Urunk életének ebben az

első szakaszában még egyszer és rövidke időre ritka erősgű fény ömlött a 12 éves „Gyermekre”! Azonban azt látjuk ekkor is, hogy a szülői gondviselés nem volt megbízható, hiszen elveszítették gyermeküket! – Vigyázzunk azonban! Sem Máriának, sem Józsefnek a látszólagos vigyázatlansága okozta a Gyermek elvesztését. Az elveszett gyermek sír-ri, és szűnhetetlenül keresi szüleit. Jézus korántsem érezte magát elveszettnek! A szülők a történekeért ugyan gyermeküket tették felelőssé. Itt tűnik ki élesen, hogy Jézusnak mennyei Atyja és földi nevelőszülei is vannak. Jézus már most, tizenkét évesen tudja, mennyei Atyjának tartozik teljes engedelmisséggel. Viszont a szülők nem tudják, pedig az előzményekből tudhatták volna, hogy Jézus mennyei Atyja felügyelete alatt és az iránta való teljes engedelmisségben él! Jézus ekkor az emberi tekintet elől eltűnik, és majd életének a második szakasza kezdetén kerül a világ szeméi elé, amikor a Jordán mellett felharsant az isteni szózat: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.” Jézus tehát nem „közös” gyermek, hanem osztatlanul az Istené! Ezért két akaratnak egyszerre ő sem engedelmeskedhetett.

Ebből eredően Jézus életének ez a „nyilvános” szakasza az emberekkel való folytonos összeütközések között telik el. Ez pedig láthatóan a családjával, a tanítványaival, a „zsidókkal”, a nagytanáccsal és a papi fejedelmekkel gyakran viharos nézeteltérésekben lobbant fel. Jézusnak minden igyekezete arra irányult, hogy meggyőzze az embereket arról, hogy ő Istentől jött, és hogy az Atya akaratát kell megismertetnie és elfogadtatnia velük. Azt még senki sem ismerte fel, hogy Urunk a mennyei Atya Fia (vagy hogy ő volna a Krisztus). Ezért Jézus személye, kiléte a kérdések kérdése volt. Viszont éppen ennek az ismeretnek, tudásnak a hiánya miatt mertek szembehelyezkedni vele igen sokszor és sokan! „Ezt e világ fejedelmei közül senki sem ismerte fel, mert ha felismerték volna, a dicsőség Urát nem feszítették volna meg” – írja Pál apostol (1Kor 2,8).

Emberi valóságát természetesen tagadni nem lehetett, de éppen az erről való meggyőződés nem engedte meg (még ha próféta voltát némelyek már kezdték elismerni), hogy személyét ennél magasab, (isteni) szinten szemléljék. Egyébként ezt a „feltételezést” a legmagasabb papi körökben istenkáromlásnak tekintették. Jézusnak a szavai, a tanításai váltották ki a legerősebb ellenállást. Ő ugyanis nem engedhetett abból a meggyőződéséből, hogy Istentől jött és hozzá tér majd vissza, és abból sem, hogy tanításai isteni akaratot fogalmaznak meg, ellenkező esetben mennyei Atyjával került volna ellentétbe. Jézus emberfelettségének megvallása és az Istentől kapott szuverén hatalmának kinyilvánítása volt az a kő, amelyben az emberek megbotlottak vagy fennakadtak! Jézustól mint embertől az volt elvárható, hogy igazi izraelitaként beilleszkedjék abba a törvényes rendbe, amelyben a leghűségesebbek éltek! Jézus azonban a meghamisított törvényeket nem újraértelmezi, hanem eredeti jelentésükbe visszahelyezi. Ezzel azt a hibátlannak becsült vallásos életet, amelyben éltek, elégtelennek jelentette ki! Ezt a *hitbeli* lefokozást a legnagyobb sértésnek érezték, különösen azok, akik a törvénytiszteletben a saját gyakorlatukat mértéknek, etalonnak tartották, és azt ajánlották követésre másoknak is.

Ezzel párhuzamosan meghirdette az Isten országának eljövételét, amelybe úgy léphetnek be már most és sürgősen az emberek, ha ennek a törvényeit magukévá teszik, és azokat

cselekedve élnek. A Messiásról kialakított képmásukat Jézus átfestette, amely szerint már most – nem csupán majdan – kell élni az új életet, mert már itt van, közöttük él a „Király”. Jézus ezt az új életet, új korszakot hasonlatokban, példázatokban tette láthatóvá és közérthetővé az emberek előtt. Ezt azonban nem akarták érteni és magukévá tenni.

A vallás őrei felháborodva és reszketve nézték a Názáreti Jézus „felforgató” munkáját. Tehetetlenségükben elhatározták megöletését, de annak módját sehogys találták meg. Viszont a terjedő, erősödő új vallásos szellem befogadókra és követőkre is talált. Jézusnak a szellemiek feletti hatalma is elragadó volt, de az emberek előtt legláthatóbb, legtapasztalatibb, egyben a legcsodáltabb a természetfölötti ereje volt. Ez a hiánytalan és tüneményes hatalom átzúgott a várakozók, a beteljesedések elérkezésében bizakodók, az igazságra éhező-szomjazó izraeliek között.

Mindezeket számba véve úgy tűnik, hogy Urunknak sok volt az ellensége, és teljesen igazolódik a negyedik evangélium prologójában olvasható megállapítás: *saját világába jött, és az övéi nem fogadták be őt* (Jn 1,11). Megértjük tehát, hogy Megváltónk ebben az ellenséges környezetben nem bízhatott az emberekben. De nem Jézus volt gondolkozásában és érzületében ellenséges az emberek iránt, hanem amint ezt szépen megfogalmazza visszaemlékezésében bizonyágképpen Péter apostol: a Názáreti Jézus „szertejárt, jót tett, és meggyógyított mindenkit, akik az ördög igájában vergődtek, mert az Isten volt vele” (ApCsel 10,38).

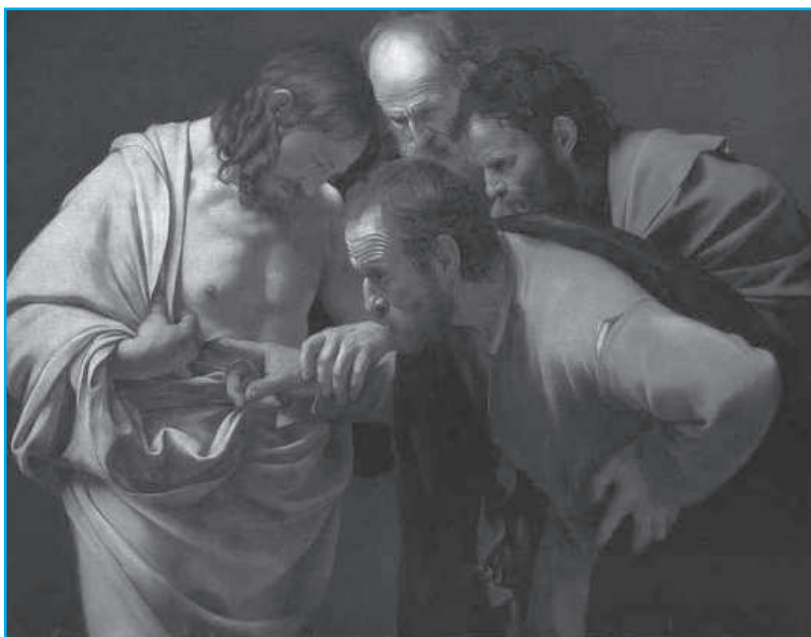
Azt már említettük, hogy Urunk nem bízhatta magát Nagy Heródesre és katonáira, de magára Pilátusra és harcedzett legionáriusaira sem számíthatott. A helytartó felesége, Claudia Procula, kellemetlen lidércnyomásra, és inkább az urát féltve emelte fel szavát titkon Jézus védelmére. Heródes Antipász pedig csupán a csodalátás vágyától hajtva kívánt Urunkkal találkozni. A nagytanács, élén a főpappal, kezdetől fogva a legádázabb ellensége volt Megváltónknak! A „nagyok” tehát, akik azt gondolták, hogy hatalom van a kezükben, nem Jézusért, hanem ellene, az ő hatalmát (amelynek valós voltát felismerték!) nyíltan megtörni szándékoztak!

Szinte felfoghatatlan a számunkra, hogy Urunk ellen anyja, Mária gyermekeivel (Jézus féltestvéreivel) összefogott, hogy kivonják őt az evangélium szolgálatából (Márk 3. rész)! Urunk ezt látva mondta ki ezt a megrázó igét: „Aki az Isten akaratát cselekszi, az az én fivérem, nővérem és az én anyám”. A Jézus által kiválasztott tanítványok is, akik egyébként azt ígérték, hogy készek meghalni mesterükért, az egyre nehezedő időkben (nem szólva Júdásról) kezdtek elfordulni Jézustól, s a hűtlenség szégyenletes bűnébe estek. Urunk minden munkája, amit tanítványai között végzett, kárba veszni látszott.

Jézus halála és sírba tétele, az ő igazi „ember” voltának lett a bizonyítéka. Azok az emberfeletti erőmegnyilvánulások, amelyek ámulatba ejtettek mindeneket, érthetetlenül egy pillanat alatt feledésbe merültek! Az a titkos feltevés, hogy Jézus nem halhat meg, megalapozottnak gondolható. A keresztre szegeztetés látványa azonban megdöntöttek láttatta Urunknak a korábban már sejtetett halál feletti hatalmát! Annak ellenére, hogy a próféciák apró részletekbe menően is megrajzolták az Eljövendő sorsát és alakját, a golgotai eseményeket úgy tekintették, mint Jézus földi munkálkodásának tragikus befejezését.

Megváltónk születésének természetfelettségét (Márián kívül) már senki sem ismerhette Jézusnak a keresztre emeltetésekor. Mindenki, aki születik, így vagy úgy, az meg is hal. Jézussal is csak ez történhetett. Akikben a titkos hit (ha egyáltalán voltak ilyenek) még élt, hogy Jézus kivételesen nem halhat meg, ő, ez a véres keresztet látva, kínok és félelmek között elszállt. Most olyan tátongó úr támadt minden lélekben, aki Jézusról a szívében valamilyen emléket őrzött, amely a legnagyobb veszteség érzeteket sem keletkezhet a sajgó emberi szívben. Beleélni magunkat az Úr családja és tanítványainak lelki helyzetébe nem vagyunk képesek. Szombat után a húsvét nem úgy fénylett fel, mint a sötét éjt hirtelen elűző napkelte. A széthullt hitet úgy összerakni, mint a pusztulás helyén kiásott cserepeket tudják, nem lehet. Magunkat önkezőnkkel újra felépíteni nem tudjuk! Megváltónk megjelenéseivel gyűjtötte újra össze összetört cserépedényeit. A hit szétszóródott szilánkjait összeszedegette, a megfelelő szilánkot a megfelelő szilánkhoz illesztette. Ezékiel látomása a szétszóródott csontokról most újra beteljesült.

Nemcsak Jézus jött ki a sírból, támadt életre, hanem a betemetett tanítványi hitet is ki kellett szabadítani a romok alól. Újra élni és újra látni csak így lehetett. Ezt az új csodát is Jézus cselekedte meg. Ha a tanítványok csak Jézus halálát

Caravaggio: Hitetlen Tamás

láthatták volna meg, de magának a feltámadásnak nem lehetek volna részesei, akkor Urunk üdvösségszerző művére a sír úgy került volna, mint a mondat végére a pont. – Vége, nincs tovább.

Jézus készülődött az elmenetelre. Ennek írásos emléket az evangéliumok, kiváltképpen pedig a negyedik állított. A feltámadása után, a mennybemenetele előtt is alkalmat vett a búcsúvételre, amelyre az Olajfák hegyén került sor, ahová kihívta tanítványait. Nemcsak a halálát és nemcsak a feltámadását kellett látniuk, hanem a mennybemenetelét is. Tehát azt, amit tanított, hogy Istentől jött és Istenhez tér vissza, szemükkel látták. E nélkül az Úr földi tartózkodása csonkán maradt volna, miként a tanítványok hite is!

Az elmondottakból megérthetjük, hogy nem Istennek, nem Jézusnak kell az emberekhez igazodni, hanem ennek fordítva kell vagy kellene mindig megtörténni! Pál apostol világossá tette a hívők előtt, hogy az értelem megújulásával lehet megítélni, hogy mi a jó, mi az Istennek tetsző dolog, tehát azt, hogy mi az, ami tökéletes. Tehát olyan hitre, alapismeretre van szükség ahhoz, hogy engedelmeskedni tudjunk Istennek és Jézusnak, amelynek folytán nem támadhat kétség bennünk, hogy az a jó és tökéletes, amit Isten vagy Jézus akar és tesz. Amíg elsőbbséget nem tudunk adni Jézus akarátának, addig szemben állunk vele. Ma és minden időben ez a szembenállás volt látható és tapasztalható az Istentől elidegenedett világban!

Tisztáznunk kell egy kényes kérdést. Azt még valamiképpen megértjük, hogy Jézustól ellenségei féltették hatalmukat, és kisebb-nagyobb mértékben ellenkeztek vele. De meglepődünk, hogy az Úr közvetlen hozzátartozói és a maga választotta tanítványok is szembehelyezkednek szentséges lényével. Nem rossz emberek voltak ők, hanem csak emberek, olyanok, mint mi, akik sok-sok jó és rossz tulajdonságot örököltek, akik gyarlók, mégis önállóak akartak lenni és maradni Jézussal szemben is. Ismereteik a földi viszonyokra nézve is hiányosak, de az isteni életre vonatkozóan tapasztalatlanok és megtévesztettek is voltak!

Urunkat földi életében sohasem imádták senki sem. Jézus erre nem is tanította, buzdította övéit. A vele való közvetlen érintkezés ezt szükségtelessé tette. Úgy kérhette őt bárki, mint gyermek a szüleit. Azt azonban jelezte, hogy a jövőben imáikhoz a meghallgatás kulcsa az ő neve és a Szentlélek segítsége lesz! Most még elgondolhatatlan az, hogy anyja és testvérei leboruljanak előtte. De a tanítványok sem gondoltak erre sohasem. Jézus maga is inkább felemelte, mint leborulásra kényszerítette volna a hozzá folyamodókat. Kelj fel és járj! Ez illik és méltó az emberhez.

Vigasztaló az a csoda, amely a mennybemenetel után történt! A tanúk, amikor hazatértek, felmentek a felső szobába, ott jelen voltak a tanítványok (az áruló kivételével) névszerinti felsorolásban, és az asszonyok (Urunk női követői), valamint Jézus anyja, Mária, és az Úr testvérei is! Valamennyien kitartóan imádkoztak! Úgy gondolom, ez volt az első eset, amikor Jézust imádni kezdték a földi gyülekezetben. Imádkozni csak Felfelé lehet! –

Az Úr testvérei közül a nem sokkal később megalakult jeruzsálemi gyülekezetnek Jakab lett az egyik nagytekintélyű vezető személyisége. Az Újtestamentumban a „Jakab levelét” is – úgy tudjuk – ő írta. Jézus másik testvére pedig, Júdás volt a Bibliánk végén, s a Jelenések könyve előtti le-vélnek a szerzője. Mindketten írásaik bevezetőjében Jézus Krisztus szolgájának vallják magukat. Ez a titkos „átállás” Jézus oldalára a szent családban, az őket „megsemmisítő” golgotai eseménynek és az ennél is „lesújtóbb” húsvéti megjelenésnek (amelyről ugyan nem olvasunk, de bizonyosra vehető) lett a minden értelmet meghaladó áldott következménye! – Így köszöntött be a názáreti család házába is Jézussal a béke!

C. H. Spurgeon

Akadályok az ima előtt

1Pt 3,1c

Az imádság és az imádkozó nem választható el egymástól. Imádkozni csak az ember tud. Ezért az ima létrejötte az imádkozó emberhez kapcsolódik, önmagában nincsen ima. Az imádkozó Isten felé fordul, Istennek mondja el szíve érzéseit, gondolatait. Nagy lehetőség ez az ember számára, amellyel élni kívánatos és üdvösséges dolog. De éppen azért, mert az imában Istenhez közeledik az ember, ennek feltételei („szabályai”) vannak. Abban az értelemben korlátlan lehetősége az embernek, hogy bármikor bármit elmondhat Istennek, nincsen! Péter apostol gondolatmenete szerint akadályok tartóztathatják fel az Istenhez elindított imát! Az imádkozásban rendkívül járatos *C. H. Spurgeon* az alábbi prédikációjában elősorolja azokat a főbb és gyakoribb akadályokat, amelyek feltartóztatják, megghiúsítják az ember imáját.

Az imádság és az imádkozó nem választható el egymástól

Ez a tanítás (nagy számú hallgatói előtt jelenti be a prédikátor) nem vonatkozik azokra, akik nem szoktak imádkozni. Én félek attól, hogy vannak, akiknek az imájuk annyira értéktelen, hogy lényeges kárt nem szenvednének, ha nem imádkoznának. Az ilyeneknek akár azt is tanácsolhatnák, hogy hagyjanak fel az imádkozással! – Nap mint nap szájjal mondott, de szív nélküli imákkal terhelik az Urat. A legcsekélyebb dolog, ami tőlünk elvárható, hogy alázattal kérjünk ajándékokat. De amíg nem kopogtatunk, a kegyelem ajtaja zárva marad. Az ima azonban nem lehet követelés, hanem csak hódolat, amellyel a teremtmény Teremtője iránti érzetét kinyilvánítja.

Ó, ti, akik nem imádkoztok, rettegek értetek! Bár csak rettegnétek ti is magatokért, mivel elég okotok van rá! – Az ima gyönyörű dolog. Út, amelyen áldások özöne érkezik hozzátok; ablak, amelyen keresztül a jövevény Isten

ellát minden szükséges jóval; kereskedelmi hajó, amely a hívőkhöz kincsekkel megrakva tér vissza. – Régebben ez a mondás járta: ha a Ceapside (csípszájd) utcába lemegy, ott minden házból minden reggel és este imák és lelki énekek kizengéseit hallod.

Amilyen az ember, olyan az imája, és amilyen az imája, olyan maga az ember. A farizeus imája hiteles tükre volt az ő romlott lelki világának, és a vámszedő töredelmes imája is hiteles rajza volt az ő lelke állapotának. Más szóval, amilyenek vagytok térdeiteken, olyanok vagytok Isten előtt. Az imát feltartóztató akadály a romlott szív. Ezért kell óvni minden kincsnél jobban a szívünket.

Foglalatosságaink elrabolják, megrövidítik az imádkozásra fordítható időt. Vannak emberek, akik a gyülekezetben képességeiknél fogva igen hasznosak lehetnének, azonban minden szabad idejüket az e világi céljaik megvalósítására áldozzák fel, így hasznavethetetlenek, még az imádkozásra sincs idejük. Az apostoli tanács pedig az, hogy az imádkozásra időt kell fordítani. A példázatbeli gazdagnak csak a javak gyűjtésére, halmozására volt ideje, másra nem, de egy éjjel elvétellett tőle minden ideje. Soha senkiről még nem hallottam, hogy magát a sok imával felettébb megterhelte volna.

Félek, hogy még az is megtörténhet, hogy egyesek készek elmenni prédikációk hallgatására, konferenciákra, bibliaórákra és imaórákra, amelyek a maguk nemében jók és hasznosak lehetnek, de ennek ürügyén imakamrájukat kulcsra zárják. Egy hű keresztyén mondta el, ha az ő magán imaórájának folyamán egy apostol prédikálna valahol, nem menne el, mert Istennél időzni jobb, mint Péternél és Pálnál, jobb a Mesternél lenni, mint a tanítványnál. Tehát minden a maga idejében jó.

Mások viszont látogatásokat tesznek, összejöveleteket szerveznek, így lopják az időt reggeltől estig társaiktól. A rágalmakat kiássák, és csupán elbizakodottságból a hű embereket bántalmazzák, becsületüket aláássák. A tétleneket arra használja fel a sátán, hogy másokat akadályozzanak és károkat okozzanak. Az ilyeneket meg kellene tanítani arra, hogy az özvegyeket, az árvákat, a betegeket és a szegényeket karolják fel, üres idejüket az Úr szolgálatában töltsék el! Imádságaik így nem hullanának vissza a porba.

A hosszan alvók, a kényelmet szeretők későn kelnek, így egész nap a munkájukat kergetik. Kapkodnak. Valamit elvégeznek, de már a következő tennivaló a sarkukban van. Nincs idejük, sem helyük arra, hogy félrevonuljanak imádkozásra. A napi rend kialakításával és betartásával jutna idő bőven az imádkozásra! – Ajánlom mindnyájatoknak, hogy a jövő héten vezessetek naplót az imában töltött percekről, és

meglátjátok majd, hogy milyen kevés időt töltöttetek az Úr közelében a nap huszonnégy órájából. Természetesen kötelességeinket mindig teljesíteni kell, de az imádkozást sem szabad mellőzni.

Adódhatnak olyan helyzetek, amelyekben vártok valakire, hogy ajtótokon bekopogtasson, ti viszont ugyanakkor ne kopogtassatok Uratok ajtaján! Ha a postást, a napszámost vagy a mesterembert várjátok, és a munkáról, vagy az üzleti ügyekről megbeszélést akartok folytatni, ezeket ne az imakamrában bonyolítsátok le! Viszont ha valakinek a szolgálatában álltok, azon időben ne akarjátok az Úrral vagy a gyülekezettel kapcsolatos dolgaitokat titokban elvégezni! Azonban munka közben is imádkozhattok magatokban, felkiáltásokkal, sóhajokkal; imahangulatban szabad és üdvös eltölteni az egész napunkat, ez nem történik a munka rovására!

Egy istenfélő fiatal igyekezett olyan időt és helyet választani magának, hogy háborítatlanul imádkozhasson. Bement hát az istállóba, és felment a szénapadlásra. Valaki azonban a létrán utánamászott, hogy botránkoztassa. A legközelebbi alkalommal azonban a létrát maga után felhúzta. – Jó lenne, ha mi is felhúzhathánánk a létránkat, hogy se az ördög, se a világ utánunk ne másszon, hogy szent magányunkat meg ne zavarhassa! Jézus is ezt ajánlja: Te pedig amikor imádkozol, menj be a belső szobádba, és ajtódat bezárva imádkozzál Atyáddhoz titokban (Mt 6,6).

A világi szorgalmatosság

az imádkozásnak gyakori és veszélyes akadálya. A keresztyének a legszorgalmasabbnak kellene lennie a világon, de az aggodalmaskodástól mentesnek. Ha a hollókat és liliomokat oly nagy gonddal ápolja és eltartja Isten, hogyne lenne legfőbb gondja számára az ember! Isten országa dolgainak azonban első helyen kell lennie a hívő ember életében. Az elsőbbséget azonban az aggodalmaskodó ember hátravezényli, az imádkozást a szorgalmával akarja pótolni! – A gondokkal terhelt szívű ember hasonló a túlsó part felé bundában úszó menekülőhöz. Ha át akar érní, bizony meg kell attól előbb szabadulni. Sok menekülő tengerész szétszaggatta ruháját, amikor már érezte, hogy elmerül, ha attól meg nem válik. A földi gondokkal terhelt emberek alig tudják fejüket a víz felett tartani. Biztosabban átjutunk a túlpartra, ha többet imádkozunk, és kevesebb kincset gyűjtögetünk!

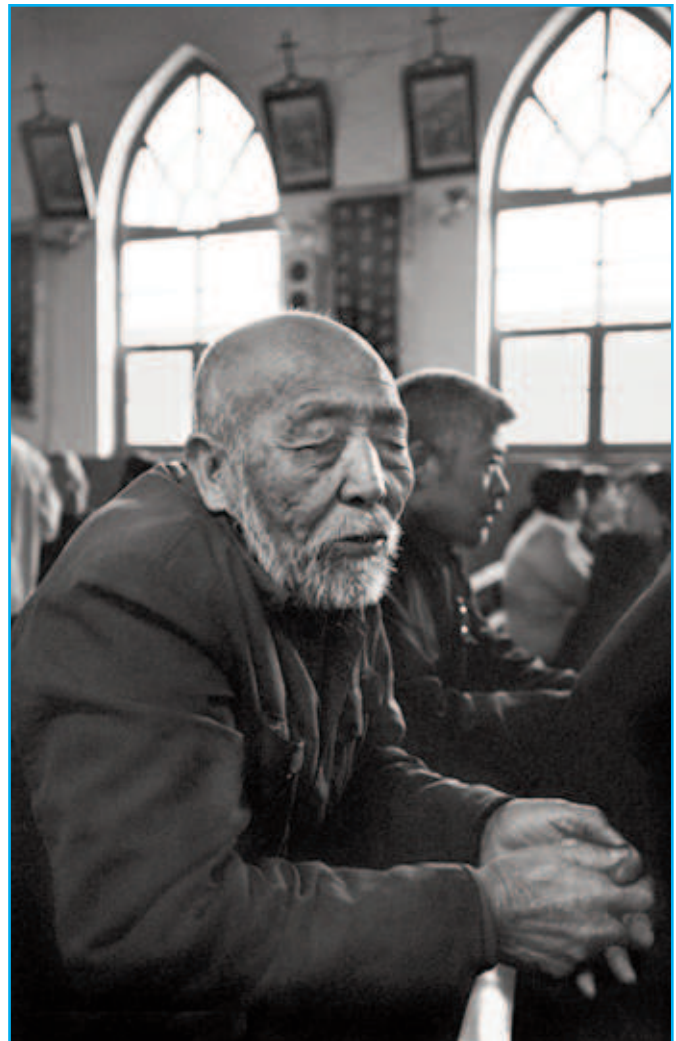
A földi élvezetek

a legveszélyesebb akadályok az imádkozók és az imák előtt! Akik megengedik maguknak, hogy olyan fényűző, tobzódó multságokat tartsanak, amelyek az imával, az imádkozó lelkiülettel össze nem férhetnek, azok úgy járnak el, mint a légy, amely a mézbe keveredik. Az édesség a lábaira és a szárnyaira rátapad, így aztán se jární, se repülní nem képes. A bűnös mulatozásban örömet találni, a világ erkölcstelen-ségében elfeküdni olyan, mintha előbb az iszapba belemerülnénk, azután tiszta ruhát váltanánk, és Jézusra néznénk, a kezünket pedig imádkozásra felemelnénk. Amit hit nélkül teszünk, az csak bűn lehet.

A keresztyének is juthatnak olyan helyzetbe, amikor szomorúság, bánat költözik a szívükbe. De annyira átadni magukat a bánatnak, hogy csak lázadozni, méltatlankodni tudnak, és imára sem nyílik a szájuk, ezt nem engedhetik meg

maguknak. Hiszen éppen ilyenkor a legszükségesebb, a leghasznosabb, ha imádkozni tudunk. Jézus a szenvedések között „szomorú volt mindhalálíg”, de akkor is, és épp azért imádkozott. Az Isten szerinti bánat az imától nem eltántorít, hanem inkább arra buzdít!

A keresztyén munkaadó nem teheti meg, hogy keményen korholja szüntelenül munkásait, hogy jó szóval ne is illesse őket sohasem, hogy féken s félelem alatt tartsa őket. Az ilyen lelkiület, a mindig háborgó szív egyszerűen nem engedi meg, hogy a vég nélkül acsarkodó száj imára nyíljon meg.

Imádkozó idős kínai keresztyén

Két vizálykodó emberről hallottam, hogy közülük az egyik hazafelé menet a leáldozó napot látva eszébe vette az apostoli intést: *le ne menjen a nap a ti haragotokon!* Megfordult hát, hogy visszatérjen, hogy haragvó társát keresztyéni módon megkövesse. Ám a másik fél is arra az elhatározásra jutott, hogy még a nap lenyugvása előtt kiveti szívéből a jól felszított dühöt. Tüstént megállt és megfordult. Mindketten igyekeztek, hogy amíg a szomorú nap el nem tűnik a hegyek mögött, rendezhessék ügyeiket. Sietségükben nem figyeltek semmire, csak a vörös kabátba bújtt napra, nehogy lemenjen. És majdnem egymásba ütköztek. Széttárták a karjukat és összeölelkeztek! Könnybe lábadt szemmel a napnak is együtt integettek.

Olyan ember, akiben egy csepp harag sincs, nemigen található. Vagy ha igen, az jó ember mégsem lehet. Aki nem haragszik a bűnre, az erényes ember nem lehet. Némely emberre ráillik a mondás: oly kényelmes és hajlékony, mint egy ócska bocskor, de nem is értékesebb annál. Az igazságtalanság elleni harag helyes, ha nem személy ellen irányul, és nem gonoszt lihegő indulattól dagad!

Az imameghallgatás három nagy akadálya

Ha az Atyát, akihez imádkozunk, tiszteletlenséggel illetjük. Ez akkor történik meg, ha a parancsolatait átlépjük, ha szívből nem engedelmessé válunk önének. Az Isten iránti hit, szeretet és kellő tisztelet hiánya imádságainkat megfojtja!

Ha Jézust, akinek nevében imádkozunk, hűtlenségünkkel újra megfeszítjük és meggyalázzuk (Zsid 6,6/b). Nem vihetjük ügyeinket a törvény elé, ha ügyvédünkkel ellenséges viszonyban vagyunk. Ha imáinkat nem ő veszi kezébe, és nem ő viszi meghallgattatásra a kegyelem trónja elé.

Ha imáinkban nem a Szentlélek maga esedezik értünk az Atyához. Ha megszorítjuk, és eltávozásra kényszerítjük, nincsen, aki szárnyakat adhatna imáinknak, aki utat nyithatna az éteren át az Atya királyi székéig. Akit Jézus mellénk rendelt, hozzánk küldött, aki földi vándorlásunk idején velünk jár, támogat bennünket, ő az, aki titkos imakamráinkban is velünk lakhat! De ha személyes kapcsolatot nem ápolunk vele, nem taníthat meg arra, hogy mit tegyünk, mit érezzünk, mit gondoljunk és hogyan imádkozzunk!

Értelmezési gondjaink

Az Úr meghallgatja mindenkinek az imáját, aki kegyelmet kér és kap Jézus közbenjárására. A töredelmes szívet ő nem veti meg. Viszont azokat a bűnösöket, akik bűneikben megmaradnak, nem hallgathatja meg, mert azok, ha meghallgattatnának, megerősítést nyernének arra, hogy romlott állapotukban továbbra is élhetnek nyugodtan. Az nem történhet meg, hogy a menny kincsesfiókjának aranykulcsa az ilyenek derékszíjára legyen felfűzve. A 99. zsoltárban olvaszuk, hogy Mózes, Áron és Sámuel imáját meghallgatta az Úr, mert ők megtartották a szent intelmeket.

Az igaznak buzgóságos könyörgése igen hasznos általában, hogy elfogadásra találjanak. De a tanítványok is számíthatnak Mesterük teljes támogatására, ha megmaradnak öbennél, és megtartják az ő beszédeit. Ez nem „törvényies”, hanem evangéliumi szabály. – Ha valaki azt állítaná egy lélekről, hogy Isten sokszor meghallgatja az imáját, noha nagy bűnben él, nem hinném el! Lehetetlen, hogy az olyan embert, aki a bűn mocsarából hápogja imáját az ég felé, hogy őt még így is abban a kedvezményben részesítené Isten, mint az igazat, hogy imáját meghallgatja, s kéréseit teljesíti!

Isten jótetszését azok nyerik el, és várhatják imáik meghallgatását, akik hisznek és engedelmessé válnak önének. *Hit nélkül pedig senki sem lehet kedves Isten előtt, mert aki az Istent keresi, annak hinnie kell, hogy ő van; és megjutalmazza azokat, akik őt keresik (Zsid 11,6).*

Isten ígéretei mindig feltételekhez is kötöttek. Ezért igen fontos, hogy kéréseink alapja Isten ígérete legyen, de tudnunk kell, hogy a feltétel teljesítése mindig előzménye az ígért elnyerésének. És ha a feltételt elfelejtettük teljesíteni, olyan

küldemény érkezését várjuk, amelyet a postára még nem adtak fel. (Emlékezz szolgálóknak tett ígéretedre, amelyhez nekem reménységet adtál – Zsolt 119,49!)

A pazarlás (tékozlás) miatt nyomorúságra jutott ember jogot formálhat-e arra, hogy kérjen? – Emlékszem *Bristoli Müllernek* egy megjegyzésére, aki egy felelőtlen bérlőt segített ki, hogy féléves adósságát elrendezhesse: Írni szándékozom neki, s tanácsolom, hogy takarékoskodjon, tegyen félre mindig egy kis pénzt, hogy amikor eljön az adósság rendezésének ideje, legyen miből a lakbért kifizetni. Müller ugyanis ezt tette, s amikor pedig hasonló helyzetbe került, hitt abban, hogy a mennyei Atya a hiányzókat kipótolja neki. Erre vonatkozóan van Jézusnak is egy olyan ígérete, amelyet alapul vehetünk nehéz anyagi helyzetbe jutásunk idején. A napi kenyér gondjai ráadásul, az Atya gondoskodásából megoldódnak, de ennek a feltétele nem hagyható el (Mt 6,33–34)!

Az élvezetekre mérhetetlenül sokat költenek az emberek, de erre kiutalást, letörleszthető kölcsönt a mennyből nem kérhetnek és nem kaphatnak: *Kívánsz valamit, és nem kapjátok meg, öltök és irigykedtek, de nem tudtok célt érni, harcoltok és viszálykodtok. Mégsem kapjátok meg azért, mert nem kéritek. Vagy ha kéritek is, nem kapjátok meg, mert rosszul kéritek: csupán élvezeteitekre akarjátok azt eltékoznani (Jak 4,2–3).*

Ford. Balogh Lajos 1899-ben

Müller György (1805–1898), a neves imádkozó hívő

BIBLIATANULMÁNY

Papp János (Lucfalva)

Júdás levele (2.)

Magyarázat

Bevezető köszöntés

(Júdás 1–2. verse)

1. vers: *Júdás, Jézus Krisztus szolgálója, Jakabnak pedig testvére, köszöntését küldi az elhívottaknak, akiket az Atya Isten szeretett, és a Jézus Krisztus megtartott...*

A levélírás szokásai kultúráról kultúrára változnak. Ma a levél elején szólítjuk meg levelezőtársunkat (Kedves Miklós!), és a végén azonosítjuk magunkat (Üdvözlettel: József). Az ókorban épp fordítva volt a szokás, az író előbb magát nevezte meg, majd utána a címzettet (Pál Timóteusnak). Az ókori levél tekerésre íródott. Az aláírás tehát nem rögtön olvasható. Ezért volt az a szokás, hogy már a levél kezdete tartalmazta a *küldő nevét, a címzett megjelölését, és egy üdvözlő szót*. Júdás levele az ókori levélmintában szokásos bevezetéssel kezdődik. A küldő levélíró először önmagát nevezi meg: *Júdás*. A mai emberek fülében nem jó csengésű név ez, mert azonnal az áruló Júdásra asszociálnak. Pedig ez gyakori név volt a zsidók között. A Júdás név a Júda név görögös alakja. A Júda név a *jádáh* igéből származik, amelynek jelentése: dicsér, magasztal, hálát ad. Az Újtestamentumban hat Júdás nevű férfival találkozunk.

- Galileai férfi, aki a római uralom ellen fellázadt (ApCsel 5,37).
- Az Úr Jézus fivére (Mt 13,55; Mk 6,3). Az öskeresztyén hagyomány szerint ő eme levél szerzője.
- Apostol, Jakab fia (Lk 6,16). Máté Lebbeusnak, Márk Taddeusnak nevezi (Mt 10,3; Mk 3,18). A két melléknév azonos jelentésű.
- Júdás, akit Barsabbásnak is hívtak, a jeruzsálemi gyülekezet egyik vezetője volt (ApCsel 15,22.27.32). Egyike volt azon személyeknek, akik átadták az antiókhiai gyülekezetnek a jeruzsálemi apostoli gyűlés határozatát.
- Júdásnak hívták azt a damaszkuszi Egyenes utcában lakó férfit, akinek házában lakott Pál megtérése után (ApCsel 9,11).
- Júdás Iskáriótes, akit az apostolok listáján mindig az utolsó helyen említenek, és azt is hozzátesszük: „aki el is árulta őt” (Mt 10,4; Mk 3,19). Az Iskáriótes melléknévet valószínűleg onnan kapta, hogy a Júda déli részén levő Kerijót városából származott. Ő volt az egyetlen tanítvány Júda törzsből.

Júdás így jelöli meg magát: „*Jézus Krisztus szolgálója, Jakabnak pedig testvére*”. Stilisztikailag figyelemreméltó a kijelentés kiazmusa: genitivus – nominativus; nominativus – genitivus. Először így határozza meg magát: Jézus Krisztus szolgálója. A Jézus név a héber Jehosua, Jósua görög alakja. A Biblia több személyt is ismer, aki ezt a nevet viselte, ámde később Isten akarata szerint az egyszülött Fiú kizárólagos nevévé lett (Mt 1,21; Lk 1,31; 2,21). Ezentúl ez az a név, amely „minden név felett való” (Fil 2,9); és az egyetlen név, amely által üdvözülünk (ApCsel 4,12).

A „Krisztus” név Jézus tisztségének a megjelölése. A görög Khrisztosz név a héber *másiáh*, arámi *mesicha* fordítása, amely „felkentet”, messiást jelent. Amikor Izrael királyait és főpapjait hivatalosan beiktatták tisztükbe, ünnepélyesen olajjal kenték föl (2Móz 29,7; 1Sám 10,1; stb.).

Jézus Krisztus kettős neve a bibliai időkől kezdve a keresztyénség legrövidebb, egyben legtömörebb és alapvető hitvallása: a Názareti Jézus személyében a megígért Krisztus jelent meg és végezte el Istentől adott küldetését.

Júdás ennek a Jézus Krisztusnak a „szolgálója”. A szolgáló Izrael szociális rendjében viszonyfogalmat jelöl: az, aki egy úrhoz tartozik, urának végez szolgálatokat. A „szolgának” visszaadott *dulosz* szót „rabszolgának kellene fordítani. A levél olvasói ezt a kifejezést sokkal tényszerűbben hallották, mint mi. Tömegével voltak rabszolgák, és ilyenek a gyülekezet tagjai között is voltak. A rabszolga egy olyan ember, aki testével és életével, minden erejével és teljesítőképeségével egy másvalakihez, az ő urához tartozott.

Az ember Isten szolgálója is lehet. Ez azonban nem megalázó, hanem kegyelem és kitüntetés. Mert Isten szolgálója különösen is közel van Istenhez, ismeri Isten útjait és gondolatait, és Isten ügyét képviseli a világban. Szinte azt lehet mondani: Isten szolgálója az ő bizalmasa. Leggyakrabban Mózeset nevezi a Biblia Isten szolgájának (2Móz 14,31; Józ 1,2.7); de így nevezi Ábrahámot (1Móz 26,24), Izsákot (1Móz 24,14), Jákóbot (2Móz 32,13), Dávidot (2Sám 3,18); a prófétákat (1Kir 14,18 stb.); Jóbót (Jób 1,8), a megszemélyesített Izraelt (Ézs 41,8. skk.). Az apostolok is szívesen nevezik magukat Jézus Krisztus szolgájának. A „Jézus Krisztus szolgálója” olyan megtisztelő cím, amely az ószövetségi „Isten szolgálója” mintájára lett megalkotva, és egy egyedülállóan kiváltságos helyzetet fejez ki (lásd Ézs 42,1). Ez a megtisztelő cím nem illett meg minden keresztyént, hanem csak az igehirdetőket, a keresztyén közösségek

vezetőit, vagyis mindazokat, akik különleges tekintéllyel rendelkeznek, s Isten és az emberek között közvetítenek. „Mint akit Krisztus rendelt szolgálatra, tőle kapta a tisztségét a neki kiutalt helyen.” (K. H. Rengstorf) Júdás nem nevezi magát apostolnak. Tehát nem tartozik az apostoli körhöz, de kiemelkedő vezető helye van a gyülekezetben, amely őt levele írására feljogosítja.

Viszont úgy is megnevezi magát, mint „Jakabnak pedig testvére”. Jakab közelebbi megjelölése hiányzik. Tehát ennek a Jakabnak ismert férfiúnak kellett lennie. Mivel Júdás–Jakab testvérpár csak az Újtestamentumból ismert (Mk 6,3), tudniillik az Úr testvérei, és mivel az Úr testvére Jakab ismert, mint a jeruzsálemi gyülekezet mártírként meghalt vezetője, a levél írója ennek a Jakabnak a testvéreként mutatkozik be. Sem Jakab, sem Júdás nem nevezi magát Jézus Krisztus testvérenek. Életidejében Jézus testvérei még nem hittek benne (Jn 7,5; Lk 8,19–21; vö. Mk 3,20. sk.). Hogyha most hisznek is benne, azt a leckét kell megtanulniuk, a testi rokonságból semmi lelki előjogot nem szerezhetnek.

A jelleg, ahogy egy ember önmagáról beszél, rendkívül tanulságos. Kevés dolog leplezi le jobban egy ember karakterét, mint a cím, amely alatt ismertté válhat. Júdás megközelítőleg sem volt olyan ismert, mint Jakab. Megelégedett azzal, hogy egyszerűen Jakab testvérenek mondja magát. Ebben a tekintetben hasonlít Andrásnak, aki Simon Péter testvére volt, és mindig ezen a néven szerepel. Mind Júdás, mind András féltékenyek lehettek volna az ő ismertebb testvéreik iránt, akiknek az árnyékában éltek. De mindketten elfogadták ezt a szituációt.

Ez az alázat és igazi keresztyén gondolkodásmód nem a legnagyobb dicsőség-e Júdás számára? Milyen példát jelent minden hívőnek, akinek földi előjogai vannak? És milyen ellentét azokkal szemben, akik földi helyzetük vagy gazdagságuk alapján előnyös helyet követelnek maguknak a gyülekezetben! (H. L. Heijkoop)

A küldő megnevezését a címetek megjelölése követi.

Ámde ennél nem nevezett meg egy meghatározott gyülekezetet, vagy gyülekezeti kört. Néhány kézirat és szíriai verzió egy igen általános címzést fűznek hozzá (τοῖς ἔθνεσιν = népeknek), hogy a levélnek „katolikus” karaktert adjanak. A megszólított keresztyéneket az üdvállapotuk szerint jellemzi: „elhívottaknak, akiket az Atya Isten szeretett, és Jézus Krisztus megtartott”. Ők „elhívottak”, ez egy olyan megjelölés, ami egyébként az Újtestamentumban a keresztyének számára alapvető (K. L. Schmidt). Ami a gyülekezetből kiemelhető, az nem a tulajdonságuk vagy a teljesítményük. A gyülekezet az, amivé Isten tette által lettek. A keresztyén egzisztencia Istennek a Krisztus általi hívásán alapul. Nem cselekedeteik és érdemük által kerültek be a Messiás-gyülekezetbe, hanem Isten hívása által. Isten határozza meg az üdvösség kezdetét, nem az ember. Az Isten meghív, az ember pedig válaszol: elfogadja a hívást, vagy pedig visszautasítja. Az Isten hívását elfogadók alkotják a gyülekezetet.

Az elhívás Isten szeretetéből fakad. A Koiné-csoport kézírataiban (8–9. század) ez olvasható: „Az Atya Istenben megszentelt elhívottak.” De ez önkéntelenül vagy szándékosan az 1Kor 1,2-höz való alakítás. Az Isten szeretete nemcsak az elhívásban nyilvánult meg, hanem folyamatos. Az εὐ-nek kauzatív és lokális átfogó értelme van: az Istentől szeretettek az ő szeretetében rejtőznek el és tőle körülvettek,

ez tehát többet mond, mint az elvárható ὑπό. A „szeretettek” megjelölés nem ismeretlen a zsidóságnak, hiszen az Ótestamentumban többször is olvasható ez Izraelre (5Móz 32,15; 33,5; Ézs 5,1; 43,4). Az író most ezt a megjelölést a keresztyén gyülekezetre használja, akik viszont Istent Atyának nevezik. Ezzel a névvel szólítják meg a keresztyének Istent (Lk 11,1–4; Róm 8,15; Gal 4,6).

Mint az Atya Istenben szeretettek egyúttal Jézus Krisztustól megtartottak. A görög forma kettős jelentésű: mi Jézustól és Jézus számára megtartottak vagyunk. Közülünk ki jutna el a nagy célhoz, hogyha Isten „megtartó” hűsége és türelme nem tartaná szilárdan a kezében az életünket! A megtartásról szóló kijelentésnek a jelentősége az olvasók szituációjában van, ahová a levél íródott. Az olvasók veszélyben vannak, hogy a tévtanítás miatt kiesnek Isten szeretetéből és elszakadnak Krisztustól.

Milyen bátorítást jelent a megtartatásról szóló ige, amikor magunk körül látjuk a sokféle hűtlenséget, romlást, valamint a magunk gyengeségét. De hiszünk Jézus ígéréiben: „mert senki sem ragadhatja ki őket az én kezemből” (Jn 10,28). Milyen hatalmas dolog Isten szeretetének belső tudatával rendelkezni, és abban a bizonyosságban járni, hogy Isten szeret engem. Ez erőt ad a hit útján, hiszen Isten nem lett hűtlen az elhívásához, és nem adja fel a szeretetből fakadó terveit azokkal kapcsolatban, akiket szeret, és akik hozzá hűségesek.

1.2. „Irgalom, békesség és szeretet adassék nektek bőségesen.”

Most a levélíró a kor szép szokása szerint az áldás ígérését kívánja. Ez egy olyan ember számára, mint Júdás, több mint kegyes kívánság. Hiszen a bibliai áldás abban a bizonyosságban történik, hogy Isten azt adja, amit az imádkozó Istenre való pillantásban az embernek mond. Az áldásadományt itt nem kettő, hanem három szóban írja le, amelynél az „irgalom” hangsúlyozottan elől áll. Ez Isten alapvető odafordulása felénk, ami nemcsak egy érzés, hanem Isten testté lett szabadító akarata, valójában történetileg Jézus áldozati halálában valósult meg.

A görögben az irgalomra három szó van: egyik, amely inkább az érzés megnyilatkozása; a másik, mely inkább az érzés székhelye; vagy ahogy itt, egyszerűen az érzést magát írja körül. Az itt szereplő szó a héber szóra megy vissza, amit gyakran „kegyelemmel” is fordítanak a bibliafordítók. Ez az erősebb érzése, aki a gyengébbhez köti magát, és terhet hordja. Így írja körül Isten az ő irgalmát, ezekkel a szavakkal: „te voltál az, akiért fáradoztam bűneid miatt” (Ézs 43,24). Gondoljunk Jézus engesztelő halálára! Nem sajnálta a fáradságot, hogy bűneinket magára vegye.

A „békesség” alatt többet értett, mint csak a tőlünk oly sóvárogva remélt békét közöttünk emberek között. Ezért a régi görög kéziratok még hozzáfűzték: „békesség az Úrban.” Kevés dolog van, ami után az ókori világ oly nagyon sóvárgott, mint a békesség után. A békesség szónak már hosszú előtörténete volt, amikor az Újtestamentum szókincsébe felvették. Ez a héber *sálóm* szónak a fordítása. A héber *sálóm* sokkal több, mint a háború nélküli állapot. A „békesség” magában foglalja az Istennel helyreállított kapcsolatot, a harmonikus életet, még a jólétet is: például Zsolt

147,14; Zak 8,12. Valójában mindazt jelenti, ami az ember életében a boldoguláshoz hozzájárul, és ami az életet életre méltóvá teszi. A békesség tehát a tökéletesen új kapcsolat Isten és az ember között, amit Krisztus tett lehetővé. Ez a békesség felmérhetetlen értéket jelent.

A „szeretet” megnevezésénél kérdezhetjük, vajon Isten irántunk való szeretetét gondolta, vagy a mi szeretetünket az Úr iránt és egymás iránt. Az újtestamentumi gondolkodás számára a kettő szorosan összetartozik. A szeretet mindig feloszthatatlan! Az Isten iránti szeretet nem valódi a testvér iránti szeretet nélkül, de emez sem lehetséges Isten iránti szeretet nélkül (vö. 1Jn 4,7). A kis Júdás-levéiben hét hely található, ahol különböző módon fejezi ki a szeretetet (1, 2, 3, 12, 17, 20. és 21.).

Irgalom, békesség és szeretet egyre „bőségesebben adassék” nekik. Ez Isten munkája bennük, mert a passzív alakú „adassék” Isten nevét rejti: tőle jut hozzájuk az irgalmasság, békesség és a szeretet. Keresztyén létük nem fejeződött be azzal, hogy megtértek, hanem a keresztyén lét növekedési folyamat, dinamikus és nem statikus valóság.

A levélírás indoka és célja

(Júdás 3–4. verse)

3. vers: *„Szeretteim, miközben teljes igyekezettel azon fáradoztam, hogy közös üdvösségünkről írjak nektek, szük-ségesnek láttam, hogy ezt az intést megírjam: küzdjete az hitért, amely egyszer s mindenkorra a szentekre bízott.”*

Júdás a levelet a „szeretteim” megszólítással kezdi. Mint Isten szeretteit a levélíró szeretete is átfogja, mivel Isten szeretete a gyülekezetben és tagjai iránti szeretetet munkálja. A „szeretteim” megszólítás az őskeresztyén gyülekezetben szokásos volt. A levelünk 17. és 20. versében visszatér. A prédikációban a korábbi megszólításnak, „Úr Jézusban szeretett gyülekezet”, mély értelme volt.

Először arról beszél a szerző, hogyan jutott e levél írásához. Ez az olvasók szituációjára vezethető vissza, mely számára döntő kihívás, amit „kényszerűségként” jelöl. A prófétáknál is gyakran hallunk arról, hogy valamit hirdetniük kellett (Jer 20,7–18). Hasonló a helyzet Pál apostolnál (1Kor 9,16). Ami konkrét történeti szituációban kényszerűnek bizonyul, azt Isten megbízásaként kell elfogadnia. Úgy tekintette magát, mint Isten nyája felvigyázóját. Tulajdonképpen „teljes buzgósággal” valami egészen másról akart írni, egy tanító levelet, egy értekezést „a közös üdvösségről”. Az üdvösség a legfontosabb, ami egyáltalán adható nekünk, hiszen az örökkévaló jövőnkéről van szó. De éppen ez az üdvösség van fenyegetve, nem kívülről, hanem belülről, magából a gyülekezetből. Ezért kell a gyülekezetet felszólítani, figyelmeztetni, ébreszteni és erősíteni a harcra. A hit magával hozza a harcot. Isten ellensége tönkre akarja tenni Isten népét. A misszió is egy harc a hitetlenség ellen, de a gyülekezet hűségéért is harcolni kell (Kol 2,1). Bizonyosan nincs olyan idő a földön, amelyben ne kellene harcolnunk: először harc, hogy hitre jussunk, aztán hogy megmaradjunk a hitben.

A legsúlyosabb harc az Isten szolgája számára a tiszta tanításért való harc. Abban a pillanatban, amelyben hitük

fenyegetve lett, a helyén volt, hogy megvédje azt, és a hit igazságáért síkraszálljon. A hittartalomra és annak hű és pontos megőrzésére és továbbadására való buzdítás teljesen jogos. Pál apostol is ismeri a hittartalom világos „tradícióját”, amely-től senki se forduljon el, és ne csűrje-csavarja el. Gondoljunk csak a Galata levélre, milyen élesen elítélte az apostol azokat, akik „más evangéliumot” hirdettek. Sőt eljut az átkozódásig.

Az egyszer hagyományozott hitért folyik a harc. Az olvasók ezt az evangéliumot az apostolok által kapták, egyszer s mindenkorra. Az apostoli evangélium a gyülekezet kincse, ami egyszer lezárt kinyilatkoztatásként adatott nekik. A „szenteknek” adatott – amely Jézus Krisztus gyülekezete, mint Isten eschatologiai népe. Akiket itt szenteknek nevez, a címzésben „elhívottaknak” jelölte. A szenteknek ügyelni kell arra, hogy a hittartalom tiszta maradjon. Hogyha a keresztyén hitet generációról generációra adják tovább, úgy az azt jelenti, minden generációnak csorbítatlanul, azaz eredeti igazságában kell továbbadni. Ez némelykor nem könnyű. A görög szó, amit Júdás a hit védelmezésére használ (küzdjete), így hangzik: *επαγωνίζεσθαι*; és a gyökere a mi agónia szavunkat tartalmazza. Hogyha nem is könnyű a hitet védelmezni, a védelmezése és megőrzése egy kötelesség, amely alól az egyház egyetlen generációja sem vonhatja ki magát. Folytonos kötelességünk az, hogy amit mi magunk kaptunk, azt továbbítsuk.

4. vers: *„Mert belopóztak közetek bizonyos emberek, akik régóta elő vannak jegyezve erre az ítéletre: istentelenek, akik a mi Istenünk kegyelmét kicsapongásra használják, és a mi egyedüli uralkodónkat és Urunkat, Jézus Krisztust megtagadják.”*

Az író most megokolja, miért kell küzdeniük a hitért. Valahonnan emberek titkon belopózkodtak a gyülekezetbe, akik magatartásukkal a gyülekezet hitét veszélyeztették. A görög szöveg ezen a helyen az igen hatásos *παρεισδύω* szót használja. A szó a megvesztegető, csábító jelleget hordozza, amivel az okos ügyvéd a bíró és a bíróság értelmét áthangolja. Éppenígy ezzel jelöli azt az eseményt, amikor valaki, akit száműztek, titokban visszatért oda, ahonnan száműzték, és alattomos módon az állami élet újításába beavatkozott, s végül a fennálló törvényt aláasta.

Így beszél Pál is az ellenfeleiről a Gal 2,4-ben. Nyilván ezek az emberek, akik Júdás szeme előtt vannak, nem rögtön nyíltan és világosan léptek a gyülekezet elé az új nézetükkel, hanem először igaz testvérként fogadtatták el magukat, hogy fokozatosan befolyást nyerjenek, és nézetüknek híveket szerezzenek. Talán részint magából a gyülekezetből jöttek, és rájuk is érvényes az, amit János az 1Jn 2,13-ban látott, és Pál az efézusi vénekhez intézett beszédében, az ApCsel 20,31-ben gondolt.

A tévitanítók ismertetőjegyei

1. Istentelenek (*ἄσεβεια*): ez a kifejezés csak a Római levélben (1,18; 9,26), Júdás levelében és a pásztorlevelekben fordul elő; az igei formája (*ἄσεβέω*) csak Júdás levelében és Péter második levelében található (Júd 15; 2Pt 2,6). Valamivel gyakrabban találkozunk az *ἄσεβής* melléknévvel, amelynek jelentése: istentelen, galád.

A $\sigma\epsilon\beta$ – törzs jelentése eredetileg valakitől vagy valamitől hátrálni, egy térbeli távolságot létrehozni. Ebből a térbeli távolságtartásnak a szócsoport egyre inkább az okát adja meg, így átvitt jelentése lett, amelyben félelemről van szó.

Mind a két fogalom ($\acute{\alpha}\sigma\acute{\epsilon}\beta\epsilon\iota\alpha$ = istentelen; és az $\epsilon\upsilon\sigma\acute{\epsilon}\beta\epsilon\iota\alpha$ = kegyesség, istenfélelem) a $\sigma\acute{\epsilon}\beta\omicron\mu\alpha\iota$ szótörzsből származik, ami a görög világban igen korán alapvetően vallásos jelentést nyert. E szónak is az eredeti jelentése: fél, például valami hatalmasabbtól, erősebbtől, esetleg gonosztettől. Istenre vonatkoztatva: az istenség tiszteletteljes félelme és tisztelete. Istent tisztelni azt jelenti, akarát cselekedni és parancsát betölteni. Ebből következik, hogy az $\acute{\alpha}\sigma\acute{\epsilon}\beta\epsilon\iota\alpha$ a tisztelet megtagadása, ami aztán a magatartásban is megnyilvánul. Akkor értjük meg az $\acute{\alpha}\sigma\acute{\epsilon}\beta\epsilon\iota\alpha$ -t, ha mögötte a rend megvetését látjuk. Az ilyenekre jellemző a kicsapongó élet, ami göggel és az emberek megvetésével párosul, valamint a gátlástalan szexualitás. Az ilyen életvitellel megvetik Isten akarát, és parancsát hatályon kívül helyezik.

Nem félik Istent, és nem is tisztelik őt. Nincs meg bennük az Isten iránti szeretet (5Móz 6,5). Ők nem ateisták a modern értelemben, de nem szeretik Istent, nem kegyesek. Kiforgatták Isten kegyelmét, amely nekik csupán az erkölcstelen életük mentségére szolgált. A görög szövegben előforduló $\acute{\alpha}\sigma\acute{\epsilon}\lambda\gamma\epsilon\iota\alpha$ szónak „borzasztó” a jelentése. Az ehhez tartozó melléknév így hangzik: $\acute{\alpha}\sigma\epsilon\lambda\gamma\acute{\eta}\varsigma$. A legtöbb ember a bűnét megpróbálja elrejteni. A lelkiismeretük még annyira sértetlen, hogy bizonyos szégyenérzetük van. Respektálják az általános illendőséget annyiban, hogy lehetőség szerint kerülik, hogy nyilvános botránkozást okozzanak. Aki $\acute{\alpha}\sigma\epsilon\lambda\gamma\acute{\eta}\varsigma$, az viszont minden tisztelet- és szégyenérzetét elveszítette. Ugyan nem dicsekszik teljes büszkeséggel és szemérmertlenséggel a bűnével, de egészen egyszerűen a legszégyentelenebb dolgokat teszi, mivel a szégyennel és illendőséggel a legkevésbé sem törődik.

Bizonyosan a „mi Istenünk” az, aki a teljes és csodálatos kegyelmével elfogad bennünket. De valódi, élő Istenről van szó, akiről a Zsidókhoz írt levél 12,29. verse kifejezetten mondja, hogy a „mi Istenünk” megemésztő tűz is. Ő szent marad, aki a bűnt gyűlöli kegyelmében is. A „kegyelme” ezért nem menlevél a bűnre, hanem teljes komolysággal szabadság a bűntől.

2. Tagadták a mi egyedüli Uralkodónkat és Urunkat, Jézus Krisztust. Az emberek Jézus Krisztust különböző módon tagadhették.

- Az üldözés idején megtagadhették őt, miközben kiszolgáltatták őt a saját biztonságukért.
- Kényelemből is tagadhették őt. Vannak alkalmak,

amikor kényelmesebb tagadni azt a tényt, hogy keresztyének vagyunk, mint közhírré tenni. S vannak idők, amikor az emberek számára célszerűnek tűnik elfelejteni, hogy ők

E kép emlékeztet a Júdás-levél egyik részletére. Az első századtól kezdve folyamatosan szükség volt azokra a lángelkű őrállókra, akik azon fáradoztak, hogy megvédelmezzék az Úr nyáját a ragadozó farkasoktól..., „ezek szennyfoltok szeretetvendégségeiken, akik szemérmertlenül veletek lakmároznak és hizlalják magukat”. (12. vers)

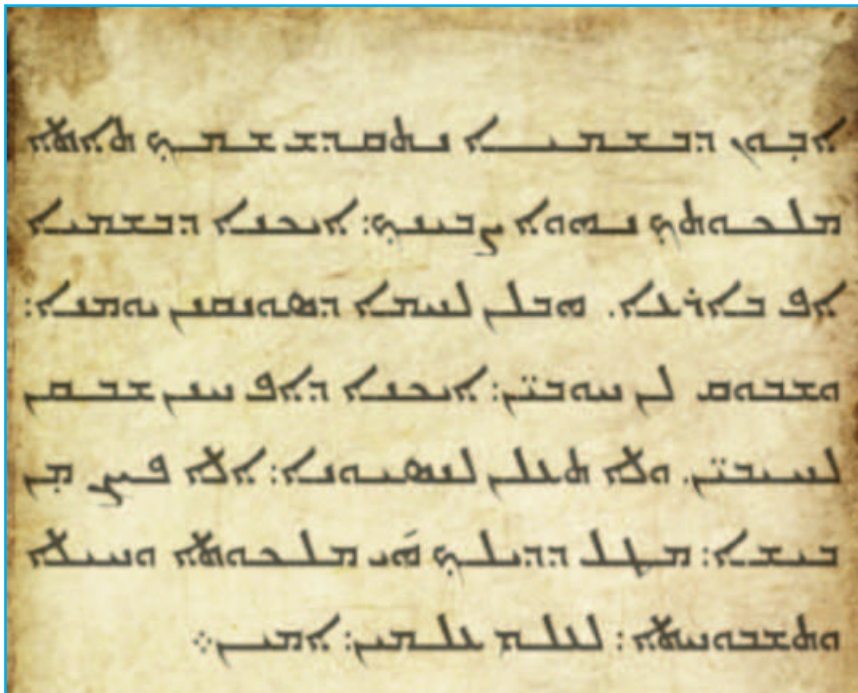
keresztyének.

c) Jézust az életmódjukkal és magatartásukkal tagadják meg. Miközben ajkukkal vallást tesznek Jézus Krisztusban való hitükről, megtagadják őt minden szavukkal, minden tettükkel és másokkal szembeni magatartásukkal. Jézus Krisztus iránti vallástételük sima hazugság.

d) Megtagadják őt, miközben hamis elképzelést alakítanak ki róla.

Az uralkodó szót lehet Istenre vonatkoztatni (ApCsel 4,24), vagy Jézusra (így 2Pt 2,1). Itt a $\delta\epsilon\sigma\pi\omicron\tau\eta\varsigma$ és $\kappa\upsilon\tau\iota\omicron\varsigma$ szavak állnak egymás mellett. A $\delta\epsilon\sigma\pi\omicron\tau\eta\varsigma$ szónak akkor még nem volt elrettentő értelme, mint a mi jövevényszavunknak, a *despota* szónak. Ez egyszerűen azt jelöli, aki „uralmi hatalmat” birtokol. A $\kappa\upsilon\tau\iota\omicron\varsigma$ szónak már vallásos csengése volt, és szívesen használták istennevek címeiként. Vö. 1Kor 8,5. sk. Ahogy az összefüggés is érthető, a betolakodók, akik a gyülekezetben visszhangot találnak (vö. ApCsel 20,29. skk.), tagadják gyakorlati életmódjukkal és indokaikkal Jézus Krisztust mint Urat. Félelem nélkül lépnek fel azzal az igénnyel, hogy pneumatikusok (12. és 19. v.). Ez az állítás szabadságot ad nekik minden uralomigénytől, ahogy azt Jézus Krisztus igényelte az életvitelre vonatkozóan, és ezzel ellentmondásban minden élvezet kiélvezését üdvbirtoklás demonstrációjaként magyarázza. Az ő teoretikusan megindokolt életgyakorlatuk Júdás levelének ítélete szerint az Úr Jézus Krisztus tagadása, és egyúttal hitszegés a keresztyén állapotukkal szemben. Ezért a

róluk való ítélet: ἄσέβεια (istentelenek). Ők már rég feljegyeztettek az ítéletre. Ezt az elképzelést a Biblia más helyeiből is ismerjük. Jézus tanítványai annak örülhetnek, hogy „*a nevük fel van írva a mennyben*” (Lk 10,20), és üdvözülni fognak (Fil 4,3; Zsid 12,23; Jel 3,5). Többször találunk a Bibliában képes leírást az „élet könyvéről” (Jel 13,8; 17,8; 20,12; 21,27), amelybe azoknak a nevét írták be, akiket Isten az ő kiküthathatlan terve alapján az örök üdvösségre kiválasztott. Már az Ótestamentumban Isten kinyilatkoztatta, hogy a kegyeseket, akiknek örök üdvöt ígért, Isten könyvébe beírta (2Móz 32,32. skk.; Neh 13,14; Ézs 4,3; Zsolt 40,8; 69,29; 139,16; Dán 7,10; 12,1). János Jelenések könyve (Jel 20,12) még egy másik könyvet is ismer az emberek cselekedeteivel kapcsolatban (vö. Zsolt 139,16; Mal 3,16). Fontos: az élet könyvéről szóló kép körülírja, hogy Isten eleve ismer minket, és régtől fogva tud a tetteinkről. A tévtanítók már rég feljegyeztettek. Isten eleve tudja, mit fognak tenni. Ítéletüket már megállapította, hogyha most még nyüzsögnek is, és a gyülekezetben a hűségeselek szívét megnehezítik. Így vigasztalja Isten az övéit. A régi egyháztól kezdve az újabb exegézisig véget nem érő kísérletet tettek arra, hogy Júdás levelének tévtanítóit egy bizonyos gnosztikus szisztémával összefüggésbe hozzák; gondoltak simonitákra, nikolaitákra, marcionitákra, valentiniátusokra. Ámde a levél adataiból semmi határozott gnosztikus szisztéma nem olvasható ki. A gnózis egy folyamat volt, ami a keresztyénség előtti korban kezdődött, valószínűleg zsidó befolyás alatt; aztán egy nagy, többirányúvá alakult filozófiai rendszerre fejlődött, amelynek előfutára és korai formája már Pál idejében az alakuló keresztyén gyülekezeteket aggasztotta. A korai egyház idejében a gnózissal való konfliktus prob-

Az evangéliumok nagyon sok arámi nyelvű nevet örökítettek meg: Barabás, Márta, Chéfa, Buanerges, Tabita, Mirjám... De találunk helységneveket is: Kapernaum, Golgota, Gabatta, azaz Pilátus ítélőcsarnoka. Még a hozsanna is arámi szó, jelentése: segíts! Ments meg! Sőt, a Szentírás utolsó szavai is arámiul maradtak fenn: marana ta – jöjj el, Urunk!

léma volt, amelyben úgy, ahogy egyetlen más helyen sem, a keresztyén hit önértelmezését vitatták. Ilyen jellegű korai formával, nem lezárt rendszerrel, van dolgunk Júdás levelében, de eme konfliktus alapvető problematikája már láthatóvá válik. (W. Grundmann)

Három ótestamentumi ítéletpélda

(Júdás 5–7. verse)

5. vers: „*Emlékeztetni akarlak pedig titeket arra, jóllehet minderről tudtok, hogy amikor az Úr a népet egykor ki-szabadította Egyiptom földjéről, azokat, akik nem hittek, később elpusztította.*”

Az előző versben a levélíró bizonyos emberekről beszélt, akik belopóztak a gyülekezetbe, s akik régóta elő vannak jegyezve az ítéletre, úgy most az „ítéletről” szól, amely végbement azokon az embereken és hatalmasságokon, akik hasonló vétket követtek el, mint azok az emberek, akik ellen Júdás harcol. Mivel hasonló vétket követtek el, ezért várható a megfelelő ítélet is. Fejtegetését három példán mutatja be a levél írója emlékeztetőül. Elég megnézni egy konkordanciát, hogy meglássuk, milyen nagy szerepet játszik az „emlékezés, emlékeztetés” mind az Ótestamentumban, mind pedig az Újtestamentumban. Ennek az oka Istennek a történelemben véghezvitt tetteiben van, amely kinyilatkoztatás volt. A hívő ezért mindig újra emlékezik eme tettekre, és bizalommal várja Isten ígéreteinek a beteljesülését. A Szentléleknek is egyik fontos feladata a tanítványok emlékeztetése Jézus szavaira (Jn 14,26). Az apostoli oktatásban szintén hangsúly esik a korábban tanultakra való emlékezésről (Róm 15,15; 1Kor 4,17;

15,1; 2Thessz 1,6; 2,5; 2,14). Az ilyen emlékeztetés fontos és szükséges, mivel éppen az ismert és tudott dolog könnyen elveszíti a befolyását ránk, és belsőleg már semmi szerepet nem játszik nálunk. Ezért szükséges nekünk is az igehirdetésben, tanításban és a lelkipozásban „emlékeztetni” a gyülekezeti tagokat. Hiszen minden életterületen úgy van, hogy a megtanultat ismételni kell, s újra alkalmazni. Miért lenne ez másként a legfontosabbnál, a mi istenismeretünkénél, az Istennel való járásunkban?

A gyülekezeti tagok, akiknek Júdás ír, „*mindezt egyszer már megtudták*”; a görög πόντοι (mindezt) szó természetesen nem valamiféle mindent tudásra céloz, mint amit például Énók apokaliptikusa igényel magának, hanem az ótestamentumi és az apostoli igehirdetés minden lényegesről való tudására. De most arról van szó, hogy különleges helyzetben vannak, tényleg vezető áramlat elleni harcban az embereknek a tudásukat használni kell, mint fegyvert.

Világosan kell látnunk azt is, hogy azok az emberek, akik a gyülekezetet rombolták, semmiképpen sem tartották magukat

a gyülekezet és a keresztyénség ellenségeinek. Sőt, inkább a haladás gondol-kodóinak tartották magukat, akik az átlagkeresztyének fölött állnak. Magukat valódi vezetőknek tartották, s nem a gyülekezet csábítóinak. Júdás ezért olyan példákat választ, hogy hallgatói előtt világossá váljon: azok, akik a legnagyobb előjogokat kapták, ha hűtlenné váltak, ítéletet vontak magukra. Azoknak, akik Istentől a legnagyobb ajándékokat kapták, állandóan óvakodniuk kell, nehogy tévelygésbe jussanak. Igaza van *Wesley Jánosnak*, amikor így intette az embereket: „Senki se bizakodjon el a múltban neki adott kegyelemben, hogy ezzel minden veszély elmúlt!” Az első példát Júdás Izrael történetéből meríti. A levél címzettjei „tudják”, hogy az Úr megmentette népét Egyiptomból, de aztán megsemmisítette azokat, akik nem hittek. Itt a görögben effektív aoristos formában áll, amellyel a végeffektust emeli ki. Tehát azokat az embereket is, akik Istennek az Ószövetség alapvető üdvítettét, az egyiptomi szabadulást átérték, az ítéletben elpusztultak, és nem jutottak az ígért földjére a hitelenségük miatt, kivéve Józsuét és Kálebet, akik hittek Isten ígéréteiben. Ezt az eseményt megemlíti Pál apostol és a Zsidókhoz írt levél írója is (1Kor 10,5–11; Zsid 3,18–4,2). Itt van egy bizonyíték arra, hogy maguk azok az emberek, akik a legnagyobb előjogot élvezték, nem kerültek el a katasztrófát, amikor Istennek nem engedelmessékedtek és hitehagyottá váltak. Hogyha Istennek még oly nagy terve van is velünk, a megkegyelmezetteknek még sem szabad Isten akaratát elutasítani és vétkezni. „Nincs az a kegyelmi állapot, legyen még oly dicső is, amit ne lehetne elveszíteni a bűn miatt.” (*Schlatter*)

6. vers: „Azokat az angyalokat is, akik nem becsülték meg a maguk fejedelemségét, hanem elhagyták saját lakóhelyüket, örökkévaló bilincsekben és sötétségben tartja fogva annak a nagy napnak az ítéletére.”

Második elrettentő példaként Júdás a bukott angyalokat választja. A zsidóságnak magasan fejlett angyaltanítása volt, az angyalok pontos rangfokozatával. Az angyalok Isten szolgálói. Az angyaloknak uralmi területük van, (ἀρχή) – vö. ehhez Jub 2,2; Test Levi 3), amelyek különböző mennyekben vannak. Ők bizonyos égitestekhez köttettek, különböző népek mellé rendeltettek, vagy meteorológiai eseményekre hatáskörrel bírók, tehát csillagok, népek és időjárás angyalai. Ez áll az ἀρχαίος, ἔξουσία, κυριότης szavak mögött. Ezek nem tartották meg uralmi területüket, hanem elhagyták lakóhelyüket.

A zsidók tudtak az angyalok bukásáról. Az angyalok bukására tekintettel két különböző hagyományt követtek.

1. Először az angyalok bukását a büszkeségükre és önfejűségükre vezették vissza. Az angyalok nem engedelmessékedtek Istennek, és fellázkodtak ellene. Ez a hagyomány mindenekelőtt Lucifer névvel kapcsolódik össze, a világosságáhozéval, a hajnal fiáéval. Ézsaiásnál ez áll: „Hogyan estél le a mennyből, te szép hajnalcillag” (Ézs 14,12). Itt abból az elképzelésből indultak ki, hogy a mennyben harc tört ki, amelynél az angyalok Isten ellen támadtak, és a mennyből ki lettek utasítva. Lucifer volt e lázadás vezetője.

2. A másik hagyományozódott nézet lecsapódása az

1Móz 6,1–4-ben található. E szerint az angyalok a halandó asszonyok szépségétől vonzalmat éreztek, elhagyták a meny nyet, emez asszonyoktól elcsábultak, és bűnbe estek.

Az egyik esetben az angyalok bukását a *büszkeségükre* vezették vissza, a másik esetben a tilos utáni érzéki *sóvárgásukra*.

Júdás mindkét elképzelést felveszi és összefoglalja. Azt mondja, nem őrizték meg a mennyei rangjukat, ami azt jelenti: olyan rangra és tisztségre törekedtek, ami nem illette meg őket. De azt is mondja, hogy elhagyták lakóhelyüket, ami azt jelenti, a mennyben levő helyüket feladták, hogy földi asszonyokkal együtt éljenek.

Persze azt, amit Júdás mond, nem minden további nélkül olvassunk ki ebből a bibliai helyből. Júdás egy bizonyos magyarázat értelmében érti, ahogy azt mi az úgynevezett Énók könyvéből ismerjük. Annak a kornak zsidóságában épületes írások bősége volt, amelyek bibliai alakokhoz vagy eseményekhez kapcsolódtak, hogy belőlük különös vallási gondolatokat bontsanak ki. Nem csodálkozhatunk, hogy az ilyen írásokat szívesen olvasták, és a zsidóság egész gondolkodásába bevették. Hiszen mi is nemcsak magát a Bibliát olvassuk, hanem terjedelmes „épületes irodalmat” is. Akkor mindenesetre hozzátartozott a hivatalos írástudományossághoz, hogy az Ótestamentum mondatait és szavait jelentőségteljesen magyarázzák. Homályos helyek, rövid, titokzatos célzások különösen alkalmasak voltak erre. Így látta Júdás is az 1Móz 6,1–4 helyet Énók könyve ismert magyarázatának világosságában. E szerint az „Isten fiainál” 1Móz 6-ban angyalokról van szó.

A szerző az ítélet két fázisát különbözteti meg: Isten az angyalokat először – huzamosabb időre – a sötétségben bilincsekbe verte, és őrizetben tartja a végső ítélet napjáig. Akkor majd a tüzes tóba kerülnek. Énók könyve ezt így örökíti meg: „Rafaelhez így szólt az Úr: Bilincselj meg Azázelt kezénél és lábánál fogva, és vedd a sötétségre; csinálj egy lyukat a sivatagban, Dudaélnál, és vedd bele! Tégy alá éles és hegyes köveket, és borítsd be őt sötétséggel! Örökké ott kell laknia, és takard be sötétséggel arcát, nehogy fényt lásson! A nagy ítélet napján azonban a tüzes tóba kell majd vetni őt.” (Énók 10,4–6) Júdás ismét figyelmeztetni akar: olyan szent az Isten, hogy kegyelmének semmilyen bizonyítéka nem mentesít minket az ítélettől, hogyha ezt a kegyelmet „átváltoztatjuk kicsapongásra”. A gyülekezet sohasem veheti könnyelműen Isten kegyelmére való hivatkozással a bűnt.

7. vers: „Ugyanígy Sodoma és Gomora, meg a körülöttük levő városok, amelyek ezekhez hasonló módon paráználkodtak, és idegen test utáni kívánság hajtotta őket, például szolgálnak, amikor az örök tűz büntetését szenvedik.”

Ως-szal bevezetett mellékmondatl kapcsolja a harmadik példát, amely egy hasonló ítéletet szemléltet látható példán. Ez Sodoma és Gomora és a Holt-tenger térségén levő többi városon végrehajtott ítélet (1Móz 19,1–20). Ezek a városok ott vannak példaként. Az angol *Adam Smith* könyvében (A Szentföld történeti földrajza) kifejti, hogy egyetlen történeti esemény sem tett oly benyomást a zsidókra, mint Sodoma és Gomora pusztulása. Sodoma bűne közmondássá lett. Különlegesen borzalmas fajtalanságról van szó: Sodoma férfiai idegen test után futottak, ahogy azt az

1Móz 19,11–14 leírja, és amit még ma is „szodomizmusnak” neveznek. Minden pillantás a sajátos Holt-tengerre emlékeztet, Sodoma és Gomora égből jövő tűz és égő kén általi pusztulására. A Biblia ugyan csak az akkori, történeti tűzről szól, amely a városokat megsemmisítette. De a „égből jövő tűz”, Isten tüze, egyúttal örök tűz is, amelyet ezek a városok fenyítésékként elszenvedtek. Tehát itt nemcsak egy ismert történet van az ókori időből, hanem példáról van szó, amit a gyülekezetnek ma a tévelygések általi fenyegetettségében a szeme elé kell állítani. Júdás is emlékezteti a kortársait arra, milyen sors jutott azoknak, akik a régi időben nem vették figyelembe az erkölcsi törvényt. Feltételezhetjük, hogy valószínűleg azok a férfiak is, akiket Júdás támadott, homoszexuális beállítottságúak voltak, és eljárásukat Isten kegyelmével igazolták. Júdás ezekkel az emberekkel szemben ismételten hangsúlyozza, hogy bűn és ítélet kéz a kézben mennek, hogy ezért tanuljanak a történelemből, és egyúttal térjenek meg.

A tévtanítók leírása (8–16)

8. vers: „*De mindezek ellenére ezek az álmodozók is ugyanúgy beszennyezik a testüket, megvetik Isten felségét, és káromolják a mennyei hatalmasságokat.*”

Júdás miután szólt a gyülekezetet belülről fenyegető veszélyről (4. v.), majd utalt Isten ítéletének komolyságára (5–7. v.), most a tévtanítók leírását adja a 8–16. versekben. Nos, Júdás az elveiket, „hitüket” éppoly kevésbé ábrázolja kimerítően, mint Pál a korinthusi tévtanítók gondolatait. Nem lenne helyénvaló a tévelygést részletes ábrázolással felértékelni.

Júdás a tévútra vezető embereket „álmodozóknak” nevezi. Álmaik kinyilatkoztató látomásokként értelmezendők. A látomásokat és eksztázisokat nemcsak az apokaliptikában becsülték nagyra, hanem a gnózisban is. A tévtanítók álomban kapott kinyilatkoztatásokra vezették vissza ismeretüket, de a levél szerzője leleplezi hamis próféta mivoltukat. Itt az 5Móz 13,2–4-re gondolhatott. Az „álmodozók” Isten kinyilatkoztatott igéje helyére a kontrollálhatatlan álmaikat helyezik (vö. Jer 23,28.32). Ezért már az Ótestamentumban halálbüntetés járt. Ezért is volt jogos János apostol felhívása: „*Szeretteim, ne minden léleknek higgyetek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy azok az Istentől valók-e, mert sok hamis próféta jött el a világba*” (1Jn 4,1).

Júdás három vétket ró fel a tévtanítóknak: 1. megfertőzik a testet, 2. megvetik a felséget, 3. és káromolják a hatalmasságokat.

Az Isten és szent igéje elleni vétkezés a gyakorlati életben válik nyilvánvalóvá. Ügvelnünk kell arra, hogy ne csak helyes tanításunk legyen (ortodoxia), hanem helyes etika, helyes engedelmesség is. A hamis tanításból hamis erkölcsiség következik. Az eretnekek beszennyezik a testet, és éppen abban látják a szabadságot és a fölényt. Mivel Isten kegyelme mindent átfogó, az ember bűnei nem számítanak, mert Isten az ő kegyelméből úgyis minden bűnt megbocsát. A szabadságot a gonoszság palástjává tették (vö. 1Pt 2,16). Pedig a testnek az élő Isten templomának kell lennie.

Vitatott, kit ért a szerző a κυδιότης (méltóság, uraság,

hatalmasság) kifejezés alatt. A kifejezés előtt nincs határozott névelő, ezért különböző feltevés van, kit értsünk alatta. Egyesek, (pl. *Kálvin* és *Béza*) császárokra vagy királyokra gondoltak. Mások arra a nézetre jutottak, hogy apostolokra és egyházi vezetőkre vonatkozik. Ismét mások úgy vélik, hogy angyalokról van szó (*Barclay*). Mások pedig Jézus uralmának a tagadására gondolnak (*W. Grundmann*). „Egynek az uralmát gondolja, aki a gyülekezet számára egyedül »az Úr« (a Kyrios): Jézus Krisztus. Vele és világos utasításaival és parancsaival nem törődnek.” (*Werner de Boor*) Ők álmotán-cosan a saját útjukat akarják járni. Nem fogadnak el tőle előírást, mit tegyenek.

Egyúttal Júdás megállapítja: káromolják a dicsőségeseket. Nem tudjuk megállapítani, mit gondolt konkrétan ezzel Júdás. Éppenséggel kézenfekvő feltételezés, mivel a következő mondat Mihályról szól, aki nem mert káromló ítéletet mondani az ördög ellen, hogy a δόξαι = dicsőségesek alatt túlvilági szellemi hatalmakat lássunk. A dicsőség, amely eredetileg csak Istent illette meg, az angyalokra is vonatkoztatható, mivel Isten mennyei udvartartásához tartoznak (lásd 2Mak 3,24–26; Zsid 9,5; Jel 18,19). A szerző nem mondja meg, miben is állt az angyalok káromlása. Feltehetőleg a tévtanítók oktalan büszkeségükben az angyali hatalmak fölé emelték magukat. Talán azt gondolták – igen különbözve Pál Ef 6,10. skk.-ben levő józan felszólításától –, abban van a feladatuk, hogy a gonosz szellemi hatalmakkal szembeni káromlásokat végezzenek. A rögtön következő mondat kézenfekvővé teszi az ilyen nézetet. De ahogy mindig is érvényes volt: „káromolni” sohasem Jézus tanítványának a feladata.

9. vers: „*Pedig még Mihály angyal sem mert káromló ítéletet kimondani, amikor az ördöggel vitatkozva küzdött Mózes testéért, hanem azt mondta: »Dorgáljon meg téged az Úr!«*”

Az arcátlan tévtanítókkal szembehelyezi Júdás Mihály arkangyalt. Amit még Mihály arkangyal sem mert megtenni az ördöggel szemben, ítéletet kimondani, ami káromlást tartalmaz, azt gátlástalanul megteszik a betolakodók. Az επιτιμώω (megdorgál, megfedd), amit Mihály Isten kezébe helyez, csatlakozva Zak 3,3-hoz: „uralomjog” (*Stauffer*), ami egyedül Istent, valamint az ő Krisztusát illeti meg, akinek dorgáló szavában az ítélő hatalma válik hatékonyá.

Az egyházatyák tanúsága szerint a Mihály főangyal és az ördög közötti vitáról szóló elbeszélést a „*Mózes mennybe-menetele*” című apokrif irat tartalmazta. Ez az irat később elveszett, és csak a 19. században találták meg egyes részeit. Ám éppen a Mózes temetéséről szóló befejező rész nem került elő. Júdás tehát egy közismert és közkedvelt elbeszélést használt fel irodalmi kifejezőeszközként arra, hogy szemléletesen mutassa be: mennyire vakmerő és orcátlan dolog az, ha emberek az angyalok fölé emelik magukat.

Mózes haláláról és temetéséről az 5Móz 34,5–6-ban egyszerű tudósítás olvasható. De éppen rövidsége adhatott indokot a kidíszítésre. Isten a szolgáját saját kezűleg temette el? Ez nem túl „emberi” elgondolás Istenről? A Septuaginta egyszerűen csak így fordította ezt: „*Eltemették Mózes*”. *Philo*, a zsidó gondolkodó már azt írta művében: halhatatlan angyalhatalmak temethették el Mózeset. Az említett apokrif irat

pedig már arról tudósít, hogy a sátán, mint „vádoló”, igényt tartott Mózes holttestére, mivel Mózes gyilkolt (2Móz 2,11–15). Ennek mondott ellent Mihály, aki semmilyen ítéletet nem mert kimondani, amely káromlást tartalmaz, hanem az ítéletet az Úrra bízta. Mihály a Dán 10,13; 12,1 óta angyalfejedelemtént ismert, et. En. 20 szerint a hét arkangyal egyike és Izrael védőangyala, et. En. 40 szerint az „arc négy angyala” közé tartozik (vö. Str.–Bill. III, 813; G. Kittel, ThWB. I, 82.86).

Nem tudjuk pontosan, mit mondtak azok az emberek az angyalokról, akik ellen Júdás támadása irányult, ámde kétségtelenül nagyon fontos érvt kaptak a levél címzettjei.

10. vers: „Ezek viszont káromolnak mindent, azt is, amit nem ismernek; amit pedig oktan állatok módjára ösztönösen ismernek, abba belepusztulnak.”

A levél szerzője a példából következtetést von le: káromlásaikkal a hamis tanítók az angyalok és hatalmak földöntúli világába avatkoznak bele. Ámde ez a terület, amelyről a teóriájukban beszélnek, nekik ismeretlen. Ők azt káromolják, amit nem ismernek. Ők tehát *pszeudoapokaliptikát* és *pszeudognóvizist* birtokolnak, mert csak az oktan állatok módján ismerik a földi világot, amelyekhez hasonlók. Ahogy ezek, ők is tönkremennek. Ezeknél az embereknél olyannyira hiányzik minden lelki ítélőképesség, hogy az oktan állatokhoz hasonlóan csak az ösztöneik vezetésére hagyatkoznak. Mivel az emberek számára egy pusztán érzékiekben feloldódó élet természetellenes és szemben áll az Isten által adott renddel, a tévtanítókra, amennyiben nem térnek meg, a biztos pusztulás vár.

11. vers: „Jaj nekik, mert Kain útján indultak el, pénzért Bálám tévelygésére adták a fejüket, és Kóré lázadása szerint vesznek el.”

Ezen okokból kifolyólag Júdás jalkiáltásokat intéz a tévtanítókhöz. A jalkiáltások a prófétai igehirdetésekhez tartoznak (lásd Ám 6,1; Hós 7,13; Mik 2,1; Ézs 5,8. sk.). Az olyan magatartás miatt, mint amilyen ezeké az embereké, indokolt a jalkiáltás. Ebben Júdás felindultságát érezzük. Ez a szent buzgalom a gyülekezetért történik, akiket meg akar óvni a tévtanítástól.

Itt is a hármasság stíluseszközét használja Júdás. Három példát hoz fel az erkölcsi romlottságra: Kaint, Bálámot és Kóré. A ödös egyszerre jelent utat, amelyen megy valaki, és magatartásmódot, amely jellegzetes rá. A görög szövegben minden ige aoristosban áll: „indultak el... adták oda magukat... és vesznek el.” De ténylegesen még egyáltalán nem „vesztek el”. Ők a legkomolyabb veszélyt jelentik a gyülekezetre, amelyben befolyással bírnak. A gyülekezetet ellenük való harcra kell felszólítani. De Júdás a sorsukban olyan bizonyos, hogy ő már végbement ítéletként látja a végzetes ítéletet.

Ők Kain útján járnak. Kain a zsidó hagyományban két-félét testesít meg: a) Ő volt az első gyilkos, akit a világ ismer; „romlott volt”, ahogy ezt Salamon Bölcsessége mondja, a „böszült testvérgyilkosság miatt” (Bölcsesség 10,3). Természetesen ők a gyülekezetben levő testvéreket külsőleg nem ütötték agyon, de egészen más értelemben a

„testvérek gyilkosai”. A gonosz útra való csábítással a gyülekezeti tagokat megölik, mert ezzel elveszítik az örök életüket. b) Ámde a zsidó hagyomány és a zsidóság tanítása szerint Kain még valami mást is megtestesített. *Alexandriai Philónál*, a zsidó–hellenista filozófusnál ő az önzést és az önszeretetet testesítette meg. A Targumban, az arámi bibliafordításban ezeket a szavakat adják a szájába: „Nincs sem ítélet, sem bíró; nincs más választás, mint a mienk; sem a jót nem jutalmazták, sem a gonoszt nem büntetik. A teremtés nem ismer részvétet, és a világ nem ismer irgalmat a teremtményeivel szemben.” A zsidó gondolkodásban Kain cinikus, szkeptikus, istentelen, hitetlen materialista, aki sem Istenben, sem az erkölcsi világrendben nem hitt, és ezért csak azt tette, ami neki tetszett.

A Kain-hasonlat megértéséhez szabad még igénybe venni a „Tizenkét patriarcha testamentuma” című apokrif iratot, amelyben ez található:

„Ezért az idők végezetéig mindazok, akik Kainhoz hasonlóan irigykedésben meg testvérgyűlöletben élnek, ugyanazon büntetésre jutnak, mint ő.” (Benjámin testamentuma 7) E szerint Kain a szeretetlen, irigy és gyűlölködő gonosz a típusa.

Kain mellé lép Bálám típusa. Bálám a pergamoni levélben (Jel 2,14) is a hamis próféta típusa, aki csábításával éppen azért olyan veszélyes, mivel először valóban egy olyan ember volt, „akinek a szeme megnyílt” (4Móz 24,3). Milyen nagyszerű igazságot mondott Izraelről! De aztán a jutalmat nem akarta elveszíteni, amit Bálák, móáb királya ajánlott fel neki, és így „megtanította” Bálákot, hogyan vezesse tévútra Izrael fiait: hogy bálványáldozatot egyenek és paráznaságot üzzenek. Júdás úgy ítélte meg, hogy a tévtanítók bálami jutalomért tévelygésre adták oda magukat. „Itt ugyanaz kerül világosságra, mint Bálámnál: egy szolgaságban sínylődő akarát, amely a nyilvánvaló hasznot hajhásza, és az állítólagos mennyei erőket arra használja, hogy önmagáról gondoskodjon.” (*Schlatter*)

a) Bálám tehát az olyan embertípust testesíti meg, aki olyan kapzsi, hogy jutalomért kész vétkezni. b) Továbbá olyan embertípust testesít meg, aki az összes bűn közül a leggonoszabbat követi el, azt a bűnt ugyanis, hogy másokat vétkezni tanít. Júdás tehát azt állítja, romlott kortársai a saját nyereségük érdekében készek a helyes úttól eltérni, és ebből az okból másokat vétkezésre tanítani. Már az gonosz dolog, hogy saját nyereségük érdekében vétkeznek, ámde a leggonoszabb bűnt az követi el, aki más ártatlanságát elrabolja, és megtanítja vétkezni.

Harmadik típusként Kórahót nevezi meg, aki társaival a 4Móz 16 szerint Mózes vezetése ellen fellázadt, és Áron jogát magához akarta ragadni. Jogtalan követelőzésük miatt Isten halállal sújtotta őket. Kórah tehát azt az embertípust testesíti meg, aki semmilyen tekintélyt nem akar elfogadni, aki a kezét olyasmira nyújtja ki, amire semmi jogigénye nem lehet. Júdás azzal vádolja tehát az ellenfeleit, hogy az egyház legitim tekintélyével szemben dacolnak, és a saját útjukat részesítik előnybe Isten útjával szemben. Aki Kórahhal az isteni autoritás ellen lázad, az Kórahhal is fog elveszni. Ebben a három példában fokozás látható: Kain útja, Bálám családja, Kórah lázadása.

(Folytatása következik)

BIBLIAI TÁJAK — EMBEREK

A sanhedrin a Wikipedia.org bemutatása alapján

A „szanhedrin” kifejezés a jeruzsálemi zsidó vezetők azon csoportját jelöli, akik a legfelsőbb igazgatási és vallási hatalmat gyakorolták a városban a Kr. u. 70-es évek időszakában. Az Újszövetség a „tanács” kifejezést is gyakran használja a szanhedrinre való utalásként (Mt 26,59; Mk15,1).

A zsidó hagyomány onnan eredezteti a szanhedrint, hogy Isten megparancsolta Mózesnek, gyűjtsön össze hetven embert Izrael vénei közül (4Móz 11,16). A legtöbb tudós mégis egyetért abban, hogy a szanhedrin a zsidók történelmének perzsák alatti időszakában alakult (Kr. e. 538–333), amikor a zsidók saját kormányzatot alakíthattak. Azért állt fel, hogy vezetést nyújtson a babiloni száműzetésből hazatérők számára.¹

Kezdetben a szanhedrin egész Izrael kormányzótestületként működött. Valamivel a Kr. e.

Templomi figyelmeztető kő, ami figyelmezteti az idegeneket, hogy ne menjenek az pogányok udvara mögé (Kr. e. 40–4)

Jézus a szanhedrin előtt

63-as római megszállás után a szanhedrin hatalma öt körzeti testületre oszlott szét. A jeruzsálemi főtanács csak egy volt a testületek közül. Kr. e. 47-re már újra a jeruzsálemi tanács gyakorolt hatalmat egész Izrael felett, Nagy Heródes uralma alatt (Kr. e. 37–4) hatalma ismét lecsökkent.

Mikor fiát, Archaleost Kr. u. 6-ban eltávolították Júdea trónjáról, a szanhedrin és vezetője, a főpap széles körű irányítást vállalt a nemzet belügyeiben. A rómaiak a rend és az adófizetés fenntartását várták el. Mikor ez a két feltétel teljesült, engedélyezték a szanhedrin számára szabadabb kormányzati felelősségvállalást.

A zsidó felkelés kitörése Kr. u. 66-ban arra indította a rómaiakat, hogy azonnal ítélő bíróságokat állítsanak mindenütt Izraelben. Jeruzsálem elfoglalása Kr. u. 70-ben lehetőséget adott a római kormányzati hivatalnokoknak arra, hogy átvállalják a legtöbb, korábban a szanhedrin által gyakorolt feladatot. A Kr. u. 70-t követő időszakban új szanhedrin állt fel, de ennek felelősségköre nagyban különbözött az újszövetségi elődökétől. Ez a szanhedrin leginkább vallási kérdésekben hozott döntést, de nem rendelkezett kormányzati hatalommal.

Az Újszövetség idejében a szanhedrin több csoport képviselőiből állt össze. Az Újszövetség „főpapok”, „vének” és „írastudók”

kifejezései (Mk 15,1) bemutatják a szanhedrin összetételét.

A főpap a szanhedrin vezetője volt, valamint egy gazdag és befolyásos szadduceus. Jézus tárgyalásakor a főpap Kajafás volt (Jn 18,13). Befolyásos apósa, Annás, korábban maga is főpap, számos fiát tette főpappá a Kajafás működését megelőző években.²

A főpapi hivatal örökletes volt, de a politikai események megváltoztathatták az utódlás menetét. A szanhedrin tagsági feltételei valószínűleg megkövetelték a vagyont és a magas életkort, de a tagok megválasztásának pontos módja ismeretlen. A jelölés feltehetőleg életre szólt.³

A főpapok a vezető szadduceus családok tagjai voltak, melyek feltehetőleg különböző hivatalokat tartottak fenn a templomban.⁴ A vének valószínűleg kiemelkedő világi személyek lehettek, akik nem kötődtek kizárólagosan a templomhoz.⁵

Szanhedrinsírok Jeruzsálemben

Kajafás háza egy mai örmény templom szerkezete alatt. A főpap a szanhedrin vezetője volt, valamint gazdag és befolyásos szaduceus. Jézus tárgyalásán a főpapi tisztet Kajafás töltötte be

Az írástudók hivatásos ügyvédek vagy az Írás magyarázóinak voltak, akik legtöbbször a farizeusok közé tartoztak.⁶ A farizeusok a közösség olyan széles körű támogatását élvezték, hogy fontossá vált, hogy a szanhedrin döntéseinek számukra is elfogadhatónak kellett lenniük. Bár az Újszövetség idején a farizeusok kisebbséget alkottak a szanhedrinben, nagy részük volt döntéseinek meghatározásában.

Egyes tudósok értelmezése szerint az ApCsel 26,10 arra utal, hogy Pál maga is a szanhedrin tagja volt. Azonban

valószínűbb, hogy Pál túl fiatal volt, hogy a szanhedrin tagja lehessen (ApCsel 7,58).⁷

Az újszövetségi időkben a szanhedrin feladatát egyszerűen képezték civil és vallási jellegű kötelezettségekké. A testület irányította a rendőri erőket, és köztörvényes bűnügyi eseteket, valamint vallási jellegű vétségeket tárgyalta meg. Ellenőrizték a nemzeti vallás fenntartását, és döntöttek a zsidó vallási hagyományok felől.⁸

A zsidó szanhedrin egyik sírhelye a római-görög időkben

Az irányításuk földrajzilag Júdeára korlátozódott ebben az időben,⁹ de volt némi tiszteletük és befolyásuk az országhatáron kívül is.

A szanhedrin újszövetségi időkben történő működését illetően az egyik fontos kérdés a halálbüntetéshez való jog birtoklására vonatkozik. Josephus ír Jakabnak, Jézus testvérének haláláról, mely a szanhedrin tárgyalását követte.¹⁰ Bizonyítékok szólnak amellett is, hogy idegeneket vé-

geztek ki, amiért beléptek a jeruzsálemi templom korlátozott területére. A tömeg rosszindulatú reakciója az ApCsel 21,27–36-ban, ahol egy idegennel együtt való templomba lépés vezetett Pál elfogásához, azt sugallja, hogy idegeneket halálra ítéltettek a templomba való belépésért. A zsidó Misna a szanhedrin által kiróható halálbüntetés négy típusát különbözteti meg: megkövezés, megégetés, lefejezés és megfojtás.¹¹ Egyik bizonyíték sem jelenti azonban azt, hogy a szanhedrin önhatalmúlag, azaz saját hatáskörben végeztethetett volna ki személyeket az újszövetségi időkben.

A Misnában említett halálbüntetési jog valószínűleg a szanhedrin Újszövetség utáni helyzetére utal. Jakab halála egy könyörtelen főpap törvénytelen tette miatt következett be. A tilosban járó idegenek kivégzésére való engedély kivételes privilégium volt, és feltehetőleg római igazolás kellett hozzá.

Az Újszövetség inkább azt érzékelteti, hogy a szanhedrinnek nem volt meg a hatalma arra, hogy kivitelezzen egy kivégzést (Jn 18,31). A zsidó vezetők úgy tekintették Jézust, mint aki megérdemli a kivégzést, de mégis át kellett adniuk őt a rómaiaknak, hogy jóváhagyják és kivitelezzék az előírt kivégzést.

A szanhedrin Jézus tárgyalásával kapcsolatos gyűlése számos irányelvet megsértett, amelyek szerint a testület normális esetben eljár. A Misna előírta, hogy a főtárgyalásokat (ez lehet a halálbüntetés tárgyalása) napközben kellett tartani. Az ítéletet is csak napközben hozhatták meg. Az ítéletet nem mondhatták ki a következő nap előtt. Főtárgyalások folytatása tiltott volt a szabbat vagy az ünnep estéjén. A maratoni erőfeszítés, hogy tárgyalják, elítélik és kivégezzék Jézust, nem állta meg a helyét mint a szanhedrin eljárására vonatkozó írott rendelkezéseken alapuló törvényes tárgyalás.

Az ApCsel-ben a szanhedrin előszeretettel tartóztat le apostolokat Jézus feltámadásának hirdetéséért (4,1–12). A keresztyén mozgalom sikerén való felháborodásukban is börtönöztek be apostolokat (5,17–21a). Dühösen reagáltak, amikor Péter vádat emelt a szanhedrin szellemi konoksága ellen (5,27–33).

Az ApCsel egyes részeiben arra láthatunk példát, hogy a szanhedrin komolyabban veszi a szabályok betartását. A testület a zsidó vallási rendelkezések megvédését illető kötelezettségét igyekezett beteljesíteni, mikor figyelmeztette az apostolokat, hogy ne folytassák a prédikációt (4,17–18). Mikor egyes tagok az apostolok kivégzését szorgalmazták (5,33), a nevezetes Gamáliel igazságosságot kért tőlük (5,35–42). Arimátiai József és Nikodémus mindketten a szanhedrin tagjai voltak. Nikodémus még külön is kérelmezte, hogy hallgassák meg Jézus tanítását, mielőtt ellene döntést hoznak (Jn 7,50–52). Talán a szanhedrinnek ezek a jóval tiszteletreméltóbb tagjai nem voltak jelen a Jézust és az apostolokat kivizsgáló üléseken.

Balra: Alexander Jannaeus (Yehonatan) zsidó főpap egy érméje (Kr. e. 103–76).

Jobbra: Heródes Archaleosnak, a Jézus születésekor uralkodó királynak egy érméje (Kr. e. 4 – Kr. u. 6).

Középen: II. Judah Aristobulus főpap érméje (Kr. e. 67–64)

Jegyzetek

1. W. J. Moulder, „Sanhedrin.” The International Standard Bible Encyclopedia 4 vols. (Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans Publishing Co., 1988), 4:332.
2. F. F. Bruce, New Testament History (Garden City, NY: Doubleday, 1971), 64. o.
3. S. Safrai and M. Stern, eds., The Jewish People in the First Century, vol. 1 (Pihadelphia: Fortress, 1974), 391. o.
4. Moulder, 332. o.
5. Uo.
6. Emil Schürer, The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ, rev. and ed. Geza Vermes, Fergus Millar, and Matthew Black, vol. 2 (Edinburgh: T & T Clark Ltd., 1979), 213. o.
7. Bruce, 238. o.
8. Safrai and Stern, 395. o.
9. Moulder, 333. o.
10. Flavius Josephus, The Antiquities of the Jews, 20.9.1.
11. The Mishnah, Sanhedrin 7. 1.

* Thomas D. Lea újszövetséges professzor a texasi Fort Worth, Southwestern Baptist Theological Seminary-ban.

J. Randall O'Brien*

Isten akaratának keresése a bibliai időkben

Az ókori Közel-Kelet népei az istenek akaratának keresése közben szívesen folyamodtak az asztronómiához. Az egyes égitesteket különös gonddal figyelték meg, mivel azt gondolták, azok mozgása és az általuk ábrázolt képek magyarázata a jövőt vetítik előre. Az ókori dél-mezopotámiai Uruk (a mai Warka) városában talált csillagászati táblázat a teliholdak segédletként való felhasználását ábrázolja a Szeleukida dinasztia idején. Ez a tevékenység fellelhető volt a Kr. e. 197–173. években is

A legtökéletesebb ókori szokások egyike volt, amikor a héberek a víz kiöntésével próbálták megtudni Isten akaratát. Ennek magyarázatánál a tudósok is csak találgatásokra hagyatkoznak, hogy talán a víz által a porban hagyott minta, vagy a folyási irány mutatta meg a választ az ókori emberek kérdéseire. A keleti kultúrákban számos hasonló módja terjedt el a jelkérésnek, éppen ezt a célt szolgálta a vaskorszakból származó, Szíriában talált edénybe csurgatott víznek a folyása

Mire gondolunk akkor, amikor Isten akaratáról esik szó? Az Isten szándékára, tervére, velünk való bánásmódjára, Isten útjára stb. A történelem során létrejövő vallási kultúrák mindegyikében fontos szerepet játszott az istenek akaratának megismerése. Bizonyosak lehetünk benne, hogy az ókori zsidóság előtt jól ismertek voltak az Isten akaratának mind a tiltott, mind a helyes kutatási módjai.

Az Úr számára utálatos módszereket az 5Móz 18,10–13-ban találjuk összegyűjtve. A kilenc pontból álló lista a gyermekáldozatok, jövendölések, varázslások, jelmagyarázások és a szemfényvesztő praktikák, valamint a kuruzslás, szellemidézés, halottidézés és átokmondás tilalmát írja elő. Más igehelyeken is olvashatunk ezekről a módszerekről (lásd 2Móz 22,18; 3Móz 19,26; Ézs 57,3; Jer 27,9), valamint a tiltott rituálék halállal való büntetéséről (lásd 2Móz 22,18; 3Móz 20,6–7; 1Sám 28,9).

Sajnos az egyes tevékenységek pontos definíciói nem állnak rendelkezésünkre, és ezért nem is tudjuk élesen megkülönböztetni egymástól az említett pogány rituálékat. Ehelyett a bennük fellelhető közös vonásokat próbáljuk összefoglalni. Először is megfigyelhetjük, hogy az említett szer-

tartások mechanikusan elvégezhetőek és tetszőlegesen értelmezhetőek voltak. A varázslók, mágusok és kuruzslók főként abból a célból végezték azokat, hogy a jövőt fűrkésszék. Azt is tudjuk, hogy mindezek az Izraelt körülvevő népek babonás vallási szertartásai voltak. A kutatók mára azt is megállapították, hogy a jövendőmondás legfejlettebb kultusza az ókori Babilonra volt jellemző. Különleges jelmagyarázataikat az asztrológia és a meteorológia, valamint a kiömlő folyadékok és gázok vagy az állatok viselkedésének jelenségeiből merítették.

Ráadásul a jelmagyarázók speciális kurzusokat is tartottak. Ezeknek a résztvevői papok voltak, akik ezután képessé váltak a szertartásokon feláldozott állatok belső szerveiből kiolvasni bizonyos jeleket. A babilóniaiak az állatok máját tartották a vér gyűjtőhelyének és az élet kiindulópontjának. Ezért került ez a szokás a figyelem középpontjába.¹ A másik kedvelt ókori babiloni szokás a halottak lelkeivel való kapcsolattartás volt.

Ezeket a vallási gyakorlatokat Isten az izraeliták számára szigorúan megtiltotta, mivel ezek a pogány szokások képesek elszakítani az emberek gondolkodását az Istenben

vetett hittől. Az Úr Izrael fiai számára egészen más lehetőséget ajánl fel, hogy megismerhessék az ő akaratát.

Izrael számára az Isten akarata megismerésének elsődleges forrása a kinyilatkoztatott ige volt

Isten azt ígérte népének, hogy prófétálás által nyilatkoztatja ki szándékait (lásd 5Móz 18,18)! Az általa választott próféták ezt mondják: „Így szól az Úr” – és a nép az ő szavakra, nem pedig a varázslókra vagy ördögösökre (3Móz 19,31), hanem a próféták szavára (5Móz 18,15.18) fog hallgatni. Ahogyan az ige Jeremiással kapcsolatban kijelenti: a próféta Isten szószólója vagy „szája” (vö. Jer 15,19).

Az Istennel való beszélgetés hagyományos formája természetesen az imádság, amit a hívők az ószövetség idején is gyakoroltak. Mózes párbeszédet folytatott Istennel (2Móz 32,11–13; 4Móz 11,1–15). A zsolttáros azt írta Istenről, hogy ő „imádságot meghallgató Isten” (Zsolt 65,2).² Jeremiás imádságában elismeri Isten vezetését és ítéletét önmagára nézve, felhagyva a saját akarattal, a hiábavaló, önnön maga körüli vergődéssel (Jer 10,23–25).

Izrael számára az Isten akarata megismerésének elsődleges forrása a Tóra (a törvény) volt. Mózes írásai és az egyéb szent könyvek a gyülekezet számára az isteni akarat kinyilatkoztatásait képviselték, és annak tekintélyével rendelkeztek. A törvényt magyarázó egyéb írásoknak csekélyebb jelentőséget tulajdonítottak az ószövetség idején. A legnagyobb szerepük a „Ne legyen...””, „Ne tedd...” kezdetű és jellegű (lásd 2Móz 20) tiltó rendelkezéseknek volt. Áldás és

átok, jutalom és büntetés, feddés és óvás vagy a halálbüntetés lehetősége tartotta fenn a közösségi rendet, Isten akaratából, amit a Tóra testesített meg.

A próféták, az imádságok és a törvény ismerete önmagukban nem biztosították Isten népe számára az ő akaratának teljes megértését. Az Úr mindezek mellett álmokat és látomásokat adott gyermekei számára, vagy tárgyakon keresztül adott választ a kérdéseikre, úgy mint például az urim és a tummim segítségével. Emellett gyakoriak voltak a megszentelt sorsvetések (1Sám 10,10–21) és a víz kiöntésével (1Sám 7,6) vagy a gyapjú kitevésével (Bír 6,36–40) kapcsolatos jelkérek.

Az urim és tummim olyan tárgyak voltak, melyeknek foglalatát rászórták a főpap köntösére, és az ítélet „hósenjának” középpontjába helyezték azokat (2Móz 28,30). Ezek a tárgyak közvetítették Isten választ, meghatározott jelentésükkel.

„Akkor ezt mondta Saul az Úrnak, Izrael Istenének: Tárd fel az igazságot! És a sors Jónátánra meg Saulra esett, a nép pedig megszabadult. Saul ezt mondta: Vessetek sorsot köztem és Jónátán fiam között! És a sors Jónátánra esett.” (1Sám 14,41–42)

Az urim és tummim a szent tárgyak kategóriájába sorolandók, melyek a főpap palástjának kellékei voltak. A pontos működésükre a mai napig nem derült fény. A főpapi ruhának a másán látjuk a tizenkét követ, melyek Izrael törzseit jelképezik. Ennek segítségével hoztak – többnyire a szent dolgokkal kapcsolatos – fontos döntéseket, mint például az Ezsd 2,63-ban is olvasható

Az urim és a tummim segítségével igenlő vagy a nemleges választ lehetett kapni a feltett kérdésekre. Habár nem sokat tudunk a pontos működésükről, de annyit biztosan, hogy használatuk a főpap személyéhez kötődött (5Móz 33,8; Ezsd

2,63). Sajnos ezekről a szent tárgyokról nem maradt fenn pontos leírás az utókor számára, így a valódi méretüket, formájukat vagy anyagukat nem ismerjük. Talán azért is történt ez így, mert Dávid idejétől kezdve – a prófétai kijelentések sokaságának köszönhetően – nem esett több szó a szent kövek használatáról.³

Az urim és a tummim háttérbe szorulása ellenére a „sorsvetés” gyakorlata fennmaradt egészen az újszövetségi kor idejéig. A sorsvetés ószövetségi formája sem pontosan ismert előttünk, csak annyit tudunk, hogy az e célra használt kövecskék színeinek jelentése lehetett kulcsfontosságú. Az ókori hívők arra használták a sorsvetést, hogy kizárják az emberi tényezőt a fontos döntésekből, vagyis tárt kapukat nyitottak Isten akaratának érvényesülése előtt. „Az ember végzi a sorsvetést, de mindig az Úrtól való a döntés.” (Péld 16,33)

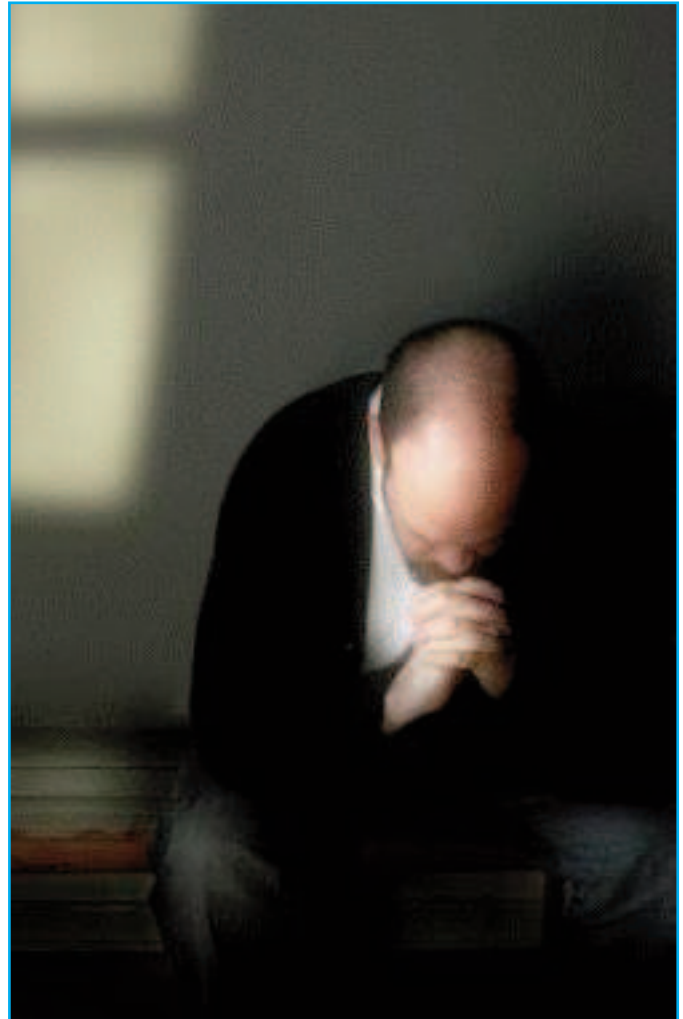
Izrael első királyát is sorsvetéssel ültették trónra (1Sám 10,20–21). Az örökséget is sorsvetéssel osztották ki (4Móz 26,55; Józ 14,2; 18,6–8). Majd az újszövetség idején Mátyást is sorsvetéssel választották apostollá Júdás helyére (ApCsel 1,26). Krisztus korában olyannyira általánosan elterjedt szokás volt, hogy az Úr Jézus ruháira is sorsot vetettek a római katonák (Mk 15,24; Mt 27,35). Az újszövetségi hívők számára kézenfekvő volt a sorsvetés gyakorlása a fontos döntéseknél, egészen pünkösdig. Mennybemenetele után az Úr kitöltötte tanítványaira Szentlelkét, hogy ezután – személyes jelenlétén keresztül – ő maga gyakoroljon választást közöttük.

Az ókori Közel-Kelet népei hittek abban, hogy a természetfölötti világból az álmokon keresztül érkeznek üzenetek az emberekhez. Az éjszakai rémálmokat a gonosz lelkek munkájának tartották. A Bibliában Istentől jövő álmokról olvashatunk. Vannak könnyen érthető álmok (1Móz 20,3 „Isten azonban eljött Abimelekhez éjjel, álmában, és azt mondta neki: Meg fogsz halni az asszony miatt, akit elvitettél, mert férjes asszony”; 1Kir 3,5 „Akkor éjjel megjelent Gibeónban az Úr Salamonnak álmában, és ezt mondta Isten: Kérj valamit, én megadom neked!”). És vannak magyarázatra szoruló álmok (1Móz 37,6–7 „Hallgassátok csak meg azt az álmot, amelyet álmotam! Éppen kévüket kötöttünk a mezőn. Az én kévém fölkel, és állva is maradt, a ti kévéitek pedig körülállták, és leborultak az én kévém előtt.”; Dán 2. fejezete). A héberek hite szerint Isten „álomban és látomásban szól” (4Móz 12,6) a prófétákhoz és a szent emberekhez. A látomások, vagyis a próféciaik vonatkozhattak a távoli jövőre vagy akár korabeli eseményekre is (vö. Dániel; Máté 24 stb.).

Az ókori időkben az isteni akarat keresése érdekében gyapjút tettek ki (Gedeon, Bírák 6) és vizet öntöttek. 1Sám 7,6 tudósítása szerint „Összegyűltek tehát Micpába, vizet merítettek, és kiöntötték az Úr előtt. Bőjtöltek azon a napon, és ezt mondták: Vétkeztünk az Úr ellen....” – azaz bűnvallással és böjttel egybekötve gyakorolták a jelkerést. A víz kiöntése egyúttal jelképes cselekedet is volt, ahogy az egyik izraelita krónikás leírja Isten üzenetét: „Öntsd ki szívedet, mint a vizet, az Úr színe előtt!” (JSir 2,19) Az Újszövetségben is megtaláljuk a víz és a lelki megtisztulás metaforikus összekapcsolódását például a bemeletésnél, a bűnbánat és a bűnbocsánat eseményének bemutatásakor (Mk 1,4).

A helyes módszer megválasztásán felül mégis a legfontosabb tanulság, hogy minden korban csak a tiszta és hűségesszívűeknek sikerült megtalálniuk Isten akaratát,

amennyiben mindvégig szoros kapcsolatban maradtak menyeyei Atyjukkal.

Az Istennel való beszélgetés legáltalánosabb formája az imádság, amit a hívők minden időben gyakoroltak. A zoltáros azt írta Istentől, hogy ő „imádságot meghallgató Isten” (Zsolt 65,2)

Anélkül, hogy olyan közvetlen módon szólna Isten hozzánk, mint az ószövetségi prófétákhoz, ő ma is képes ugyanolyan bizonyossággal vezetni fiait, ahogyan azt az igéjében megígérte nekünk!

Jegyzetek

1. I. Mendelssohn, „Divination” *The interpreter’s Dictionary of the Bible*, vol. 5 (Nashville: Abingdon Press, 1962–76) 1:857.
2. Idézet: *Revised Standard Version of the Bible*, 1946, 1952, 1971, 1973.
3. I. Mendelssohn, „Urim and Thummim” *The interpreter’s Dictionary of the Bible*, vol. 5 (Nashville: Abingdon Press, 1962–76) 4:740.

* J. Randall O’Brien lelkipásztor, Calvary Baptist Church, Little Rock, AR.

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Hegy András

Létezik-e még felebarát?

Mi emberek – amikor emberi kapcsolatainkról van szó – különféle relációkban gondolkodunk és fogalmazunk mindennapi életünk területein is. A vonaton például egy ember utas vagy kalauz, a piacon vevő vagy eladó, a társadalomban pedig választópolgár vagy legfeljebb jelölt. Olykor ehhez a relációhoz birtokos jelzőt is tapasztunk. Azt mondjuk, hogy a tanárom, a diákom, az orvosom, a betegem, vagy egészen közeli kapcsolatok esetén: a férjem, a feleségem, a fiam, a lányom, az anyósom stb. De van-e egyáltalán felebarátom? És ha van, ki az?

A *felebarát* előfordul-e még közbeszédben, vagy csak a szószéken vagy kegyes társalgás közben? Hogy tudnánk ezt lefordítani a mindennapok nyelvére, hogy ugyanazt értsük alatta, amit Jézus korában értettek az emberek? „Egy ember”, „egyvalaki”, vagy „bárki”? Ez túl általános. Embertárs? Itt legalább benne foglaltatik, hogy az egyik ember a másiknak társa is lehet, nemcsak haragosa vagy riválisa. Ez is alig fordul elő a közbeszédben. Már az *embertársnak* is van valami

ünnepélyessége. De hát akkor ma már nincs is felebarát? Egyáltalán ki az én felebarátom? – kérdezhetem Jézust az öt megszólító írástudóval együtt (Lk 10,36). Vagy a felebarátok ideje már végképp lejárt?

Hogy hogyan mondjuk ma azt, hogy „felebarát”? Fiatalabb koromban különösen, ha úton voltunk, de olykor az út végén is azt mondtuk, hogy megelőzött egy zsigulis vagy egy skodás. Nem ismertük, tehát autója márkájával azonosítottuk. Néha még a faluban is így tartottak számon valakit: „a záporjós-kás Pista”. Mindenki tudta, hogy kiről van szó. Ma egy ismeretlent milyen szóval illetünk? „Ő” vagy még inkább: „az”, „egy hapsi” vagy „izé”... Mit tudom én, ki! Nem is érdekel, hogy ki. Mindenkinek megvan a maga gondja-baja, foglalkozzon mindenki a maga dolgával!

Egyedül élnek legtöbben. Szingli módon sokan. Sok esetben még akkor is, ha éppen pillanatnyilag társas viszonyt folytatnak valakivel. Az egyáltalán nem jelenti feltétlenül azt, hogy a *társa* is az illető, lehet, hogy csak „viszonyt folytatnak”. Olykor csak alkalmilag még azt is. Aztán megy mindenki a maga dolgára. Már, ha egyáltalán van neki.

Jelent-e még valakinek valamit a másik ember, és nem kopnak-e ki sokan a lakásból, még az albérletből is, meg (lehetek volna éppen társak is) a másik ember szívéből, majd még az emlékéből is. Úgy tűnik, a *felebarát*, vagyis az elkötelezett, tartós és tartalmas, vagy legalább számon tartó és számon kérhető emberi kapcsolatok kimenőben vannak a divatból.

A fenti eszmefuttatást annak a problémának az érzékeltetésére szántam, hogy köztudomású, hogy valami nincs rendben az emberi kapcsolatokkal. Senkinek nem jó, hogy ez így van, ugyanakkor sem a jó irányú változás készségét, sem annak a felismerését, hogy milyen irányba is kellene változtatni, nem találjuk. De szenvedni szenvedünk a kapcsolataink megüresedésétől. Ugyanakkor túlhaladottnak, korszerűtlennek látja legtöbb ember azt, hogy visszanyúljon oda, ahol ezek még megvoltak. Akár a nosztalgiával emlegetett korábbi időköt is érthetem alatta. Vagy egyenesen a Bibliához is lehetne visszatérni, hogy hogyan is lehetne emberibb módon megélni a társas kapcsolatokat.

Persze a magánynak elkerülhetetlen következményei lettek: túl sok a depressziós, az összetavart, vagy akár lelkiileg összevert, kifosztott, magányos lélek. Olyan, mint akiről Jézus beszél az irgalmas samaritanusról szóló példázatában.

Madách Imrénének Az ember tragédiájáról szóló drámája párizsi jelenetében található egy jellegzetes kép. Madách a szajhát megszólító szájába adja a következőzőket: „előbb becsaptak és megcsaltak, aztán te csaltál meg..., most éppen magányosan szaladgálsz, és várod a következő áldozatot...” Aztán persze megöregszik mindenki. Lehet, hogy van még

Ma egy ismeretlent milyen szóval illetünk? ... „az”, „egy hapsi” vagy „izé”...

hely valamelyik luxusszállón, ha sok a pénze, vagy a híd alatt, ha kevés. Aztán meghal mindenki. Még senki nem maradt temetetlen békeidőben. Csak hát olykor mégiscsak jó lenne valaki! Egy *felebarát* például. Vagy nem?

Menjünk vissza Jézushoz és ahhoz az írástudóhoz, akinek elmondta az irgalmas samaritánusról szóló példázatát! Itt élére állítva került elő ez a kérdés, ha nem volna ennek a történetnek a kicsengése éppen a megenyhülés és a gyógyulás, nem pedig az „él”. Az „élére állítás” csak annyiban jogos, hogy üdvösség ügyévé tette az Úr a felebarát kérdését, méghozzá megkerülhetetlenül. Hiszen az írástudó eziránt érdeklődött: „mit tegyek, hogy üdvözüljek?” Ha ez az írástudó fel nem teszi Jézusnak az üdvösség feltételét firtató kérdést, talán elő sem került volna az üdvösség meg a felebarát összetartozásának ügye.

Az írástudó kérdése Jézus felé így hangzott: „*Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?*” (Lk 10,25) Nekünk már az is különös, hogy az Úr Jézus az Írásra, a törvényre hivatkozott: mi van abban megírva? Hát nem ingyen kegyelemből van az üdvösségünk? Mi köze ennek a törvényhez? A szóban forgó írástudó legalább még tudta, hogy mi Isten törvényének a szíve: az Isten- és emberszeretet kettős parancsa (5Móz 6,5). Az Úr Jézus meg is dicsérte, hogy jól válaszolt. Ezt kell tennie, mert ez szolgálja az ember javát itt e földön és odaát az örökkévalóságban. Mégpedig mind a magáét, mind a többiekét, vagyis a felebarátját is. Csak a gond az, hogy kik is ezek a „felebarátok”? Itt akadt meg ez az írástudó is, mint ahogy azóta is nagyon sokan.

A kérdés jogosnak tűnt abban a korban is, ma is. Hiszen mindenkinek elsősorban a maga fajtája a felebarátja. A zsidónak a zsidó. Hogy a római a zsidónak felebarátja-e, az attól függ. Hogy mitől? Ez már kicsit bonyolultabb. Mert ha legalábbis elismeri a zsidót..., vagy ha ezt nem is teszi, de a zsidónak haszna van belőle... A rómainak is elsősorban a római a felebarátja, legalábbis, míg nem áll az útjában az a másik római, mert Róma elég sok polgárháborút megélt. De azért mégis ők azonos kultúra, vagy éppen előny (például római polgárjog) részesei. Meg hát a rómaiak közül feltehetőleg mindenki tudott latinul, míg a zsidók többnyire arámiul értekeztek egymással. Ami ugyan nem jelentette azt, hogy a zsidók gyülekezetén belül ne lettek volna széthúzások vagy egyenesen szakadások. Aztán van még közelebbi viszony is: a júdeainak mindenekelőtt mégiscsak a júdeai, a galileainak a galileai volt a felebarátja. A halásznak a halász, az ácsnak az ács. A farizeusnak a farizeus, a qumráninak a qumrán. Nincsen ebben semmi különös, mindig is így volt.

Na, akkor ki az a felebarát, akit szeretni illik, vagy egyenesen isteni parancs következtében muszáj? Mert azóta sem sokat változott a világ. A fradistának mégiscsak a fradista a felebarátja és nem egy újpesti drukker. A tanárnak a tanár, az orvosnak az orvos. Azonos társadalmi réteghez is tartoznak, gondjaik is hasonlóak, és kevés szóból megértik egymást. A fideszesnek a fideszes, az emeszpésnek az emeszpés a „felebarátja”.

De ha már belekezdtem, csak muszáj folytatnom, mert általában a hívőnek a hívők, a hitetleneknek a hitetlenek elsősorban a felebarátai. A szombatistának a szombatista, a baptistának a baptista, a karizmatikusnak meg a karizmatikus. Ez is csak természetes, nem? És a többi? Az

nem felebarát? Na, erre mondja el Jézus az irgalmas samaritánusról szóló példázatot, ami önmagában is egy remek kis irodalmi mű. Meg persze kihívás is. Mi kell az üdvösséghez? Talán csak nem a felebarát?

A történet szerint egy ember ment alá Jeruzsálemből Jerikóba. Elég vad vidék volt ez akkoriban is. Ha valaki már járt arra, a Wadi-Qelt felé van ez az út, hacsak nem maga a Wadi-Qelt egyben az út is. Ez egy hatalmas szakadék. Ha valaki az út jobb oldalán megy, szembetalálja ma a görög kolostort fent a hegyoldalban. Kötélen húzzák fel azt, aki oda szegődik. Jeruzsálem a tenger szintje felett hozzávetőlegesen nyolcszáz méterre van, Jerikó mintegy harminc kilométernyire kissé északkeletre a tenger szintje alatt majd négyszáz méterre található. A szintkülönbség a két város között ezerkétszáz méter. Az út szinte leszakad Jerikó felé. Az egyik a zsidó vallás zord fővárosa, a másik a pálmák kellemes városa. Azokban az időkben is a szegénység túl sok embert tett „megélhetési bűnözővé”. Ezek főleg a földjüktől megfosztott zsidók közül kerültek ki. Ők rómaiakra nem támadtak, mert azok fegyvert viseltek és nem jártak egyedül, hanem csoportosan, kötelezően katonai alakzatban. Így a szegénylegényeknek nem maradt más kifosztanivaló, csak a honfitárs, vagyis a zsidónak a zsidó.

Aimé-Nicolas Morot: *Az irgalmas samaritánus, 1880, Petit Palais, Musée des Beaux-Arts de la Ville de Paris, Parizs*

Az Úr Jézus a mellékkörülményekre meglehetősen szűkszavúan utalt. Ezt az embert valakik kirabolták, és mivel

maga az ember nem képviselt számukra értéket, hanem csak az, ami nála volt (sok-e, kevés-e, nem tudjuk), őt otthagyták. Bűnjelnek vigyék magukkal? Nem bolondultak meg.

A történet szerint arra ment egy pap meg egy lévita. Mindkettő megbecsült tagja volt a társadalomnak. Mind a kettő elkerülte a valószínűleg öntudatlanul ott fekvő embert. Jézus amint ezt a példázatot elmondta, nem vádolja őket, nem is mentegette egyiket sem. Jézus szava mindkét esetben csak tárgyilagos: „elkerülte”, „elkerülte”.

Miért kerülték el, nem tudjuk. Talán arra gondoltak: „O tempores, O mores!” – „Micsoda idők, micsoda erkölcsök!” Aztán jött ez a samaritanus, ő megszánta, de nemcsak megszánta, hanem fel is emelte a földről, felrakta a barmára, és elvitte egy vendégfogadóba, gondoskodott az ápolásáról még az utána következő időszakra is, amikor ő maga már továbbment. Ezután tette fel Jézus a kérdést az üdvösség felől tudakozódó írástudónak: ezek szerint ki volt ennek az embernek a felebarátja? Vagyis ki az, akit áldozatok árán is szeretnünk kell, az Írás kettős parancsa szerint, hogy elnyerjük az örök életet?

Beszédes ez a példázat minden szükséztelensége ellenére is. Mert az azért kiderül ebből a történetből, hogy egy pap vagy egy lévita sokkal előnyösebb társadalmi megbecsültségben volt egy samaritanussal szemben. Először is, mert zsidók voltak, Isten választott népének tagjai. Másodszor: annak is a megbecsültebb rétegéhez tartoztak, hiszen lelki vezetők voltak Izrael gyülekezetében. Ők ugyan nem bántottak senkit, nem ártottak ennek a – talán – vérében fekvőnek sem, hiszen nem ők ütötték le. Ők közvetlenül nem is tehettek arról, hogy a gazdagok érzéketlensége, a szegények kiszolgáltatottsága következtében a közbiztonság idáig romlott. Sőt akár ők maguk is fenyegetve érezhették magukat abban a pillanatban egy ilyen úton.

A samaritanusoknak olyan volt a megbecsültsége ebben a korban a tiszta vérű zsidók számára, mint nálunk ma a cigányoknak (bocsánat a párhuzamért, hiszen a rasszizmus látzatát is szeretném elkerülni). A történet így hangzik mai viszonyokra hangszerelve: a fehér ember tehát elkerülte a bajban lévő, a cigány pedig felkarolta ezt a kifosztottat.

Egy szörnyű baleset tanúja voltam egyszer a hatos úton. Jó barátaim karamboloztak egy júniusi napon az eső után felázott olajfoltos megcsúszva. Egy völgyhídon folytak a munkálatok, és hol egyik, hol másik irányból engedték a forgalmat. Előttük várakozott már mintegy hat-nyolc kocsis a piros lámpánál, és ők nem tudtak megállni, beléjük szaladtak. A csattanás után egyik autós a másik után fordult vissza a piros lámpától, és rövid néhány perc után nem maradt ott, csak egy kocsis, amelyben pedig cigányok ültek, és a két vérében vergődő barátom. Én tudtam, hogy kik ülnek eszméletlenül az autóban, ők nem. De ők mindaddig ott voltak (közel két óra hosszat), míg a mentő a sérülteket el nem vitte. Eszembe jutott ekkor is az irtalmas samaritanus története: mert a magyarok, a fehér emberek, a kultúremlékek elhúztak, a lenézett cigányok ott maradtak. Mindent megtettek a szerencsétlenekért. Pontosan úgy, mint hajdan az irtalmas samaritanus történetében.

Jézus fogalmazási zsenialitása itt is megmutatkozik. Hiszen ebből a bármikor megtörténhetett eseményből néhány dolog azonnal kiviláglik. A samaritanus nem azért könyörült, mert számára ez a bajba került ember szimpatikus volt, vala-

honnan már korábban ismerte, és tudta, hogy megérdemli, hogy segítsen rajta. Mivel öntudatlanul feküdt a földön, mindent eleve ki kell zárni. Ezzel azt érzékelteti Jézus, hogy „felebarátis” és üdvösséges testvéri kapcsolatok születhetnek néhány perc alatt, ha valakin önzetlenül segítünk bajában.

Aztán: segíteni általában csak akkor vagyunk azonnal készek, ha lelki erőinket nem köti le megbántottság, harag, irigység, önzés, bármiféle lelki defektus, mert az vakká tesz mások baja iránt. Minden emberben felébredhet a spontán segítőkészség, különösen váratlan tragédia esetén, de általában az együtt érző emberek teszik ezt mégis legtöbbször. Akiknek szabad a szívük a segítségre.

Dél-karolinai hívők létrehozták „Isten élelmiszerbankját”, a Mannaházat, mely többek között nélkülöző gyermekek részére élelmiszert osztott

Aztán amit az Úr mond – ami az írástudó számára valószínűleg meglepő, ha nem ellenszenves –, hogy nem a pap és nem a lévita állt meg segíteni, hanem éppen a samaritanus. Aki példát ad arra nézve, hogy ki az ember felebarátja, az nem a pap és nem a lévita – mint ahogy ez elvárható lett volna –, hanem éppen a lenézett samaritanus.

Hajléktalan anya gyermekeivel

Az Úr Jézus korában a samaritánusokat több ok miatt tekintették a tiszta vérű zsidók alsóbbrendűeknek önmaguknál. Ennek elsőrenden történelmi okai voltak, másodrenden kegyességi, „teológiai” okai. A kettő összefüggött egymással. Mivel az asszír fogságbavétel után az északi országrészbe pogányokat telepítettek, ezek idővel keveredtek az őslakossággal, így a választott néphez tartozásuk vitás volt. Bár megtanították őket az Úr törvényére,

hiszen papokat küldtek hozzájuk, hogy megtanítsák őket a „helyi istenség”, vagyis az Úr tiszteletére (2Kir 17,24–41), de sohasem számlálták őket a választott nép soraiba. Sőt a fogság után Tóbiás és Szamballát ármánykodása is csak mérgezte a két nép helyzetét. Végül a samaritánusok a Garizim hegyén építettek maguknak a jeruzsálemitől elkülönült szentélyt, amit azonban a zsidók leromboltak (Jn 4,20). Emiatt volt a megvetés feléjük. Pontosan mint hazánkban a roma lakosság felé van egy lenéző, lekezelő attitűd. Mégis nem a pap és nem a lévita, hanem a samaritánus segített. Ezzel Jézus azt mondja, bárki lehet irgalmas, még a lenézett is.

Ráadásul az Úr Jézus itt nem azt mondja, hogy irgalmasan meg kell

Igénytelenység, otthontalanság, nélkülözés

segíteni a samaritánusokat (mai körülményeink között a cigányokat). Ez ugyanis az alapképlet. Hanem azt, hogy ők megsegíthetnek-e minket. Vagyunk-e annyira felebarátaink, hogy ha kell, még ezt is el tudjuk „viselni” tőlük? Vagy azt hisszük, hogy mi – egy kedvezményezett kaszthoz tartozva – az irgalmasságot csak mindig fordítva gyakorolhatjuk? Miért nem mondta el Jézus az irgalmas pap vagy az irgalmas farizeus példázatát? Mert ha bárki lehet irgalmas, ez a törvény ismerőitől még inkább elvárható lett volna.

Egyáltalán mi az irgalmasság? A görög nyelvű Bibliában a következő szavakat találjuk. A szóban forgó irgalmas samaritánus példázatában (Lk 10,25–37) a 33. versben a *σπλαγγνίζομαι* jelentése a Károli szerint: könyörületességre indul, az új fordítású szövegben: megszán valakit. Vagyis adott pillanatban valami megindul az irgalmas ember belsejében. Nem képes elnézni közömbösen a másikat.

Az Úr kérdése, hogy mit gondolsz, ki volt

A nyomorúság arcai – világszerte szűnni nem akaró újulása

felebarátja, az írástudó válaszában az ἔλεος található (37. v.) amit *Károli* könyörületnek, az új fordítás irgalmasságnak hoz. Ez egy alapvető emberi tulajdonság. De mindkét fogalomban megjelenik valami abból a mozzanatból, hogy egy adott szituáció vált ki tette indító mozzanatot abban az emberben, aki irgalmas. Segítenie kell, méghozzá sürgősen. A héber עָוֶן irgalmasnak lenni a két görög kifejezés megfelelője (Mt 5,7; 9,13). Különös azonban az irgalmasságra utaló ἔλεος (Lk 10,37) – ami az Istennel kötött szövetségi vi-szonyt, illetve az ahhoz tartozó hűséget jelenti irgalmasságként. Ez is egyfajta alapállást jelent. Elsősorban Isten hűségét az ember felé, de az emberi hűséget is a másik ember felé.

Mert hát miből is fakadhat a mi irgalmasságunk? Egyáltalán megéri-e irgalmasnak lenni? Az a kis elismerés ér annyit, hogy még áldozatot is hozunk valakiért, csak azért, mert rá-szorul? Ha az irgalmasságunknak csak ennyi az alapja, akkor az rövid lejáratú és olcsó irgalmasság lesz. De ha tudjuk, hogy Isten is hűséges – méghozzá a tőle elszakadt emberekhez is –, és csak úgy tud hűséges lenni, hogy egyben irgalmas is hozzánk.

A Biblia Isten könyörületességét és irgalmasságát a maga roppant feszültségében tárja elénk. Itt szó sincs valamiféle olcsó és könnyed „bocsikázásról” vagy nyugizásról. Az emberek elfordultak Istentől, sőt szembefordultak vele, eltorzítva ezzel önnön létük alapját is. Azonban bűnös-ként is mindenestől Istenre vannak utalva. Ha Isten megvonná irgalmát, az egyenlő lenne a lét alapjainak megrendülésével. Ez persze nem azt jelenti, hogy irgalmasságában elvárásaink és kívánságaink teljesítőjévé süllyedne. Az Úr Jézus szolgálata elsősorban az élet forrásától elszakadt ember visszasegítése volt Isten közelébe. Ha ez nem így lett volna, „irgalmassága” is irgalmatlan lett volna. Az ő szeretete azonban a bölcsességének, sőt a hatalmának a szeretete a bölcsességnek híjával lévő és nagyon is gyenge ember felé. Nem csupán a jókra irányul, hanem mindenkire, hiszen „felhossa napját jókra, gonoszokra egyaránt, esőt ad mind az igaznak, mind a hamisnak” (Mt 5,45).

A felebarátaink felé gyakorolt irgalmasságunknak tehát ez a stabil alapja, sőt a forrása is. Hiszen mi fordulunk a felebarát felé, de általunk Isten jósága árad ki rá. A felebarát tehát az, akihez irgalmasak tudunk lenni. A felebarát (πλησίον) szóval a Bibliában az izraeliták nem csupán a saját népük tagjait illették, hanem az idegeneket is. A felebarát felé gyakorolt irgalmasság része az is, hogy megbocsátjuk ellenünk elkövetett vétkeiket (Mt 18,21), meglátjuk valós szükségüket, és amennyire képesek vagyunk, segítünk rajtuk (Mt 25,31–46).

A Biblia születésének korai időszakában még nem volt a felebarát fogalma olyannyira leszűkítve, mint később, Jézus korában. Vajon az Úr Jézus haragudott az írástudókra, és kivételezett a samaritanusokkal? Ez nem vallott volna böl-

csességre. Egy alkalommal egy másik törvénytisztelő, sőt előkelő és gazdag, de mégis a törvényt megtartó ember jelent meg az Úrnál. Aki szintén érdeklődött az üdvössége felől (Mk 10,17–27), méghozzá térdre borulva. Az evangélista megjegyzi, hogy Jézus megkedvelte őt. Hol van itt ellenszenv? Aztán amikor az Úr a gyengéjére tette az ujját gyógyító módon, az megszorodva, de vagyoni veszteség nélkül távozott tőle. Ez a gazdag ifjú volt. A tanítványok számára annyira zavarba ejtő

Jézus tanítása: „Aki kér tőled, annak adj, és aki kölcsön akar kérni tőled, attól ne fordulj el.” (Mt 5,42)

volt a jelenet, hogy meg is kérdezték: ha ez nem, akkor egyáltalán kicsoda üdvözülhet? Vajon kivételezett az Úr a samáriaiakkal? Mert a hátrányos helyzetű is visszaélhet hátrányos helyzetével. Erre sem találunk példát.

Az irgalmassághoz azonban Jézus szerint látó szem és jó szív kell. Nem lehet mindent előírni a törvényben, nem lehet minden szituációra hívő szabályt kreálni. De az Isten szerint való viszonyulás némi gondolkodás után – ma kreativitásnak mondjuk – érvényessé válik, méghozzá a tetteinkben. Minden helyzetben lehet az ember irgalmas. Ha van hozzá szíve, meg persze kész megfizetni az árát. Mert hogy valakinek felebarátjává váljunk, mindkettő kell. Külön egyik sem elég.

Mária Terézia királylány választása idején bizonytalan volt, hogy női ágon öröklődik-e a trón. A magyar nemesek kardjukat kirántva kiáltották: „*Vitam et sanguinem!*” Vagyis „Életünket és vérünket!” – úgymond – áldozzuk a királynőért. Aztán a fáma szerint néhány nemes még kurjantott egyet: „*sed avem non!*” – vagyis „zabot azt nem”! Ez akkoriban azt jelentette, hogy háborúit nem támogatjuk, még akkor sem, ha meg kellene őt védelmeznünk. Hiszen a háborúban a lovagnak zab kellett.

Vagyis az irgalmasságnak mindig ára is van, és nemcsak szív kell hozzá. A lelkesedés nem elég, mert az irgalmasság költségeit valakinek mindig meg kell fizetni. Ez hol pénz, hol idő, hol törődés, hol mindez együtt. Nem véletlen, hogy a Megváltóval szokás azonosítani az irgalmas samaritanust. Ő is megfizette az árát a velünk, emberekkel kapcsolatos irgal-

masságának, méghozzá nem máshol, mint a Golgota keresztyén.

Mert az irgalmasság – ha valóban az – sohasem patyomkin tett. A valóságos segítségnyújtás legtöbbször ma is olyan helyen történik, ahol senki nem jár, csak az, aki irgalmas, meg az, aki sérült. Lehet, hogy a lelkét, az emberségét vagy a jövőjét verték széjjel, vagy a családját, esetleg a gyülekezetét. A modern hírközlő eszközök igyekeznek rajta lenni minden baleseten, az a néhány pillanat, amit ebből képesek megragadni, a dolgok orvoslása tekintetében mégis elhanyagolhatóan csekélyek.

A jerikói úton ez esetben nem járt a sajtó, nem került adásba a jeruzsálemi vagy jerikói tévében az eset. Nem hajolt meg a samaritánus a samaritánusi tette után, és senki sem tapsolta meg őt mint példás jól tevőt. Ez nem színjáték volt, hanem komoly dolog, de ugyanolyan titokban és valóságosan történt, mint ahogy Jézus a belső szobába küld imádkozni, ahol az Atyán kívül nincs senki. Senki sem látja a samaritánus szorgoskodását, kivéve Istent. Fizetni is egyedül ő fog.

Mint ahogy a legtöbb lelki, sőt örök életre való gyógyulás ma sem a színpadon történik, hanem egy csendes, enyhet adó helyen. Ezért sem szabad az istentiszteleteinket hangos, mozgalmas, vibráló, eseményekkel felpörgetett helyé tenünk. A régiek úgy tudták: „Itt megenyhül, aki szenved, aki fáradt, megpihenhet. Így szól Jézus a szívéhez: én vagyok az örök élet”. A kegyetlenség ütéseit nem hasonlóan vad ritmusban, hanem csak szelíd lélekkel lehet gyógyítani. Márpedig a „felebarátá” válást az Úr Jézus egybekötötte az enyhítéssel, a gyógyítással. Bár a példázat végén el sem hangzik újra az üdvösség szava, azért mégiscsak erről szól ez az ige. Igaz, nem úgy, ahogy mi gondoljuk. Hogy az üdvösségért megszolgálunk, jótetteinkkel megszerezzi azt magunknak.

Jézus tudja, hogy a jótett akkor igazán gyógyszer a felebarátunk, ha szívből fakadóan önzetlen. Nagy lecke ez nekünk, akik olykor még jótetteinkkel is önzők vagyunk. Rólunk szólnak és csak ritkán igazán és önfeledten azoknak, aki felé végrehajtuk. „Éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok” (Mt 25,31–46) – mondja az Úr Jézus, és azok, akik ezt gyakorolták, nem tudták, hogy ennek üdvözerző végeredménye van. Csak a szükségét látták, és a csodát, hogy egy megvigasztalt ember megenyhülő tekinteténél szebb alig van a világon, és boldogítóbb dolog sincs együtt sírni valakivel. Ez már maga a jutalom és „üdvösség”. Nem a jövőben, hanem már most is. Emiatt az irgalmasság gyakorlása nem kényszermunka, hanem ahogy az Úr Jézus mondta: „*ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha cselekszitek*” (Jn 13,17). Lélektani képtelenség másként elképzelni. Vagyis felebarátá csak úgy válunk, ha ez belülről, a szívünkben fakad.

Az írástudó elméletileg mindent tudott. Egyáltalán nem az volt vele a baj, hogy tudta az Írást. Nagyon félreértenék az ígét, ha azt olvasnánk ki belőle, hogy az ige ismerete hiba. Hogy boldogabbak a szent naivak, mert „vak tyúk is talál szemet” alapon teszik a jót, vagy éppen a rosszat. De a Biblia irgalmasságról szóló tanítását ismerhetjük anélkül, hogy valakiért bepizskítanánk a kezünket. Márpedig irgalmasság gyakorlása az adott történet szerint a kirabolt ember felé lehajlás nélkül, számarra emelés nélkül nehezen képzelhető el. Legfeljebb érzelmi élményként vagy igeismereti tárgyként.

Az egyik gyülekezetben élt egy özvegy. Ahogy öregedett, úgy fogyott az ereje. Fiatal lelkésze gyakran láto-

gatta, így volt tudomása a néni napi dolgairól. Egy alkalommal – mint a jerikói úton hajdanán – meghozták a néni téli tüzelőjét, a szenet meg a fát. A fiatal lelkész – éppen istentisztelet lévén aznap – kora délután meglátogatta az özvegyet. Mivel átöltözni már nem lehetett – jó hetven kilométerre lévő otthonát oda-vissza az istentisztelet kezdetéig nem járhatta meg –, azon nyakkendősen nekilátott a szenet talicskázni és a fát behordani. Történetesen arra járt a gyülekezet előljárója, és pirongatni kezdte az ifjú pásztor: „Hát nem tudja, hogy nem ez a dolga? Ezt bárki meg tudja csinálni.” De hát ha bárki nem volt ott, a pásztor viszont éppen arra járt. „Meg aztán rangon aluli, és nem is alkalmas az időpont, nem azért jött hetven kilométert. Nem is ezt tanulta a teológián, most meg bepizskította a kezét, és nézze meg a ruháját, hogy néz ki! Így akar a szószékre menni?” – folytatta.

Bizony az irgalmasság kérdésében a fahordókkal leginkább a fahordók, az elesettekkel az elesettek képesek együtt érezni. Pedig az Úr szava szerint felebarátá nehezen válik bárki, ha attól fél, hogy bepizskítja a kezét. Irgalmatlanná meg nemcsak az válik, aki bántja a másikat, hanem az is, aki nem segít rajta.

Kanyarodjunk vissza egy kissé az üdvösség meg a felebarát kérdéséhez! Egyfelől meglelhetjük annak okát, hogy miért is fogynak manapság a „felebarátok”. Mert nem az a kérdés, hogy nekem ki a felebarátom, hanem az, hogy én kinek vagyok a felebarátja. Csak annak, akihez irgalmas vagyok, és annak, akit feltétel nélkül szeretni tudok, legalább úgy, mint önmagam. Ha kevés embert hordozok a szívemen, elfogynak a felebarátaim, végül aztán magamra maradok. Mert a *felebarát* léte vagy nem léte nem divat dolga, hanem az Isten- és emberszeretet kettős parancsa szerint üdvösséges engedelmesség Isten felé.

Üdvösséges, vagyis nem kényszerpálya, hanem abból a jóból fakad, hogy Isten már teremtettségünkben fogva tudta, hogy „nem jó az embernek egyedül lenni”. Ez nem csupán a házasságra vonatkozik, elsősorban persze arra. De a többiek, a *felebarátaim* is szükségesek ahhoz, hogy „üdvözüljek”, vagyis hogy teljes értékű emberré váljak. Megtaláljam önmagam, Istent, de őket is.

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Reichert Gyula

A gyülekezeti fegyelem¹

A szabadegyházak hívei sokszor bizonyos fölényes öntudattal, hogy ne mondjam, büszkeséggel hivatkoznak a népegyházi keresztyénség képviselői előtt – a közöttük fönnálló többféle különbséget felsorolva – a *gyülekezeti fegyelemre*, amelyet amazok manapság² vagy egyáltalán nem, vagy nem bibliai értelemben gyakorolnak. De vajon az evangéliumi gyülekezetekben mindenütt gyakorolják-e, és ha igen, vajon bibliai értelemben élnek-e vele? Hogy e kérdésekre feleletet adhassunk, tisztában kell lennünk a biblikus gyülekezeti fegyelem értelmével és céljával.

A biblikus gyülekezeti fegyelem értelme a biblikus gyülekezet lényegéből szükségszerűen következik. Az ilyen gyülekezet nem holmi vegyes társaság, heterogén elemek találkozóhelye, nem is az a szántóföld, amelyen a konkoly és a búza együtt nő az aratásig. Emberek ilyen értelemben félremagyarázhatják és – sajnos – sokszor félre is magyarázzák az Úr Jézusnak ezt az ismert hasonlatát. A Megváltó azonban világosan megmondja: „*a szántóföld... a világ*” (Mt 13,38). Tehát itt, a világban és nem az Úr gyülekezetében nő együtt – az ítélet aratásáig – a világ fiainak konkolya. Hogy ennek a kétfajta embernek az egyházban vagy a gyülekezetben is együtt kellene lennie, ezt csak emberek gondolták ki, de az Úr Jézus ezt sem hasonlattal, sem nyíltan sehol, soha nem tanította. Ellenkezőleg, a teljes Írás egyhangúlag tesz bizonyosságot arról, hogy Isten csak szent népet mondhat magáénak. Elég ennek bizonyítására néhány íráshelyre hivatkoznunk.

Már az ószövetségi népet is így figyelmezteti az Úr: „*én vagyok az Úr, a ki felhoztalak titeket Egyiptom földéből, hogy Istenetekké legyek néktek; legyetek azért szentek, mert én szent vagyok*” (3Móz 11,45). Az Újszövetségből pedig idézzük Pál apostol felhívását: „*Ne legyetek hitetlenekkel felemás igában; mert mi szövetsége van igazságnak és hamisságnak, vagy mi közössége a világosságnak a sötétséggel... vagy mi köze hívőnek hitetlenhez? ... Mert ti az élő Istennek temploma vagytok, amint az Isten mondotta: Lakozom bennök és közöttük járok; és leszek nekik Istenök, és ők én népem lesznek*” (2Kor 6,14–16). Péter apostol pedig a következőképpen emlékezteti a keresztyén gyülekezetek tagjait: „*Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket*” (1Pt 2,9). Látjuk tehát, hogy az nem eszményi állapot, és egyáltalán nem bibliai, ha valamely egyházban hívők és hitetlenek együtt foglalnak helyet.

Már magában az *ἐκκλησία* fogalmában is kifejezésre jut a gyülekezet lényege, hogy az a *kihívottak, a világtól elkülönültek és szentek közössége*. Ez a tény pedig magában foglalja azt a követelményt, hogy a gyülekezeti fegyelem a tagok fölvételénél vegye kezdetét. Mert a gyülekezeti

fegyelemnek nem lehet más feladata és értelme, mint hogy a gyülekezet célját mozdítsa elő, tehát azt, hogy megtartsa a gyülekezetet abban az Úrnak tetsző tisztaságban, mely lényegének megfelel. A „*tagok fölvétele*” nem helyes kifejezés ugyan, de használok, mert rá akarok világítani egy helytelen felfogásra, amelyről alább részletesebben szólok.

A gyülekezet tagjai közé való fölvétel

Annak a követelménynek a világosságában, hogy a gyülekezeti fegyelem a gyülekezeti tagság kötelékébe való fölvételnél vegye kezdetét, mindjárt megtaláljuk a feleletet arra a kérdésre is, hogy azoknál az egyházaknál, melyekhez a tagok nem újjászületésüktől, hanem természetes születésüktől fogva tartoznak, tulajdonképpen miért nem lehet szó bibliai fegyelemről. Nem lehet szó azért, mert a testi születés nem ad jogot az Isten gyülekezetében való helyfoglalásra, és hogy ha egy egyházban nem az újjászületés az elengedhetetlen feltétele a gyülekezeti tagságnak, akkor – mivel, mint fentebb láttuk, a bibliai gyülekezet és a bibliai fegyelem között lényegi kapcsolat áll fenn – nincs bibliai gyülekezetről, de bibliai fegyelemről sem lehet szó.

Már most hadd világítsak rá arra az előbb említett helytelenségre, mellyel – sajnos – elég sokszor találkozunk a gyülekezeti tagok közé történő fölvételek alkalmával! A legtöbb gyülekezeti tag úgy gondolja – és igen sok gyülekezet úgy is gyakorolja a fölvételt –, mintha mi, a gyülekezet tagjai vennők fel a tagokat a gyülekezetbe. Pedig ez óriási tévedés, amiből mérhetetlen károk származnak mind a magunk lelkére, mind azokéra, akik *tőlünk* kéri fölvételüket, hacsak ez a helytelen és a valóságot nem fedő szólásmód nem marad esetleg tényleg csak szólásmód. Mihelyt átcsap hullámaival a gyakorlati élet és a gyülekezetben való eljárásunk színterére, odavezet, hogy a jelentkezőket magunkhoz kötjük, és távol tartjuk az Úrtól, vagy legalábbis mint közvetítők belefurakodunk az egyént az Úrral összekapcsoló személyes viszonyba.

Bár véleményem szerint Péter apostol kapta a Mt 16,19-ben említett „*mennyek országának kulcsait*”³, mégsem vehetett fel tagokat a Krisztus gyülekezetébe. Mert nemcsak Mt 16,18-ból, hanem az Írás egyéb helyeiből is minden kétséget kizáró világossággal tűnik ki, hogy a gyülekezet építését nem Péternek, sem Pálnak, sem semmi más tekintélynek és egyénnek nem adta át az Úr, hanem azt maga gyakorolja az idők végezetéig, vagyis az építés befejezéséig. Az igaz, hogy a gyülekezet építésének munkájában az Úr eszközöket használ – mint ahogy a kőműves kalapácsot és kanalat forgat kezében az építőkövek egyberakásánál –, és az Úr eszközei akkor is, ha olykor Isten munkatársainak nevezetnek.⁴ Hogy ezt jól értsük, fontos, amit Pál apostol Krisztusról, a gyülekezet szent templomának alapkövéről mond: „*Akiben ti is együtt építettetek*

Isten hajlékává a Lélek által” (Ef 2,22). Tehát a Szentlélek által valósul meg Krisztus építési munkája. Ezt vallja az a Péter is, aki nem a gyülekezetnek, hanem a mennyek országának kulcsait vette^s, amikor így figyelmezteti olvasóit: „*Ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá*” (1Pt 2,5). Nem azt mondja, hogy majd én felépítelek titeket, vagy a kulcsok hatalmánál fogva felveszlek benneteket a Krisztus gyülekezetébe, hanem szinte kérleli őket, hogy engedjék magukat felépíteni az Úr által, aki az építés munkáját végzi.

A már idézett helyen, Mt 16,18-ban – ahol egyébként legelőször találkozunk az evangéliumokban az ἐκκλησία kifejezéssel – a leghatározottabban kijelenti az Úr Jézus, hogy: „*(én) építem fel az én anyaszentegyházamat*”. A felépítést tehát nem bízta sem Péterre, sem Pálra, sem senki másra. Ő maga az, aki megígérte: „*veletek vagyok minden napon a világ végezetéig*” (Mt 28,20), és ő az, aki így biztatja övéit: „*én kérem az Atyát, és más vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon mindörökké*” (Jn 14,16); s ő az, aki magának tartotta fenn a testének, gyülekezetének tagjai közé való fölvetel jogát is.

Ha tehát az Úr Szentlelke által maga szüli újjá az embereket, hogy így építse gyülekezetét, akkor nekünk, az ő munkatársainak, még csak annyi dolgunk sem lehet, mint amennyi dolga van a bábának a testi születésnél. Mi az úgynevezett „fölvételnél” megvizsgálhatjuk, hogy végbement-e az újjászületés azokban az emberekben, akik közösséget óhajtanak velünk, mert vallomásuk szerint közösségük van az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal. A lelkek megvizsgálása és az Úr elvégzett munkájának a megállapítása a mi dolgunk a „fölvételek”-nél, de a tagokat a gyülekezetbe maga az Úr veszi fel. Arról kell tehát gondot viselnünk, hogy az élők közé ne anyakönyvezzünk holtakat, hogy mi ne merjünk fölvenni olyan tagokat, akiket az Úr még nem vett fel.

Ha tehát ily módon a fölvételeknél kezdjük az említett fegyelmet, akkor nem történhetnének meg olyan esetek, aminők – sajnos – elég gyakran előfordulnak, hogy a „jó reménység” fejében, vagy a „nevelés” címszava alatt a gyülekezet tagjai közé fölvesznek olyan egyéneket is, akiknek fölvetelét még legközelebbi hozzátartozóik sem javallották nyugodt lelkiismerettel, sőt talán éppen ellenezték is.

Nem ér ott semmit az emberi nevelés és erőlködés, ahol Isten Lelke még nem végezhetett munkát. Senki nem olyan oktalan testi értelemben, hogy egy halva született gyermeket neveléssel próbálna életre kelteni. De ilyen oktalanok – sajnos – vannak a lelki téren, és elszorul a szívem, mikor le kell írnom a szomorú valóságot, hogy ilyenek vannak Isten gyermekei és gyülekezetei között.

Vigyázzunk, mert ezen a ponton veszi kezdetét a gyülekezetek felhívulása!

A gyülekezet tagjainak fenyítése

Ha a gyülekezeti fegyelem az ún. „tagfölvetel” alkalmával veszi kezdetét – amint azt az előbbi fejezetben tárgyaltuk –, akkor a fegyelemnek egy további lépése a gyülekezet tagjainak fenyítése. *Ez a fenyítés nem azonos a gyülekezet tagjainak sorából való kizárással.* Sokan ugyanis azt gondolják, hogy a gyülekezeti fegyelem egyszerűen a vétkes tagok kizárásából áll. Majd meglátjuk még a következő fejezetben, hogy erre a kizárára is szükség lehet, de a gyülekezeti fegyelem ebben a kizárási műveletben legfeljebb csak tetőfokát éri el, de nem merülhet ki abban. Vannak még olyan

fenyítékek is, melyek a fegyelem gyakorlásánál tekintetbe jönnek, még mielőtt a kizárára csak gondolni is lehetne. Ez abból következik, hogy vannak olyan vétségek, melyek miatt nem lehet a tagokat mindjárt egyszerűen csak kizárni, hanem enyhébb eszközökkel szükséges a gyülekezetnek föllépnie azokkal a vétségekkel szemben.

Az bizonyos, hogy a gyülekezet csak akkor várhat életére áldást és munkájára eredményt az Úrtól, ha a bűnt – bármi alakban, bárki részéről történjék is – nem nézi el, nem takargatja, és nem mentegeti, hanem elmarasztalja azzal, hogy annak elkövetőjét személyére való tekintet nélkül fenyíti. Ha a gyülekezet ezt az Úrtól vett jogát és kötelességét elmulasztja, az súlyos következményekkel jár, és végzetes veszedelmet hozhat az egész közösségre. Sok gyülekezet tönkremenetelének, elveszésének oka – mind a múltban, mind a jelenben – a bűnök és vétségek takargatásában, elnézésében keresendő. Az elkövetett vétségekkel szemben tanúsított hanyagság különösen akkor súlyos és végzetes, ha egyes személyválogató módon és bizonyos érdekekre tekintő megfontolásból történik, tehát ha szándékos, mert így remél valaki bizonyos előnyökhöz jutni és önző célokat elérni.

Hogy milyen végzetes lehet a gyülekezet sorsára egyes személyek vétségével szemben tanúsított illetlen elnézés, arra – ha jól figyelünk – napjainkban is találhatunk példát. De minden idők minden gyülekezetének intő és figyelmeztető példa gyanánt szolgálhat az, amit az Úr az efézusi gyülekezetnek üzen szent komolysággal: „*Emlékezzél meg azért, honnét estél ki, és térj meg, és az előbbi cselekedeteket cselekedd; ha pedig nem, hamar eljövök ellened, és a te gyertyatartódat kimozdítom helyéből, ha meg nem térsz*” (Jel 2,5).

A fenyíték abból a körülményből kifolyólag szükséges a gyülekezet tagjainak esetében, mert még a lelki embert is könnyen elfogja valami bűn. A bűn nem uralkodhat ugyan a hívő halandó testében, de elfoghatja a kísértő a hívőt is valami bűnnel. Ennek a bűnnek a természetéhez igazítandó a fenyíték módja. De a bűn természetén kívül még egy másik tényező is irányítja a fenyíték módját, és ez: *a fenyített magatartása az alkalmazott fenyítési móddal és eszközzel szemben.*

A fenyíték legenyhébb módja az *útbaigazítás*. Erről Gal 6,1-ben így ír az apostol: „*Atyámfiái, még ha elfogja is az embert valami bűn, ti lelkiek, igazítsátok útbá az olyant szelídségnek lelkével, ügyelvén magadra, hogy meg ne kísértessél te magad is*”. Aki az útbaigazítást, végzi, az maga is ügyelni tartozik magára, hogy valami módon ítélkezésbe ne essék, hanem igazi szelídlelkűséggel igyekezzék segíteni testvérein. Ennek a segítségnek sohasem szabad lekezelően történnie.

A fenyítésnek abban az alázatos lelkületben kell végbe-mennie, mellyel az Úr Jézus is lehajolt az emberek gyöngeségeihez, és amely lelkület a fenyített egyén szívéből a fenyítést végző vagy végeztető Úr iránt olyan hálát és elismerést, önmaga iránt pedig olyan megvetést és elítélést vált ki, mint aminő Péter apostolnak ebben a mondasában jut kifejezésre: „*Eredj el én tőlem, mert én bűnös ember vagyok, Uram!*” (Lk 5,8). Csak akkor, ha a vétkes önmagát ítéli méltatlannak az Úrral való közösségre, méltathatja az Úr erre a közösségre, és juttathatja őt vissza arra az útra, melyről letért vagy lecsúszott. Ez a célja tehát a fenyítés legenyhébb módjának, amit *Károli* az „útbaigazítás” képies kifejezésével fordít le magyarra. Az a kép azonban, mely az eredeti görög szóban

jut kifejezésre, még többet mond.

A görög *καταρτιζω* szó tulajdonképpen a test egy kifiamodott tagjának helyreigazítását jelenti. Senkinek sem jut eszébe, hogy testének egy kibicsaklott tagját levágassa. Az a tag a testnek egy része, ha kimarjult is. Még csak betegnek sem mondható egy kifiamodott tag. Mindössze az a baja, hogy valami lökés, valami rándulás vagy esés következtében kimozdult a helyéről. De azért az sem jut eszébe senkinek, hogy kibicsaklott testrészt elhanyagolja, semmibe vegye.

Ha a Krisztus testének valamely tagját a sátán kirántotta a helyéről, a Krisztussal való zavartalan közösségből, akkor a többiek, akik ebben a közösségben vannak, „szelidségnek lelkével”, kíméletesen igyekeznek majd helyreigazítani azt. Ha azonban valaki könnyelműen elhanyagolja az ilyen kifiamodott tagot; esetleg azt gondolja, hogy a baj nem is olyan veszedelmes, majd jóvá lesz „magától” is minden; vagy nagyon is cselekvő lesz, és dühösen ráront a kellemetlenkedő tagra, hogy kíméletlenül levágja, nos, mindezzel az illető csak azt árulja el, hogy ő maga sem tagja azon testnek, melynek feje a Krisztus. Sőt idegen tőle Megváltónk egészen más gondolkozása, az, amit Jn 6,39 így ismertet meg velünk: „Az... az Atyának akarata, a ki elküldött engem, hogy a mit nékem adott, abból semmit el ne veszítsek”.

A vétségek egy része tárgyi természetű, melyeket nem egyes személyek iránt, hanem az Úr Jézus és a közösség, a gyülekezet, esetleg bizonyos igazságok ellen követtek el. Ezek ellen a gyülekezet felelős, vezető egyéneinek kell elsősorban fellépniük. Először általában a vétkekkel szűk körben megvalósuló lelkigondozói beszélgetésben, sokszor azonban a gyülekezet jelenlétében is. Utóbbira különösen akkor van szükség, mikor valaki a gyülekezet véneit vagy más vezetőit támadta meg, vagy amikor nyilvánvalóvá lett valami vétség. Itt értjük meg, hogy miért fedtte meg Pál apostol Péter apostolt nyilvánosan (Gal 2,14), és azt is, hogy miért írja Pál 1Tim 5,20-ban: „A vétkeket mindenek előtt fedd meg, hogy a többiek is megfélemljenek”.

Az „útbaigazítás”-nál szigorúbb fenyíték az *intés*, a *dorgálás* és végül a *vétkes kerülése*. De még ennek az utóbbi fenyítéknek is szeretetből kell történnie, és mindegyik fenyítéknél elkerülhetetlen a javító célzat.

A haszontalan vitatkozásokban különködő *eretnek embert* is előbb meg kell egyszer vagy kétszer inteni, és csak azután kell kerülni. Pál ezt írja Tit 3,10-ben: „Az eretnek embert egy vagy két intés után kerüld”. Hasonlóképpen kell eljárni a dologkerülő, rendetlen életmódot folytató, engedetlen testvérrel szemben is.

Pál apostol különösen Thesszalonikában találta szembe ilyenekkel magát. Ezek az Úr Jézus Krisztus eljövételének igazságával azt a helytelen gondolatot kapcsolták össze, hogy felesleges a földi életben a mindennapi kenyérért verítékezni, fáradni, mikor az Úr eljövetele küszöbön áll. Ezért aztán mások által szerették volna kitaratni magukat. Okkal intette őket az apostol eléjük tárva a maga példáját is, és ezért tanácsolja Pál a jelenséggel szembesülő gyülekezetnek 2Thessz 3,14–15-ben: „Ha pedig valaki nem engedelmeskedik a mi levél által való beszédünknek, azt jegyezzétek meg; és ne társalkodjatok vele, hogy megszégyenüljön. De ne tartsátok ellenségnek, hanem intsétek, mint atyafit”.

Ami már most a gyülekezethez tartozó *személyek egymás iránt való vétkeit* illeti, erre vonatkozólag az Úr Jézus

Mt 18,15–17-ben igen világos útmutatásokat ad számunkra.

Az *első lépés* az, hogy a sérelmet szenvedett ember menjen el az ellene vétkezőhöz azzal a szándékkal, hogy mentő szeretettel meggyőzze őt helytelen eljárása felől. A görög *ἐλέγχω* szó ugyanis nemcsak dorgálást jelent, hanem a tények ismertté tétele által a lelkiismeret meggyőzését. Ahogy a Szentlélek munkálkodik, miközben meggyőzi a világot a bűn, az igazság és az ítélet felől (Jn 16,8), úgy kell minden hívőnek közelednie vétkező testvéréhez. Ha eredménnyel jár, akkor addigi ellenfele segítő társává lesz. Ha pedig nem hallgat rá, akkor egy vagy két tanúval igyekezzék a sértő atyafinak segítségére lenni. Ha azokra sem hallgat, akkor már a gyülekezet elé kell vinni a dolgot.

Miként tehát a tárgyi vétségek sem tartoznak mind és azonnal a gyülekezet egésze elé, úgy a személyes vétségek sem. De a tagok fenyítésében az útbaigazítást meghaladó fenyítékek esetében a gyülekezet a végső fórum. Különösen igaz ez a fegyelmi eljárás legszigorúbb eszközére, a kizárára. Ezt csakis a gyülekezet alkalmazhatja; másnak, akár a lelkipásztornak vagy egy bizottságnak nincs erre felhatalmazása. Azért mondja az Úr Jézus többes számban: „*A mit megkötök a földön, a mennyben is kötve lesz; és a mit megoldotok a földön, a mennyben is oldva lesz*” (Mt 18,18).

Kizárás a gyülekezet tagjainak sorából

Már az előző fejezetben láttuk, hogy a kulcsok, továbbá a kötözés és oldás hatalma között határozott különbséget kell tennünk. A kulcsok hatalmát maga Péter nyerte, a kötözés és az oldás hatalmát azonban nemcsak Péternek (Mt 16,19), hanem az egész gyülekezetnek adta az Úr (Mt 18,17–18).

Nagyon fontos, hogy a két dolog között – a kulcsok hatalma és a kötözés, feloldás hatalma között – különbséget tegyünk, mert különben zavar támad az idézett helyek értelme körül. Mind a két helyen, mind a Péternek adott szóban, mind a gyülekezetet illető meghagyásban a „kötözést” előbb említi meg az Úr Jézus, és csak azután az „oldozást”. Ebből azt látjuk, hogy a kizárásnak az a célja, hogy a vétkest belátásra, bűnismertetre és megbánásra segítse. Ha a kizárás, a fenyítéknek ez a legsúlyosabb módja ezt a célt – a bűnös töredelmes megbánását – elérte, akkor következhet a feloldás, a bocsánat, a gyülekezet tagjai sorába való ismételt fölvétel. Igaz, hogy Jn 20,23-ban egy hasonló mondás fordított sorrendet tüntet fel: „*Akiknek bűneit megbocsátjátok, megbocsátanak azoknak; a kikéit megtartjátok, megtartanak*”. Előbb említetik a megbocsátás, azután a megtartás. De az összefüggésből kitűnik, hogy az Úr Jézus e helyen nem a gyülekezeti életről, hanem a tanítványok munkára való kiküldéséről beszél. Jánosnál inkább arról a figyelemről van szó, melyet a tanítványoknak tanúsítaniuk kell annak érdekében, hogy megállapíthassák, kinek bocsátottak meg a bűnei Isten részéről, és kinek nem. Máténál pedig arról a figyelemről olvasunk, mellyel a gyülekezet megállapíthatja, hogy valakinek az Úrtól való elszakadása következtében már a gyülekezetben sincs helye. A János evangéliumából idézett helyen tehát az ún. „fölvételeknél” követendő eljárásról, Máté evangéliumában pedig a kizárással kapcsolatos tevékenységről van szó. Látjuk, hogy a *fölvételeknél* az a gyülekezet tevékenysége, hogy megállapítsa, kit vett fel szövetségébe maga az Úr; a *kizáráson* a gyülekezet főfeladata annak fölismerésére irányul, hogy kit zárt ki az Úr

a vele való közösségből. A kizárásnak már csak ezért sem szabad önhatalmúlag, testi indokokból történnie, éppúgy a fölvételnek sem. Mindkét esetben a Szentlélek vezetése mellett kell a gyülekezetnek eljárnia.

Hogy a kizárásnál tényleg a gyülekezet, és nem annak egyes tagjai illetékesek, és hogy a kizárást éppen úgy, mint a fenyítés egyéb eszközeit a bűnös megmentésének érdekében kell alkalmazni, azt az 1Kor 5,3–5 is bizonyítja. Pál apostol egy paráznságba esett férfinak a gyülekezeti tagok sorában való meghagyása miatt ezeket írja: „*Mert én távol lévén ugyan testben, de jelen lévén lélekben, már elvégeztem, mintha jelen volnék, hogy azt, a ki ekként ezt cselekedte, ti és az én lelkem a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében egybegyűlvén, a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmával átadjuk az ilyent a sátánnak a testnek veszedelmére, hogy a lélek megtartassék az Úr Jézusnak ama napján*”. Ez a kifejezés: „*ti... egybegyűlvén*” a gyülekezetre utal, ez a mellékmondat pedig: „*hogy a lélek megtartassék*”, a kizárásnak a bűnös megtérítésére irányuló célját tünteti fel.

A sátánnak való átadás, amint azt az 1Tim 1,20-ból láthatjuk, az apostol hatáskörébe tartozó ténykedés volt. Gyülekezet nem adhatott át senkit a sátánnak a test veszedelmére, hogy a lélek megtartassék az Úr Jézus Krisztus napján. Ez a titokzatosnak tűnő eljárás apostoli hatalmi ténykedés volt oly célzattal, hogy a makacs és engedetlen bűnös valami testi veszedelem és betegség által, amit a sátán hoz reá, megtöressék és ezáltal legalább lelke megmentessék. Pál azt várja a korinthusiaktól, hogy a gonosz kivettessék közülük (1Kor 5,2.13). És amikor ők ennek elvégzése céljából összejönnek, akkor ő – távol lévén ugyan testben, de jelen lévén lélekben – már elvégezte, mintha jelen volna, és velük együtt ténykedne, hogy az illető bűnöst átadja a sátánnak. Úgy tűnik azonban, hogy az apostol ezt a részéről legsúlyosabb és legvégső fenyítéket az illető bűnössel szemben elhatározta ugyan, de valójában nem alkalmazta, miután a gyülekezet kizárta az illetőt. Ezt a 2Kor 2,6-ból tudjuk meg, ahol Pál ezt írja: „*Elég az ilyennek a többség részéről való ilyen megbüntetése*”.

Pál apostol 1Kor 5,13-ban foglalt felszólításából – „*Vessétek ki azért a gonoszt magatok közül*” – megtudjuk, hogy miféle bűnösöket kell a gyülekezetnek kizárnia. A „*gonosz – ποιηρός*” szó utal a bűnös makacs magatartására, a bűnben való megmaradására, miáltal a rosszat cselekvő egyénből gonosz lesz. Így szakad ki valaki az Úrral való közösségből. Ha tehát a gyülekezet bármely tagján az enyhébb fenyítékek nem fognak, vagy az illető olyan bűnbe esett, mely az Úrral való közösséget nemcsak zavarja, hanem éppen meg is szünteti, akkor a gyülekezetnek ki kell zárnia az ilyen tagot.

A kizárásnak azonban nemcsak a bűnöst, hanem azt a gyülekezetet is, melyből a bűnös kizárattott, komoly bünbánatra kell bírnia. Ennek az igazságnak a megértésére nagyon tanulságos az, amit a ház poklosságának megtisztításáról olvasunk 3Móz 14,38–41-ben: „*...a pap... zárja be a házat hét napra. A hetedik napon pedig térjen vissza a pap, és ha látja, hogy imé, elterjedt a poklosság a ház falán: Akkor parancsolja meg a pap, hogy szedjék ki a köveket, a melyeken a poklosság van, és vessék azokat a városon kívül tisztátalan helyre; A házat pedig vakartassa le belül köröskörül, és a tapasztéket, a melyet levakartak, töltsék a városon kívül tisztátalan helyre*”.

A háznak hét napra való bezárása óvatosságra, körülte-

kintésre utal. A papnak nem volt szabad elhamarkodva intézkednie egy ház poklosságánál. Ilyen óvatosságot és körültekintést kell tanúsítani a gyülekezetnek is, amikor arról van szó, hogy valakit kizárjon tagjai sorából. A kizárásnak sohasem szabad hirtelen, elhamarkodva végbemennie. Ha hétnapi várakozás után kiderült a poklosság, akkor azokat a köveket, melyeken a poklosságot találták, ki kellett venni a falból, és a városon kívül kellett vetni tisztátalan helyre.

Csak alapos vizsgálat után foghat a cselekvéshez a gyülekezet. Isten nem akarja azt, hogy mi, akik az élő Isten temploma vagyunk, amint az Úr kijelentette: „*Lakozom bennök, és közöttük járok; és leszek nekik Istenök, és ők én népem lesznek*” (2Kor 6,16), magunktól eltávolítsunk és közösségünkben kizárjunk olyant, akinek közössége van vele, de azt sem akarja, hogy megtartsunk magunk között olyant, akinek már nincs közössége vele.

De ha már eltávolították a ház falából azokat a köveket, melyeken a poklosság kétségtelenül megállapítható volt, az egész házat le kellett vakarni köröskörül, és a levakart tapasztéket szintén ki kellett hordani a városon kívül tisztátalan helyre. Így kell az egész gyülekezetnek is, melyben egy kizárási eset szükségessé vált, komoly bünbánat és önvizsgálat útján megtisztulnia. Nem engedhető meg, hogy könnyedén napirendre térjen az eset felett.

Egy adott gyülekezet bibliai úton-módon történt kizárását a gyülekezet minden tagja, de minden más gyülekezet is köteles figyelembe venni. A kizártakkal való érintkezés, barátkozás bármelyik gyülekezeti tag részéről az illetőt részévé teszi a kizárt tag bűnének, és megakadályozza a kizárás célját, azt, hogy a vétkest büneinek beismerésére és megbánására bírja. De azt nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy bármely gyülekezet csak akkor számíthat végzésének mások által való elismerésére, ha szorosan a Biblia utasításaihoz alkalmazkodott.

Sajtó alá rendezte: Győri Kornél

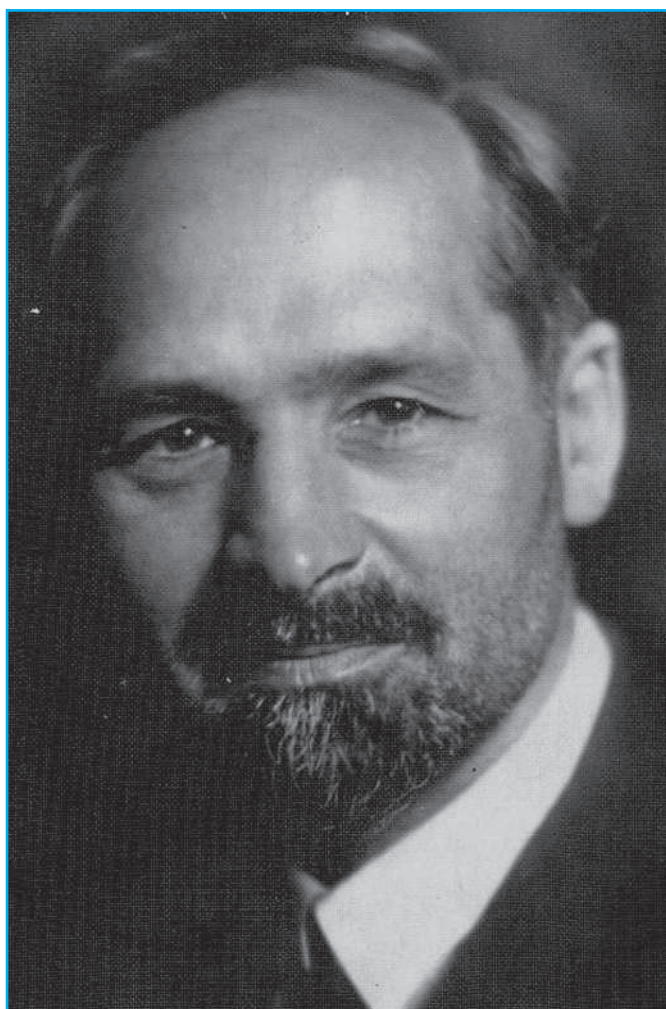
Jegyzetek

1. Az elsárgult, rosszul olvasható gépelvény formájában fennmaradt kézirat minden valószínűség szerint a 125 éve született szerzőnek egy ismeretlen helyen és időpontban (valamikor a harmincas években) megtartott, gyorsírással lejegyzett előadása alapján készült. A hatvanas években birtokomba került szöveget 2011 januárjában sajtó alá rendezve a mondanivaló lényegét nem érintő, szerény igazítást végeztem csupán. A kéziratban az 1908-ban kiadott Károli Bibliából vett szentírási idézeteket meghagytam. – Győri Kornél (GyK).
2. A múlt század harmincas éveiben. – GyK.
3. Az itt tárgyalt felhatalmazást ma a protestánsok túlnyomó része – beleértve a baptistákat is – másként értelmezi. – GyK.
4. Egyszer, az 1Kor 3,10-ben Pál átvitt értelemben magát bölcs építőmesternek is mondja. Ám hogy mennyire távol állt tőle az a gondolat, mintha a gyülekezet építésének munkáját az Úr kezéből kiragadva maga akarná végezni, azt az egész összefüggés bizonyítja. Ugyanis éppen a korinthusiak pártoskodását és személyekre való hivatkozását elmarasztalva, a szolgálókról az Úrra irányítja a figyelmüket, amikor azt hangsúlyozza a 7. versben, hogy „*azért sem a ki plántál, nem valami, sem a ki öntöz; hanem a növekedést adó Isten*”. – RGy.
5. A legtöbb írásmagyarázó figyelmen kívül hagyja, hogy Mt 16,18-ban a gyülekezetről, a 19. versben pedig a mennyek

országáról szól az Úr Jézus. A gyülekezet és a mennyek országa között többféle különbség van. A különbség lényege az, hogy a gyülekezet ugyan a földön van, de eredete és rendeltetése szerint mennyei természetű és örökké megmaradó; Isten országglása pedig jelenleg a mennyekből történik ugyan (innen a kifejezés: „mennyeknek országa”), de a földi életre vonatkozik és az ezeréves birodalomban teljesedik be itt a földön. A mennyek országának kulcsával bizonyos földi meg-

bíztatást és hatalmat kapott személyesen csakis Péter apostol maga, úgy, hogy ebben való eljárása érvényes leendő a mennyekben is. Ő volt az, aki ezen kulcsok hatalmával fogva a Léleknek engedve megnyitotta az ajtót a mennyek országába a zsidóknak az első pünkösöd alkalmával, a pogányoknak pedig Kornéliusz házában. RGy – Erre a szerzői jegyzetre is érvényes értelemszerűen a 3. jegyzet. – GyK.

Százhuszonöt éve született Reichert Gyula

Reichert Gyula (1886–1939)

Reichert Gyula 1886. június 19-én a Tolna megyei Kistormáson született evangélikus lelkészcsalád gyermekeként. Soproni főgimnáziumi érettségije után a tanári hivatás felé fordult, de édesapja kényszerének engedelmeskedve mégis a teológiai tudományokat választotta. Ezeket elsősorban a Soproni Evangélikus Teológiai Főiskolán sajátította el. Emellett azonban – mint ő maga írja – „*teológiai hallgató koromban... kimehettem német egyetemre tanulmányaim kiegészítésére. Különösen sokat tanul-*

tam Erlangenben. Itt... kitűnő könyvek állottak rendelkezésemre. Már ekkor ismertem és szerettem az Úr Jézust... A könyveket is az örökkévalóság szempontjából olvastam és tanulmányoztam, s ami nem volt táplálék a lelkemnek, hanem inkább méregnek bizonyult, azt mellőztem. Már ekkor megvilágosított az Úr arra nézve, hogy az úrvacsora és a keresztség csak a bibliai értelemben vett, hívő gyülekezeti tagokat illeti... láttam, hogy én a lelkészi pályára nem léphetek...” A lelkészi vizsgát letette ugyan, de a lelkészi fölszentelésétől előbb visszalépett, mert a bölcsészeti pályán akarta tovább folytatni tanulmányait. Végül egy Krisztusban lelki atyjaként tisztelt férfi erőteljes unszolására ettől elállt.

1909-ben Pápán szentelték föl evangélikus lelkésszé. Ezután Pakson káplánkodott. 1911–1915-ig Kaposszekcsőn volt evangélikus lelkész, ahol feleségül vette Terplán Elzát, a községi iskola tanítónőjét. Az első világháború alatt hitre jutott feleségével együtt reájuk maradt a község gyermekeinek tanítása és hitoktatása. A gyermekeknek és felnőtteknek, sőt a környéken szolgáló lelkésztársainak is nyíltan bizonyosságot tett a megtérés fontosságáról. Gyülekezetében komoly ébredés támadt munkája nyomán. A hívek egy része támogatta, a többiek viszont ádáz ellenségei lettek a szomszédos falvak lelkészeivel együtt. Felesége, második gyermekük születése után, 1915-ben súlyosan megbetegedve hirtelen meghalt. Reichert Gyula négy évig özvegyen nevelte két kis árva gyermekét, miközben hitéért nagyon sok megpróbáltatást kellett elviselnie egyházától. Ennél is súlyosabban terhelték belső lelki harcai. „*Többször álltam azon a ponton – írja egy helyütt –, hogy kilépek a lelkészi szolgálatból, de emberi tekintetek csak vissza-visszatartottak ettől a lépéstől. De valahányszor gyermeket kereszteltem vagy konfirmálnom s úrvacsorát osztanom kellett, mindannyiszor iszonyú lelki harcot vívtam önmagammal.*” Ily vívódások közepette foglalta el új szolgálati helyét a szerémségi *Sidski Bánovci* községben (a mai Horvátország területén, Vukovártól délre). Itt kissé fölüdülhetett, miután meghitt lelki kapcsolatba került *Kettenbach Andrással*, a helybeli megtért molnárral és annak hívő lelkész fiával. Családi helyzetében is kedvező fordulat állt be, amikor 1919-ben feleségül vette atyai barátja legkisebb leányát, *Kettenbach Emmát*.

Utolsója a Belgrád közeli *Surèin* községben vállalt evangélikus lelkészi szolgálata a hit nélküli tagokkal vívott keserves szellemi küzdelmek közepette mindössze néhány

hónapig tartott. Ennek 1921-ben a *dombóvári* metodista gyülekezetből érkező, teljesen váratlan meghívás vetett véget. Ezt az Úr kezéből vette, és el is fogadta, letéve egyszer s mindenkorra az evangélikus lelkipásztorkodást. Visszatekin-tésében így összegezi életének e lezárult szakaszát: „*Tíz évig voltam ebben a szolgálatban, de igazi öröm nélkül...*”

1921–1923-ig szolgált metodista lelkészként. Ez idő tájt többször is találkozott egy megtért és hitre jutása után be is merítkezett régi jó ismerősével. Ez a testvér, miután többször is hasztalan próbálta meggyőzni a hit nélküli gyermekkereszttség értelmetlenségéről és a megtérést és újjászületést megpecsételő bemerítés szükségességéről, végül fölhagyott az érveléssel. Ám szavai nem maradtak hatástalanok. Reichert Gyula nyugtalan igazságkeresőként tovább tanulmányozta a Bibliát, és így jutott végül minden emberi befolyás nélkül a hitvalláson alapuló hívő keresztység helyességének felismerésére. Engedelmeskedett Isten világos parancsának, és egy hívő prédikátor barátja által a Dunántúl egyik patakjában az Úr Jézus példáját követve 1923-ban bemerítkezett. E sorsdöntő lépés következményeiről így vall:

„*Lemondtam a methodista egyházban vállalt állásomról is, mert belsőmben indítva éreztem magam arra, hogy ne csak szívvel, hanem tettel is tiltakozzam a gyermekkereszttség ellen. És ha megmaradok egy olyan testület kötelékében, mely a gyermekkereszttséget gyakorolja, úgy hallgatólag ehhez beleegyezésemet adnám.*

Nem tehettem tehát másként, mint hogy teljesen rábíz-tam magamat az Úrra, aki idáig vezetett, bízva, hogy ő tovább is fog vezetni s mindenképpen gondoskodni családomról, rólam és jövőmről.”

Családjával *Kiskunhalasra* költözött. Itt élt 1924–1927-ig, igencsak megpróbált emberként, mert második házasságából született első három gyermeke még csecsemőkorban meghalt. Időközben szoros lelki kapcsolatba került a helyi baptista gyülekezettel és annak lelkipásztorával, *Maróti Jánossal*, aki szolgatársává fogadta Reichert Gyulát. Ettől kezdve együtt munkálkodtak az Úr szőlőjében a testvériség épülésére. A kiskunhalasi években írta *A hívőkeresztység*² című hitvédő és bizonyágtevő füzetét.

1927-ben a kanadai *Winnipegbe* hívták baptista lelkipásztornak. A meghívást elfogadva útnak indult családjával. *Antwerpenig* jutottak, ahol legidősebb fia, Pál súlyos szembetegséget kapott, emiatt aztán megtagadták tőle az utazás folytatásához szükséges egészségügyi engedélyt. Kényszerű visszatérésük után *Rákosszentmihályon* (ma Budapest XVI. kerülete) telepedett le a család. Megélhetésüket a *dr. Kiss Ferenc* orvosprofesszor ajánlása nyomán elnyert egyetemi könyvtárügyi állás biztosította.

A hívő orvostudós Reichert Gyula számára lelki munkáról is gondoskodott a szellemi irányításával működő Keresztyén Testvérgyülekezetben. Hamarosan felfigyelt rá *dr. Somogyi Imre*, a baptisták országos elnöke is, és bevonta őt az egyház missziójába. Ettől kezdve a Budapest-Wesselényi utcai – 1945-ig német ajkú – baptista gyülekezetben számos alkalommal hirdethette német anyanyelvén Isten áldott evangéliumát. A *Békehírnökben* rendszeresen jelentek meg hitmélyítő cikkei. Megírta *Az Ő teljességéből* című könyvet. Élete utolsó éveiben a *Baptista Teológiai Szemináriumban* óraadó tanárként kamatoztathatta talentumait.

1938-ban *Fejér Béla* és *Fülöp Árpád* előjáró testvérek kérésére elvállalta a Rákosszentmihályi Baptista Gyülekezet pásztorolását, úgy, hogy a kis gyülekezet missziójának elősegítése érdekében lemondott a neki járó tiszteletdíjról. Mindössze kétéves működése nyomán a kis gyülekezet hitben és lélekszámban is gyarapodott. A hallgatóság tartós meg-növekedése miatt – javaslatára – hamarosan sor került a gyülekezeti terem kibővítésére is.

Igazi küzdőként ámulatra készítő erőbevetés jellemezte életpályája véghajráját. Hivatali és közegyházi kötelezettségei mellett hűségesen látogatta gyülekezete betegeit, útbaigazította a lelki tanácsokért hozzá forduló testvéreket, gondoskodott családjá megélhetéséről és hat gyermeke neveléséről. A rövidnek bizonyuló nappalt követően sokszor a hajnali órákig fönn-maradt igetanulmányozásra, imádságra és a szívének oly kedves mű, az *Ama fényes hajnalcsillag* megírására.

1939 tavaszán hirtelen megbetegedett. Előrehaladott tüdőrákkal kezelték dr. Kiss Ferenc professzor irányításával az Üllői úti klinikán. Amikor az Úr angyala álmában így figyelmeztette Reichert Gyulát: „*Rendeld el házadat, mert meghalsz*” (2Kir 20,1), Isten akaratában megnyugodva még a kórházban megírta a saját gyászjelentését úgy, hogy abban ember dicsőítésnek nem volt helye.

Utolsó napjait családjá körében tölthette. Szeretteitől – feleségétől és hat gyermekétől (a legkisebb 6, a legidősebb 26 éves volt ekkor) – egyenként búcsúzott, személyhez illő imádság kíséretében. Övéit és önmagát is az Úr Jézus irgalmára bízva, szívében élő hittel ment át 1939. december 4-én, 53 éves korában „*a halálból az életbe*” (Jn 5,24).

Összeállította: Győri Kornél

Források:

1. http://www.baptista.hu/rakosszentmihaly/magunkrol/reichert_gyula.htm
2. A hívőkeresztység. Budapest, 1925. 40–43. o.

Dr. Kiss Ferenc Kossuth-díjas orvosprofesszor
(1889–1966)

Szebeni Olivér

Beszélgetés Istennel

jellegét! Ábrahám tényleg úgy mondta el közbenjáró imáját, mintha alkudozna Istennel. A Szentírás is így minősíti a közbenjárást Sodomáért (1Móz 18,33), de hasonló imádság közbeni beszélgetésre nincs több példa a Bibliában (hacsak nem tévednék). Talán ide számítható a közbenjárói imádság, ám csakis egy olyan dicsőséges lény válhat hiteles közbenjáróvá, mint Jézus Krisztus (1Tim 2,5).

Aki érzi Isten hatalmát, a *szent* teljes tökéletességét, és fölismeri a saját parányi lényét, nem bátorodik arra, hogy Istennel – a szó szoros értelmében – beszélgesse. Egészen más Istent imádni, vagy beszélgetni vele.

*

Elmondok még egy gyászos emlékü eseményt is. Nem a domi-

Az ökumenikus imahéten öt különböző hitvallású és hét-nyolc egyházból érkező lelkész jelenik meg rendszeresen a baptista imaházban. Ki egyszerű polgári ruhában, ki reverendában jön. Egy idős jezsuita szerzetes, magas kora ellenére, szintén vállalja a fáradságot. A gyülekezetben mindnyájan szót kapnak. A görög vagy a latin szertartású templomokban ilyen koncelebráció nincs kizárva, de évtizedek rendje szerint mindig a baptistáknál zajlik le imahét végén az ünnepély. Az ígéhirdetésekből az egyre korosodó „atyák” önkorlátozása (3 perc adódna mindenkinek) „névlegesen valóságos”, csak egy helyi, nyugdíjas prédikátor az, aki betartja a három percet.

Ismerjük el, a baptisták tagjai évről évre csökkenő számban jelennek meg! Immár kétharmados a római katolikus többség, egyharmad a többi jelenléte. A „misén” a pap és a hívek párbeszéde érvényesül, a „Jövel, Uram Jézus!” halk suttogás. Vannak még egyenkénti imádkozások, de csökken a gyülekezeti tagok vállalása.

A legkorosabb szerzetesnek szokatlan önálló, egyéni imádkozásról volt egy észrevétele. Ő tudatosan nem használta az imádkozás kifejezést arra, amit hallott. Tradíciói nem ismernek el ilyen „beszélgetős” imádkozást, és ezért így szólított fel egyenkénti imádkozásra: „*Beszélgessünk Istennel!*” A gyülekezet úgynevezett nyitottsága kapott a kifejezésen, és a prédikátor is így szólít fel imára. Az idős jezsuitát a püspök kivonta a plébániáról, és az egyháziakat gondozó szeretethonba vitette. A kifejezése viszont fennmaradt, túlélte őt. Más egyházban sehol, a saját egyházában sem, de a baptistáknál állandósult ez a felszólítás egyenkénti ima előtt.

A teljesen jóhiszemű elfogadás után gondoljuk át a bibliai személyek imádságát és a „beszélgetéshez” hasonlítható

Beszélgetés Istennel

náns népegyházi körből, egy másik szabadegyházi csoportból került hozzánk egy már-már élemedett korú asszony, házastársától elszakadva, betegeskedő édesanyjához visszatérve. Eleinte kioktató volt, ha csak tehetett, mindig felszólalt, és megragadta az alkalmat saját buzgósága propagálására, bár nem sok eredménnyel. Azért mindig kapott alkalmat a felszólalásokra (bizonyágtételre). Valahogy etalonná vált az imádsága, és további házi összejöveteleket is nála tartottak. Elhangzott, hogy menjünk minél többen hozzá, ha imádságban el szeretnénk mélyülni, és ahogy már ez lenni szokott, volt néhány, aki elment. Csakhogy a szenvedő mama meghalt, és lassan-lassan a leányán is erőt vett az öregedés, a betegség, az egyre erősödő ízületi fájdalom, a járás-keelés korlátozottsága és a keserűség. A magányosság is rászakadt. Rájött, hogy az eltávozott beteg mama társasága is jobb volt, amíg megvolt. A fokozott buzgósága egyre csak gyengült. Elveszett egykori lelkesedése is.

Hevülékenysége belesimult a gyülekezet kezdetben bíralt „átlagos”, „szokásos” lelkiségébe. Egyszer csak megelégedve az imaházba vezető út külön fájdalmait, a szédelgést és rosszulleteket, elmondta, *hogyan megbeszélte Istennel: vegye el az életét. Kérlelés, bátorítás nem használt. Végre annyit engedett, hogy az évet megbeszélte az Úrral, csak a napját, azt még nem. Ez utóbbi nap mikor váljon*

aktuálissá, senki sem tudja, de ő egyszer megpróbálta megsürgetni. A mentők bevitték a pszichiátriára. Kimosták a mérget belőle, és kapott még az Úrtól a kórházi ágyon néhány hónapot szerencsétlen, súlyos szellemi fogyatékosok között. Ez az idő lehetővé tette nagy és őszinte bűnbánatát másfajta imádsággal, mint a „megbeszélés”. Kétségtelenül fölismerte, hogy tettét meg kell bánia, Istentől kegyelmet kell kérnie. Hisszük, hogy meg is kapta.

Az ünneplő szilágyperecseni baptista gyülekezet.

<http://iborzasi.blogspot.com/2010/08/centenariumi-kepek.html>

Komoly mérlegelés után az imádság helyébe nem érlel-ném gyülekezeti szójárassá (toposszá) a kifejezést, nemcsak származását, jellegét tekintve sem. *Szerintem több az imádság, mint a beszélgetés.* Különösen több az imádság, amelyet hitem szerint a hatalmas Istenhez bocsátok.

A gyülekezeteink mindenre nyitottak már. Annyiféle hatásnak vagyunk kitéve! Mihelyt új és szokatlan érkező szelíd kopogtatás helyett borítja ránk az ajtót vaskos kritikáival, „tapintatosan”, noha kegyesnek hangzik a szava, nem vizsgáljuk, hogy alkalmas vagy alkalmatlan. Az új jelszót ismételtetjük, egymás szájából kapkodjuk ki, rögtön át is vesszük, szöszékre visszük, másnak a szívébe szúrjuk, és szemekből könnyeket facsarva követeljük. Vannak, akik kedélyesen mondogatják, mások „csak azért is”. Olykor annyira komolyan, hogy akár „új egyházat” alapítanak: mert az új jelszó, az aztán az igazi!

Mindez nem más, mint a XXI. század keresztyén-ségének rendkívül sajnálatos jellegtelenülése és össze-mosódása, mondhatjuk szinkretizmusa. Legenyhébb szóval élve: nagyfokú tudatlanságunk jele. Teológiai gyökértelenség – vagy éppen felelőtlenység. – Kísértéseink egyik buktatója. Talán nem a legfontosabb, hogy beszélgetünk, vagy imádkozunk. A szavunk drámai, vagy „halk és szelíd”. Nem kiáltunk, sem lármázunk az utcán (meg az imaházban sem). Ki tudja, mivé válik holnapra? Én mindezt elkerülném:

Istent imádom, az emberekkel pedig beszélgetek.

Norman Rockwell: Szabadság az istentiszteleten

Bácsi Sándor

Nincs más igaz örömhír!

Milyen igézet köti gúzsba éltünk
Mikor a Lélek által nyert igaz szabadság
Szép szárnyalását megtagadva vétünk?!

Mert Hit helyett járomba záró tettek
Feledtetik, hogy milyen nagy méltóság
Sugározni fényét a szeretetnek.

Nem magunkból! A ránk bízott örömhír
Nem olcsó mámorokkal lelkesítő,
Nem bolti áron kapható elixír,

De éltető, de áldó, s üdvözítő.

Az istentisztelet

(Csakis ötvenen felülieknek!)

Szeretnék megértést, nem megütközést kiváltani. Halvány jele van annak, hogy szórványosan esetleg előfordul egyetértés, viszont ez szinte mindig korfüggő.

Keressük meg az istentisztelet lényegét!

Lehet populáris alkalom, de vajon Isten is ilyen kíván látni?

Mise, szentmise, istentisztelet, vagy alkalom?

Mi legyen az elnevezése?

Az istentisztelet elcsúszott a szórakoztatás felé

Feszület nem! Bibliai felirat sem! Szószék ne kerüljön a színre! Inkább a kongadob, hangversenyzongora és a szintetizátor? Az ének és a zene legyen pörgős.

Az Úr imádata

Nagy gesztus, pózok és váratlan jelenetek, süketítő erősítés, szavak ismétlése önkívületig. Ez a kármeli oltár körül sántikálókhoz hasonló. Isten imádata egészen más.

Az igehirdetés szentsége

Bár nehezen határozható meg, és a választék nagyon széles körű. A megszentelődött emberek ajtón kifelé menet felismerhetők. A szentség lelkületét őriznünk kellene.

Az igeszóló és az üzenet

Az igei üzenet fogamatja a frissen megtérők sugárzó arcán látható. Nagyon fontos, de a hiányát más nem tölti be. A kérügma is más, mint a szónoki manipuláció.

Légy oly szíves, és szép csendben gondolkodj a közölt pontok fölött!

Szebeni Olivér

Összeállította: Steiner József

Veszélyek és problémák az MLM-es rendszerek gyülekezeten belüli alkalmazásával

(MLM: multi level marketing)

Bevezető gondolatok

A direkt értékesítés alapötlete nem rossz: „*elmondjuk másoknak, hogy ha nekünk tetszett egy termék*”. Nem gond az, hogy barátainknak, lelki testvéreinknek megmutatunk egy jó lehetőséget, mert szeretnénk segíteni rajtuk. (Persze mi sem járunk rosszul.)

Ha nem magunk hozunk be egy direkt értékesítési rendszert a gyülekezetbe, akkor mások fogják elkezdni és beléptetni hittestvéreinket. Mi nem tudjuk leállítani ezt a rendszert (a világban élünk), és ez egyre hatalmasabb méreteket fog ölteni (lásd *Robert Toru Kiyosaki* műveit). A volt szocialista országok lakossága különösen is fogékony erre az üzleti modellre.

Ez a kis tanulmány nem kíván foglalkozni az MLM spirituális kiértékelésével. Sokan azt gondolják, hogy ez „már vallás”. Ezen írás célja csupán annyi, hogy felismeri: ezek a rendszerek megjelennek közösségeinkben, és szeretnénk felhívni a figyelmünket azokra a lehetséges feszültségekre, amelyek szinte automatikusan kialakulnak a szerveződés kapcsán.

Saját tapasztalatainkra is támaszkodom az alábbiak papírra vetése során. Korábban feleségem munka nélküli állapotát próbáltuk volna kiváltani az egyik ilyen (legrégebben működő) kereskedelmi hálózatba való bekapcsolódás segítségével. Anyagilag hamar elkezdett felfutni az üzlet, de heteken belül észleltük a gyülekezetre való negatív hatását, és teljes mértékben felszámoltuk ezt a tevékenységet. Azaz mi nagyon komolyan megpróbáltuk „hívó módon” végezni ezt, de a végeredmény az lett, hogy nem ment. Önkritikát kellett gyakorolnunk, és ezt szívesen tettük.

1. A kapcsolati tőkénket hasznosítjuk, „felhasználjuk”. Akik eddig barátok, testvérek voltak, most már potenciális belépők, vásárlók, pontszerzők, akikből vagy gazdagodunk, vagy sem. Személyes kapcsolataink megromolhatnak és elveszthetjük szavahihetőségünket azok előtt, akik korábban megbíztak bennünk. Isten embereként így ellehetetleníthetjük magunkat a világi ismerőseink előtt is.

2. Az MLM-rendszerek lehetőséget ígérnek a gazdagság („milliomossá”) válásra néhány év (hónap, hét) alatt. Ha ez nem igaz, akkor sokakat károsítunk meg, akiket bevonunk. Ha igaz, akkor még nagyobb baj van: nem tudjuk lekezelni a gyors meggazdagodást (eddig még senki sem tudta). „*Figyeljete csak ide, szeretett testvéreim: vajon nem Isten választotta-e ki azokat, akik a világ szemében szegények, hogy hitben gazdagok legyenek, és örököljék azt az országot, amelyet Isten az őt szeretőknek ígért.*” (Jak 2,5)

3. Ha jól „bejön az üzlet”, nincs leállás. Elkezdesz vásárlásonként is ezzel foglalkozni a gyülekezet helyett, a

család helyett, a kikapcsolódás, pihenés helyett, bibliaolvasás helyett. Az MLM-ben a szerzett jövedelem egyenes arányban áll a ráfordított energiával. „*A ki szereti a pénzt, nem telik be pénzzel, és a ki szereti a sokaságot nem telik be jövedelemmel.*” (Préd 5,10) „*De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek.*” (Mt 6,33)

4. A gyülekezetet munkahellyé, üzleti tereppé változtatjuk. Eddig a magunk munkahelyén sok-sok konfliktusunk volt (munka, munkamegosztás, teherviselés, költségviselés, jövedelemkülönbségek, haszonfelosztás stb.). Ezzel a gyülekezetbe behozzuk az összes, munkával, munkahellyel és pénzzel kapcsolatos problémát: *iroda, műhely, mező, problémák a munkával, hiszen a bűn következménye rajta van – nagyon nehéz előrehaladni, sok konfliktussal jár.* („*Bogáncsot terem*” – az pedig szúr.) A gyülekezetben épített MLM-mel mindennek terepe a gyülekezet lesz!

5. A gyülekezet kettéválk azokra, akik tagjai a mi hálózatunknak, és akik nem. Ha nem is tudatosan, de tudat alatt így tekinthetünk mindenkire.

6. Céllá válhat egymás ismerőseinek „levadászása”. Ebből nagyon hamar konfliktusok lesznek. *Két, évtizedes jó barát, akik rendszerükben „gyémántokká” lettek, életre szólóan összevesztek üzleti okok miatt: kié lesz ez vagy az a terep, város. Házassági elválások, komplett „üzleti lábak” teljes széteséséhez vezetett mindez. Hatalmas károk keletkeztek, már soha ki nem lehet javítani.*

7. Rangsor alakul ki: létrejön a „*felső vonal, alsó vonal*”, és ez felborítja a gyülekezeten belül amúgy bibliai alapon fennálló viszonyokat: előljáró, hitben erősebb, tapasztaltabb stb.

8. Az erőszakosabb és gyorsabb nyer többet. Az MLM-rendszerekben ezért divat egymás ismerőseinek lerohanása, kapkodás, erőszakos rábeszélés, mondván, hogy „*ő az enyém, nekem hamarabb jutott az eszembe, hamarabb kerestem meg*”. Sok esetben agresszív technikákat alkalmaznak az ügynökök a meggyőzésre, ködösítenek, és matematikailag félrevezetik a közönségüket. Aki ezt az üzletet keresztyéni módon építi, biztos, hogy messze lemarad az erőszakos mögött.

9. A pásztor akárhogy is lép, kiváltja a gyülekezeti tagok ellenkezését, vádolását. Az egyetlen elvárt viselkedés az lenne, hogy ne szóljon bele, tűrje, hagyja, sőt támogassa, de ne legyenek elképzelései, lépései benne. Például a

pásztor vagy nem lép be, és akkor teljes mértékben kimarad a belső információkból, nem tudja, mi zajlik és hogyan, és ez hogyan befolyásolja a gyülekezet belső életét és külső kapcsolatait, vagy belép, és maga is része lesz a harcoknak, sőt középpontja.

10. Rengeteg időt igényel az MLM építése (azzal szemben, hogy mit mondanak róla: heti 1–2 óra). Szükséges minimum 5–10 óra heti munkát beletenni. Testvéreinkkel erről fogunk akkor is beszélni, amikor az Úrban építhetnénk fel egymást.

11. Világi ismerőseinknek erről fogunk lelkesen beszélni, így teljes mértékben leállhat a missziói hívogatás. Egy új ismerősből ezentúl nem azt látjuk, hogy hogyan vezessük az Úrhoz, nem erre fordítjuk időnket, energiánkat, hanem arra, hogy hogyan léptessük be a rendszerbe. Ha mégis szólunk nekik az Úrról, akkor egy szinten értelmezik majd a kettőt. Időnk és energiánk minimum megosztódik a két dolog között az illetővel kapcsolatban.

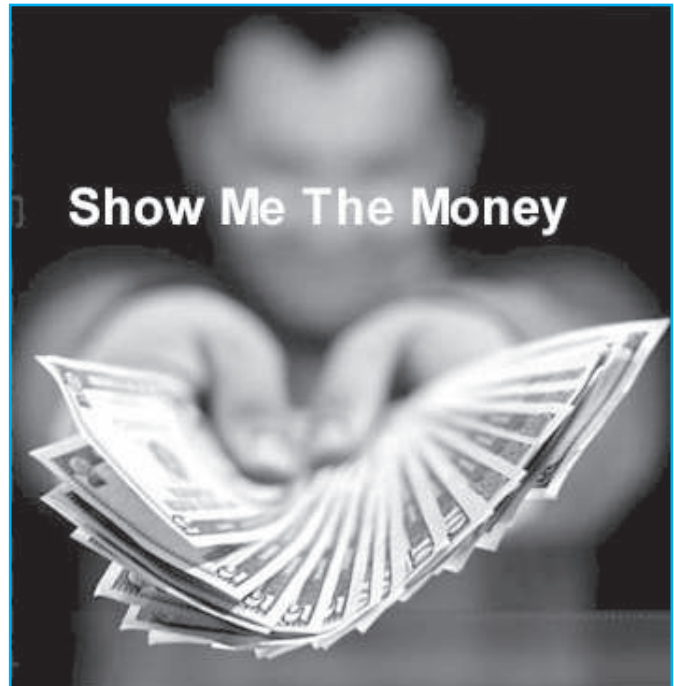
12. Jobb üzleti kapcsolatainkat arra felhasználni, hogy a hitre jutásban segítsünk valakit, mintsem az ellenkezője: hívó kapcsolatainkból csinálni üzlettársat (alsó vonalat, azaz nekünk pénzt termelő személyeket).

13. Kettős mérce alkalmazásához vezet. Kinek adom a terméket haszonnal és haszon nélkül? A kettős mércét tiltja a Biblia, gyülekezeten belül ez még inkább kiemelkedő.

14. Megronthatja a gyülekezetek közötti viszonyt. *Több visszajelzés azt mutatja, hogy ilyen ügyben sokan megkeresnek más gyülekezeteket, vagy oda tartozó magánszemélyeket, pedig eddig semmilyen módon nem érdekelte őket a másik gyülekezet, annak tagjai.* Ez vajon miről tesz tanúságot?

15. Könnyű keresetet ígérhet. Ez nem a bibliai módja a „szorgos munkának és a csendes életnek”.

16. Néhány MLM-rendszer és a piramisjáték között sok közös vonás fedezhető fel. A hierarchiában alacsonyabb szinten álló tagok pénzt juttatnak a magasabb szinteken levők felé, és ahogy a rendszer egyre lejjebb épül, elvileg mindenki jövedelemhez jut mindaddig, amíg van lehetőség új tagok toborzására. Egyszerű logaritmuszámítással kimutatható azonban, hogy az így épülő piramis hosszú távon nem működhet, mivel a sokadik lépcső után egyszerűen elfognak a bevonható emberek. Amikor nincs több belépő (befizető), a rendszer összeomlik, és az alsó szinten levő tömegeknek már nincs aki fizessen – ők a vesztesek. Sok rendszerben a termék nagyobb mennyiségben nem eladható (a lakosság nagy részének nincsen rá szüksége, vagy sokkal drágább, mint az amúgy kapható versenytársak termékeinek az ára). Ezáltal a forgalmazó bevétele kizárólag az új tagok toborzásából származik. Ennek hatására gyakorlatilag egy zárt piramisszerű rendszer alakul ki, ahol néhány szint alatt elfogyhat az ismeretségi kör, és bekövetkezik az összeomlás. Másról van szó ott, ahol folyamatos termék van, és folyamatos, jelentős havi fogyasztás, mert ezekben a rendszerekben valóban van honnan a pénzt visszaosztani a felsőbb szinteknek.

Javaslatok azok számára, akik már benne vannak ilyen rendszerekben hívó emberként:

1. Kötelezzük el magunkat arra, hogy többet imádkozunk az ilyen üzletek „jó és Istennek tetsző” zajlásáért, mintsem a sikeres működéséért, ha már működnek ilyenek a gyülekezetben!

„Valóban nagy nyereség a kegyesség megelégedéssel, mert semmit sem hoztunk a világba, nem is vihetünk ki semmit belőle. De ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. Akik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértésbe meg csapdába, sok esztelen és káros kívánságba esnek, amelyek az embereket pusztulásba és romlásba döntik. Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme, amely után sóvárogva egyesek eltévelyedtek a hittől, és sok fájdalmat okoztak önmaguknak. Te pedig, Isten embere, kerüld ezeket.” (1Tim 6,6–11)

2. Sikernek azt tartjuk, ha konfliktusok nélkül zajlik az üzlet, és ne azt, hogy mennyit hozott (főleg ne azt, hogy rövid távon)!

3. Minden itt keresett forint után azonnal fizessük be a tizedet, külön kezelve a normál és egyéb keresetünktől! A gyülekezet által jutottunk hozzá – ami ezt még inkább indokolja! Azaz nagyon jól sáfárkodjunk az így keresett összegekkel! *„Ha tehát a hamis mammonon nem voltatok hűek, ki bízza rátok az igazit?”* (Lk 16,11)

4. Bár ezen tanulmány csak a gyülekezeten belüli kérdésekre fókuszál, érdemes megjegyezni, hogy van olyan külső vonatkozás, amely mégis alapvetően befolyásolja a gyülekezet megítélését: az adófizetés kérdése az így befolyt jövedelem után. *„Ekkor Jézus ezt mondta nekik: »Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené.»* (Mk 12,17)

5. Semmiféle gyülekezeti rendezvényt ne kapcsoljunk

össze üzlettel! Ne tartsunk megbeszéléseket az imateremben az összejövétel előtt, után (alatt)! Ha rá is kérdezne valaki, válaszoljunk úgy, hogy ide nem ezért jöttünk! *„Meg van írva: És az én házam imádság háza legyen, ti pedig rablók barlangjává tettétek.”* (Lk 19,46)

6. Soha ne dolgozzunk ezen vasárnap vagy más gyülekezeti programmal ütközően! Sőt, a mások előtti jó példa miatt legyünk aktívabbak közösségünkben, mint eddig!

7. Soha, soha, soha ne bízz a pénzben (az üzleti modellben és a felső vonaladban)! Bízni Istenben kell! Őrá alapozd életedet és döntéseidet! *„Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti: nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.”* (Mt 6,24)

8. A beléptetésnél, vásárlásra való ösztönzésnél az erőltetés leghalványabb árnyékát is kerüljük el!

9. Ott főleg vigyázzunk, ahol a beléptetni kívánt embereket nem is érdekli maga a termék, nem fogják használni, csak pénzt látnak a dologban! Az ilyen nehezen lehet keresztyén alapon folytatott üzlet.

10. Előre figyelmeztessük barátainkat, rokonainkat a

Soha, soha, soha ne bízz a pénzben!

veszélyekre, kockázatokra, ne csak az előnyöket ecseteljük! Ehhez az adott rendszer nagyon mély ismerete szükséges.

11. Ne járassunk le másik üzleteket, azaz ne mások vagy más rendszerek leszólásával próbáljunk előretörni! Ez az amatőrök rosszindulatú eszköze.

12. Több „üzletfelünket” segítsük hívő keresztyénné

A marketing célja: elhíttetni az emberekkel, hogy az ő ötletük az, hogy megvegyék tőlünk az adott terméket vagy szolgáltatást

válni, mint amennyi hívő keresztyént teszünk „üzletfélle”! Ezt könnyen ellenőrizheti mindenki magán, de pontosan látja a pásztor és a gyülekezet is rólunk.

13. Mérd fel, hogy az üzleti haszon ér-e neked annyit, hogy bármilyen szinten feláldozd a kapcsolataidat! Egy bizonyos szinten pedig bizonyosan változni fog a kapcsolatod az így „beléptetett” személlyel. Ne veszíts el hittestvért, barátot, ne veszítsd el az arcodat anyagi javak miatt! *„Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?”* (Mt 16,26)

„Ezért bizonyosságot tesztek előttem a mai napon, hogy én mindenki véréből tiszta vagyok. Mert nem vonakodtam attól, hogy hirdessem nektek az Isten teljes akaratát. Visejtek gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett. Tudom, hogy távozásom után dühös farkasok jönnek közétek, akik nem kímélik a nyájat, sőt közületek is támadnak majd férfiak, akik fonák dolgokat beszélnek, hogy magukhoz vonzzák a tanítványokat. Vigyázzatok azért, és emlékezzetek arra, hogy három évig éjjel és nappal szüntelenül könnyek között intettelek mindnyájatokat. Most pedig az Istennek és kegyelme igéjének ajánllak titeket, aki felépíthet benneteket, és örökséget adhat nektek a szentek között. Senkinek ezüstjét, aranyát vagy ruháját nem kívántam, sőt ti jól tudjátok, hogy a magam szükségleteiről, meg a velem levőkéről ezek a kezek gondoskodtak. Minden tekintetben megmutattam nektek, hogy milyen kemény munkával kell az erőtlenekekről gondoskodni, megemlékezve az Úr Jézus szavairól. Mert ő mondta: Nagyobb boldogság adni, mint kapni.” (ApCsel 20,26–35)

M É C S E S A T E I G É D

Dr. Matus István

Az utolsó idők jelei és a lelki egészség

Az Armageddon jelei

Stressz megelőzés az utolsó napokban

„...az emberek elhalnak a félelem miatt és azoknak várása miatt, a mik e föld kerekéjére következnek: mert az egek erősségei megrendülnek.” (Lk 21,26)

„Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek én bennem. Az én Atyámnak házában sok lakóhely van; ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek. Elmegyek, hogy helyet készítek néktek. És ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy a hol én vagyok, ti is ott legyetek.” (Jn 14,1–3)

1. A Biblia eredete és a bibliai próféciák

Mivel „a hit hallásból van, a hallás pedig Isten igéje által” (Róm 10,17), ezért először is szeretnénk ezzel a rendhagyó könyvvel mélyebben megismerkedni, amelyről nemcsak a benne hívő emberek, hanem még az ateisták is elmondják, hogy a Biblia nem más, mint a könyvek Könyve. Számos nyelvre lefordították, és a legerterjedtebb könyv a világon. Vajon miért? A Biblia eredetében is markánsan különbözik a többi könyvtől. Ismerkedjünk meg magával a Bibliával. Amint látjuk, 1600 éven keresztül, 66 könyv, mintegy 40 ember által íródott. Nagyrészüik soha nem találkozott egymással, és csodakategória, hogy nincs benne egyáltalán ellentmondás. Igaz, az emberek még sokszor a kezükkel is legyintenek, és azt mondják: ugyan kérem, azt is ember írta! Valóban, azonban olvassuk el a Bibliából, hogy ki a szerzője! Amikor fellapozzuk Péter apostol második levelét, és a 2Pt 1,20–21. versét olvassuk, látjuk, hogy Isten a Biblia eredetéről a következőt közli számunkra: „Tudván először azt, hogy az írásban egy prófétai szó sem támad saját magyarázatból. Mert sohasem ember akaratóból származott a prófétai szó; hanem a Szent Lélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei.” (A bibliai idézetek a Károli-fordítás szerint értendők.) Először egy dolgot kell tudnunk, hogy az, ami a Szentírásban meg van írva, az nem saját magyarázatából jött létre. Nem úgy történt, hogy összejött negyven ember, és megbeszélték, hogy mindenki megír néhány könyvet, majd egy-két év múlva újra összejöttek és elhozták, amit megírtak. Az emberek csak eszközök voltak. Mikor a postás sürgönyt hoz, átadja nekünk, elolvassuk, és az alulíratban ott van, hogy fiad vagy leányod. Azt mondjuk tehát, hogy kaptam sürgönyt a postástól? Ugye nem, hanem hogy kaptam értesítést a fiamtól, a lányomtól vagy a gyerekeimtől. Igen, de ki volt, aki hozta? A postás. Akik megírták a Szentírást, nem mások, mint Isten hiteles „postásai”. A Biblia írói között nemcsak hatalmas idői távolság, hanem óriási képzettségbeli különbségek is

voltak. Mózes Egyiptom legjobb iskoláiban tanult, Dániel Babilonban kapott képzést, azonban ott van egy gulyás, egy pásztor, akik egyszerű emberek voltak. Ugyanezt találjuk az Újszövetségben is, például Pál apostol elvégezte Gamálielnél az akkor létező egyik legmagasabb iskolát. Lukács orvos volt. Ugyanakkor Jézus Krisztus tanítványai, az apostolok nagy része halász volt. Mint például János, a többiek is egyszerű emberek voltak, és ugyanakkor teljes tartalmi, gondolati összhang, ellentmondás-mentesség figyelhető meg az írásaikban. El tudjuk gondolni, milyen nagy dolog ez? Ma, ha két-három szakembert megbíznak ugyanarról a témáról való írásra, úgy két-háromféle könyv keletkezik, markánsan, jelentős tartalmi különbséggel. A Biblia esetében a tartalmi hűség garantált volt, mert mindegyiket a Szentlélek Isten vezette. Nem volt több küldetésük, mint a postásnak.

„A mely idvesség felől tudakozódtak és nyomozódtak a próféták, a kik az irántatok való kegyelem felől jövendöltek: Nyomozódván, hogy mely vagy milyen időre jelenté azt ki a Krisztusnak ő bennök levő Lelke, a ki eleve bizonyágot tett a Krisztus szenvedéseiről és az azok után való dicsőségről.” (1Pt 1,10–11)

Kétszer is hangsúlyozza az idézett igeszakasz, hogy a Biblia íróin keresztül a Krisztus bennük levő Lelke jelentette ki az Isten igazságát.

Valaki egyszer találóan úgy fogalmazott: Jézus Krisztus tulajdonképp előre megírta az önéletrajzát.

„Tudakozátok az írásokat, mert azt hiszitek, hogy azokban van a ti örök életetek; és ezek azok, a melyek bizonyágot tesznek rólam...” (Jn 5,39) Amikor Jézus Krisztus ezeket a szavakat kimondta, akkor csak az ószövetségi Szentírás volt megírva, és egyértelmű, hogy a zsidók között élt és járt földi szolgálata alatt, és a zsidóknak intézte ezeket a szavakat. Ezt mondta: ti zsidók olvassátok a Szentírást, mert azt hiszitek és jól hiszitek, hogy azokban van a ti örök életetek. Az ószövetségi Szentírás könyveiben megtalálható tehát az örök élet feltétele, az isteni kinyilatkoztatás jelentős része, amely szükséges egy embernek, hogy ebben a földi életében elkészüljön az örök életre. Azonban Jézus Krisztus e fontos kijelentés után kimondta, hogy „ezek azok, amelyek bizonyágot tesznek rólam”. A Szentírás melyik része is beszél Jézus Krisztusról? Az ószövetségi Szentírás tele van tüzdelve Jézus Krisztusra vonatkozó kijelentésekkel. Az újszövetségi Szentírást csak akkor tudjuk megérteni, ha olvassuk az ószövetségit is. Miért? Dr. Gyökössy Endre szerint: az Ószövetség, ami megalapozza, és az Újszövetség, ami pedig kiteljesíti a Kinyilatkoztatást. Azonban hogyan tudjuk ezt legjobban, legkönnyebben

megérteni? Két nagyon fontos dolgot szeretnénk említeni, amelyet a Bibliában találunk.

Az egyik fontos tudnivaló az, hogy tudniillik naponta kell olvasnunk, tanulmányoznunk a Szentírást. Nem elég hetente egyszer elmenni valamelyik templomba, és végighallgatni a szentbeszédet. Vagy talán időközönként, amikor már mást nem tudunk tenni, vagy ráérünk, és elolvasunk a Szentírásból egy-két verset. A „Miatyánk”-ban egyik kérés, hogy „*A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma*”. Nem azt mondta Jézus Krisztus, hogy add meg a mi heti, havi vagy évi kenyerünket. Jézus a mindennapi kenyérről beszél. Mivel ahhoz, hogy fizikai erőnk legyen, nem elegendő hetente egyszer vagy havonta egyszer enni, hanem naponta többször, így lelkileg is naponta kell táplálkoznunk, hogy legyen lelki erőnk. Hogy ez mennyire igaz, lapozzuk fel az Apostolok cselekedetei 17,11. versét, ahol feljegyezve találjuk ezt a nagyon bátorító kijelentést, amely a következőképpen hangzik:

„*Ezek pedig nemesb lelkűek valának a Thesszalónika-beliéknél, úgymint kik bevévék az ígét teljes készséggel, naponként tudakozva az írásokat, ha úgy vannak-e ezek.*” Milyen időközönként? Naponta! Itt egy egész sor dolog van feljegyezve, amelyek alapján három meglátást szeretnénk megjegyezni.

Kik voltak nemesebb lelkűek? Azok, akik naponta tudakozták a Szentírást. Ha mi azt akarjuk, hogy ne csak szájjal kövessük Jézus Krisztust, akinek azt kellett mondania, hogy „*Ez a nép szájával közelget hozzám, és ajkával tisztel engemet; szíve pedig távol van tőlem.*” (Mt 15,8), ha nem akarunk ilyen áldatlan lelkiállapotban maradni, akkor szívleljük meg Jézus Krisztus tanácsát!

Egy tapasztalatot szeretnénk elmondani. Egyik faluban volt egy daliás ember, részeges, kocsmatöltelék. Mikor felöntött a garatra, akkor ütött, vert, zúzott mindent és mindenkit, aki a kocsmában volt. A kocsmáros telefonált a rendőröknek. Kijött két rendőr, azokat is összeverte, és folytatta tovább a dorbézolást. Később, amikor a kocsmáros ismét jelentette a rendőrségnek, hogy verekedés van a kocsmába, akkor azt kérdezték, hogy ki verekedik. Mikor megmondták, hogy ki az, akkor nem két rendőrt, hanem három, sőt öt rendőrt küldtek. Ez az ember elkezdte olvasni a Bibliát. Felismerte saját hibáit, rossz szokásait, bűneit, kezdett imádkozni, kérte Isten segítségét ahhoz, hogy megváltozzon, az iszákosságot messzire kerülje, és Istent és családját szerető emberré váljon. Isten meghallgatta az imáját, és megsegítette. Amikor ő a szívét átadta Jézus Krisztusnak, és az ő hitét keresztséggel pecsételte meg, élete egészen megváltozott. A rendőrök jöttek, és kérdeztek bennünket, hívőket: mit tettek ezzel az emberrel, hogy ebből a veszedelmes emberből egy bárány lett? Nem mi tettük! Mi nem tudunk embereket változtatni – mondták a hívők. Ha ránk lenne bízva, az egész világot megváltoztatnánk, de erre nincs lehetőség. Isten egy dolgot bízott ránk, hogy mondjuk el embertársainknak: mi az igazság. Ezt megtettük, és ennél az emberről is óriási változás történt. Hogyan olvassuk? Azok, akik naponta olvassák és kutatják őszinte szívvel a Szentírást, nemesebb lelkűek. Ebben az ígében találunk még egy nagyon fontos dolgot: ezek az emberek befogadták a hallott ígét. Amikor valakitől valami tanítást hallottak, örömmel fogadták, de nem álltak meg itt, hanem utánajártak, hogy tudniillik úgy vannak-e, ahogy hallották. Egy nagyon fontos tanácsot szeretnénk elmondani. Sohase „panelesen” gondolkodjunk a Szentírásról, ne

formáljunk a hitből „hiedelmet”! Hanem – a szót jó értelemben véve – kritikailag gondolkodjunk, és gondolkodva olvassuk a Bibliát! Soha ne azért higgyük, mert valaki ezt mondta, vagy azért, mert valaki a Szentírást így vagy úgy magyarázta! Ugyanis ebben az esetben nem a Biblia által megmutatott Istenben, hanem az adott, illető személyben hiszünk, és ez már letérés a hit útvjáról. Magunk járunk utána, hogy valóban úgy van-e, ahogy magyarázták nekünk a Szentírást! Két jó dolgot értünk meg: senki sem fog bennünket félrevezetni, mert mi azt fogadjuk el, ami a Szentírásban van, mert így nem embernek hiszünk, hanem Istennek, mert meggyőződünk róla. Milyen óriási tanítás ez, hogy ha ezt gyakoroljuk, akkor a Szentírás szerint nemesebb lelkű emberek leszünk.

A második fontos dolog, amit szeretnénk elmondani, hogy mi emberek ugyanakkor képtelenek vagyunk saját értelmünkkel felfogni a Szentírás örök igazságait. Mi nem tudjuk megvalósítani, sem megérteni azt, amire Isten tanácsol bennünket. Miért? Azért, mert az akaraterőnk a bűn következtében annyira meggyengült, hogy nem vagyunk képesek ellenállni saját vágyainknak és a sátán kísértéseinek. Ez az egyik, a másik, hogy az elménk a bűn következtében annyira eltompult, hogy emiatt sem vagyunk alkalmasak a helyes ítéletalkotásra. Ezért itt egy nagyon fontos dolgot szeretnénk elmondani.

Azt olvastuk elmélkedésünk elején, hogy a Biblia íróit a Szentlélek ihlette, tehát amit kaptak kinyilatkoztatást, azt írták le a Szentírásban. A Biblia nem egy közönséges könyv, ezért mi, emberek Isten segítségével vagyunk csak képesek megérteni, és emiatt soha ne fogjunk hozzá a Biblia olvasásához ima nélkül! Olvassuk a Jn 16,13. versét:

„*De mikor eljő amaz, az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra.*”

Jézus Krisztus azt mondja el, hogy a Szentlélek vezet el bennünket minden igazságra. De kit tud elvezetni a Szentlélek? Csak azokat az embereket, akik engednek neki, ezért legyünk azok az emberek, akik a Szentlélek vezetésének engednek, és akik ha megértenek egy igazságot, amint élénk tárja Isten, akkor ne kételkedjünk! Fogadjuk el Isten kinyilatkoztatott igazságát úgy, ahogy a Szentírásban Isten lefektette, mert csak akkor leszünk képesek Isten akarata szerint élni, ha imában kérjük Isten Szentlelkét, hogy nekünk nyilatkoztassa ki akaratát, és ezután mi ne tévóvazzunk azt elfogadni, és áment mondani, ami annyit jelent, hogy legyen úgy! Mondjuk ki, hogy Istenem segíts meg engem, hogy boldog, téged szerető ember legyek, akaratod szerint éljek, és elkészüljek országod számára! Istennek az a célja, hogy mi ebbe az irányba végezzük a nagy csatát, és küzdjünk Jézus Krisztussal együtt.

„*Mint a kik újonnan születettek nem romlandó magból, de romolhatatlanból, Isten ígéje által, a mely él és megmarad örökké.*” (1Pt 1,23)

Péter apostol milyen magnak is nevezi a Szentírást, az Isten szavát? Romolhatatlan magnak. Elmondja, hogy mivel Isten szava romolhatatlan, meg fog maradni örökké. Éppen ezért – amikor elmondja, hogy akik újonnan születettek romolhatatlan magból – az Isten ígéjére utal. Vagyis ha mi megengedjük, hogy a Szentírás szava, tanítása, a Szentlélek munkája folytán megváltoztasson bennünket, újjá formáljon, kicsiszolja belőlünk azt, ami rossz, és belénk építse azt, ami jó, ami menyei, ami tiszta, mindazt, ami Istentől származik és ami örökre megmarad, akkor Isten kegyelme által mi is

ugyanúgy örökre meg fogunk maradni, mint ahogy megmarad az Isten igéje.

„Mert minden test olyan, mint a fű, és az embernek minden dicsősége olyan, mint a fű virága. Megszárad a fű, és virága elhull: De az Úr beszéde megmarad örökké. Ez pedig az a beszéd, a mely néktek hirdettetett.” (1Pt 1,24–25). Párhuzamba veszi a mulandóságot és az örökké megmaradót, bennünket mint mulandó embereket, és az Úr beszédét mint ami megmarad örökké. Ha mi örök életet szeretnénk kapni, akkor erre egyetlen lehetőségünk van, ez pedig az, hogy a Szentírás életvezető elveit magunkévá tegyük.

„Levetvén azért minden gonoszsgot, minden álnokságot, képmutatást, irigykedést, és minden rágalmozást. Mint most született csecsemők, a tiszta, hamisítatlan tej után vágyakozzatok, hogy azon növekedjetek...” (1Pt 2,1–2)

A Szentírás itt az Isten igéjét hamisítatlan tejnek nevezi. Miért lényeges ez? Mert benne találjuk meg az igazságot, a Szentírás az igazság forrása. Ha mi azzal táplálkozunk, ami életet és lelkierőt ad, a Szentlélek segítségével folytan csiszol, farag, változtat, nemesít, tökéletesít, akkor Isten kegyelméből mi elkészülünk az ő országa számára. A Bibliával kapcsolatos dolgok közül még egyet hadd mondjunk el! A Szentírás legutolsó lapján van egy nagyon fontos tilalom, egy figyelmeztetés a Jel 22,18–19. verseiben, mely így hangzik:

„Bizonyságot teszek pedig mindenkinek, a ki e könyv prófétálásának beszédeit hallja: Hogy ha valaki ezekhez hozzá tesz, e könyvben megírt csapásokat veti Isten arra; És ha valaki elvesz e prófétálás könyvének beszédeiből, az Isten annak részét eltörli az élet könyvéből, és a szent városból, és azokból, a mik e könyvben megíratnak.”

Isten átok tilalma alatt tiltja meg: akár hozzátenni, akár elvenni bármit abból, ami a Szentírásban van. Arra kérünk mindenkit, hogy ezt figyeljük meg! Semmit hozzátenni, semmit elvenni! Ez a kettő pedig – naponta tudakozódni, nyomozódni, és semmit sem elvenni vagy hozzátenni – okságilag nagyon szorosan függ össze. Ugyanis csak akkor tudom a másodikat képviselni, ha minél inkább körvonalazot-tan és kontrasztjaiban, cizellálan ismerem az ígét! És ha valaki azt mondja, hogy ezt és ezt mondta Isten, akkor kérdezzünk csak vissza, hogy hol van ez megírva a Bibliában! Ha a Bibliából igazolni tudja azt, amit mondott, akkor fogadjuk el, de ha nem tudja igazolni, akkor az már hozzá van téve vagy el van véve! Miután láttuk ezeket a nagyon fontos tudnivalókat a Bibliával kapcsolatban, akkor még egy kérdést szeretnénk fel-tenni, és e kérdéskörrel világítani meg egy nagyon fontos dolgot. Honnan tudjuk, hogy a Szentírás valóban Istentől ihletett könyv? Mi a legnagyobb, elementáris bizonyítéka annak, hogy mi elfogadhassuk, gyakorolhassuk, és hogy gyakorol-nunk kell azokat az elveket, amelyeket a Szentírásban találunk? Hogyan tudjuk meg, hogy a Szentírás valóban Isten szava, és valóban hiteles? Szeretnénk fellapozni Ám 3,7. ver-sét. Válasz a feltett kérdésre, hogy miért bízhatunk valósággal a Szentírásban, mondhatni határtalanul?

„Mert semmit sem cselekszik az én Uram, az Úr, míg meg nem jelenti titkát az ő szolgálóinak, a prófétáknak.”

Isten nem tesz titokban semmit, ami velünk kapcsolatos. Ezalatt azt értjük, hogy Isten nem titkolja el azokat tőlünk, amikre nekünk szükségünk van. Nem titkolta el az akaratát, sem a tervét, hanem a prófétákon keresztül kinyilatkoztatta azt. Említsünk meg néhány próféciát a Szentírásból, hogy lás-

suk meg, milyen precíz pontossággal teljesedtek be azok a jövendölések, amelyek a Szentírásban vannak! Több mint ezer jövendölés van a Szentírásban. Mi ebből talán három vagy négy jövendölést fogunk megemlíteni, hogy meggyőződjünk arról, hogy valóban hiteles-e a Szentírás, bízhatunk-e a kinyi-latkoztatásban, és teljes szívvel fogadhatjuk-e el azokat, amiket Isten közöl a számunkra az örök igén, a romolhatatlan magon keresztül.

1) Az első kérdés, hogy hol született Jézus Krisztus. Ez a legismertebb jövendölés, mindenki tudja, hogy Jézus Krisztus Betlehemben született. Azonban hol éltek a szülei, Mária és József? Názáretben. Messze Galileában, több mint százharminc kilométerre Betlehemtől. Nem természetes lett volna, hogy Jézus Krisztus Názáretben szülessen meg? De igen. Akkor miért született meg mégis Betlehemben? Azért, mert több mint ötszáz évvel Jézus Krisztus születése előtt Isten elmondta, hogy Jézus Krisztus pontosan hol fog megszületni, és Mikeás próféta könyvében az 5,2. versében találjuk ezt a jövendölést:

„De te, Efratának Betleheme, bár kicsiny vagy a Júda ezrei között: belőled származik nekem, a ki uralkodó az Izráelen, a kinek származása eleitől fogva, öröktől fogva van.”

Mit mondott Isten? Precíz pontossággal elmondta nekünk, hogy Jézus Krisztus Betlehemben fog megszületni. Hadd mondjuk el – ennyire precíz, megbízható a Biblia! –, hogy Izraelben két Betlehem volt. Az egyik Zebulon vidékén, tizenegy néhány kilométerre Názárettől, és a másik Júdeában, több mint százharminc kilométeres távolságra. Ötszáz évvel előre közli Isten, hogy az, aki öröktől fogva van, az a júdeai Betlehemben fog megszületni. Nem akar ki, hanem az a bizonyos Jézus Krisztus, aki öröktől fogva létezik, Betlehemben fog testet öltetni, és ott fog megszületni. Isten nemcsak kijelentette a tervét a próféták által, hanem Isten gondoskodott arról, hogy ez így történjen, és még a Római Birodalom császárat is megmozgatta, hogy ez a jövendölés pontosan teljesedjen be. Isten Augustus római császárt precíz pontossággal indította, hogy a megfelelő időben adja ki Izraelben a népszámlálás rendeletét, mely szerint mindenkinek a saját ősei városába kell mennie, beiratkozni, pontosan akkor, amikor Mária terhességének napjai betelnek. Így nem volt más hátra, Józsefnek és Máriának is el kellett indulni. Mária samaráhátan ülve, terhessége ellenére elmegy, és akkor teltek be az ő terhességének napjai, és megszületett Jézus. Milyen csodálatos. Isten azt mondja a Szentírásban, hogy ő tudja a közeli és távoli jövőt. Isten mindent tud, és nekünk embereknek elmondja. Milyen boldogok lehetünk ezért, hogy ilyen Teremtő Istenünk van. Nemcsak azt mondta meg, hogy Jézus Betlehemben fog megszületni, hanem azt is, hogy kitől.

2) Nem mindennapi ez a kijelentés, amit Ézsaiás könyvében találunk a 7,14. versében:

„Ezért ád jelt néktek az Úr maga: Ímé, a szűz fogan méhében, és szül fiat, s nevezi azt Immánuelnek...”

Mit mondott több mint hétszáz évvel Jézus születése előtt Isten? Ímé, a szűz fogan méhében: Mária volt az. Eljött hozzá Gábiel, és elmondta neki, hogy fiat fog szülni, és meglepődve kérdezte Mária az angyalt: hogy történhet meg az, hisz én férfit nem ismertem. Elmondja, hogy Szentlélektől fog foganni, aki általa fog megszületni. Az ige szavaival:

„*Ímé a szűz fogan méhében és szül fiat, és annak nevét Immanuelnek nevezik...*” (Mt 1,23)

Jézus Krisztus életéből szeretnék még egy-két jövendölést megemlíteni.

3) Jézus milyen állaton vonult be Jeruzsálembe? Szamárháton, de miért? Isten kb. 450 évvel a beteljesedés előtt Zakariás próféta által adott egy szintén nagyon precíz, nagyon pontos kijelentést a Zak 9,9 versében:

„*Örülj nagyon, Sionnak leánya, örvendezz, Jeruzsálem leánya! Ímé, jön néked a te királyod; igaz és szabadító ő; szegény és samárháton ülő, azaz nőtényszamárnak vemhén.*”

Több száz évre előre Isten elmondta azt, hogy Jézus Krisztus, amikor bevonul Jeruzsálembe, akkor majd samárháton fog ülni. Azt is elmondta, hogy nőtény számarának vemhén. Ez a szó, hogy vemhe, archaikus, mi nemigen használjuk már. Szamárcsikót jelent. Isten nemcsak azt mondta el, hogy Jézus samárháton fog bevonulni, hanem precíz pontossággal azt mondja, hogy samárcsikón fog ülni. Vajon így is teljesedett? Olvassuk a Mk 11,1–7-et, hogy lássuk a pontos jövendölést:

„*És mikor Jeruzsálemhez közeledének, Bethfagé és Bethánia felé, az olajfák hegyénél, elkülde kettőt tanítványai közül, És mondta nékik: Eredjete abba a faluba, mely előttetek van; és amikor abba bejuttok, azonnal találtok egy megkötött vemhet, a melyen ember nem ült még soha; azt oldjátok el és hozzátok ide. – Vemhet, tehát samárcsikót, amelyen ember még nem ült! – És ha valaki azt mondja néktek: Miért teszitek ezt? mondjátok: Az Úrnak van szüksége reá. És azonnal elbocsátja azt ide. Elmenének azért és megtalálják a megkötött vemhet, az ajtónál kívül a kettős útnál, és eloldák azt. Az ott állók közül pedig némelyek mondának nékik: Mit miveltek, hogy eloldjátok a vemhet? – Már harmadszor olvassuk a samárcsikót! – Ők pedig felele nékik úgy, amint Jézus megparancsolta, és elbocsátották őket, és odavitték a vemhet Jézushoz, rátevék felső ruháikat, ő pedig felült rá.*”

Jézus Krisztusról tehát több száz éve meg volt jövendölve előre, hogy samárcsikón (négyyszer a „vemhe” kifejezés!) fog ülni, és mikor beteljesedett, láthatjuk, hogy minden szó szerint úgy történt.

Még egy kis jövendölést szeretnék megemlíteni. Azért vesszük ezeket a példákat, mert nagyon ismertek, és így láthatjuk, hogy előre meg voltak jövendölve, és sokkal inkább értékelni fogjuk ezentúl a Szentírás szavait, mert látjuk, hogy ami abban meg van írva, az tökéletesen teljesedik.

4) Mennyiért árulta el Júdás Jézust? Az evangéliumokban azt olvashatjuk, hogy harminc ezüstpénzért. De miért? Miért nem harmincötért? Miért árulta el Júdás éppen harminc ezüstpénzért? A Zakariás próféta könyve 11,12. versében leírt jövendölés adja meg erre a kérdésre a választ:

„*És mondtam nékik: Ha jónak tetszik néktek, adjátok meg az én béremet; ha pedig nem: hagyjátok abba! És harmincz ezüst pénzt fizettek béremül.*”

Mintegy négyszázötven évvel Jézus születése előtt élt Zakariás próféta. Isten már ekkor elmondta, hogy ha eljön Jézus elárultatása, amikor Júdás végül úgy dönt, hogy ő el fogja árulni Jézust, akkor ő harminc ezüstpénzért fogja ezt megtenni. Ki az, aki egyedül tudja a biztos jövőt? Egyedül Isten. Ez az Isten, aki tudja a biztos jövőt, a Szentlelke által ihlette a prófétákat, és

ők így írták le a Szentírást, és ezért igaz mindaz, ami a Szentírásban található, ezért bízunk Isten szavában!

A 2Krn 20,20-ban olvashatjuk e felhívást:

„*Bízatok az Úrban a ti Istentekben, és megerősítettetek; bízatok az ő prófétáiban, és szerencsések lesztek!*”

Ha Istenben bízunk, akkor az ő prófétáinak szavában is bízunk kell.

2. Mi az Írás-elvű kereszténység álláspontja?

Pascal, a híres francia matematikus, természettudós azt mondta egyszer, hogy: „különböző eszmerendszereket, vallásokat látok. Mindegyik azt mondja, hogy higgyél bennem, mert ha nem bennem hiszel, akkor ilyen meg ilyen baj, büntetés fog érni.” Pascal ezen az alapon egyik vallásban sem hitt, mert a félelemre, az egyik legalacsonyabb rendű érzelemre épít, és szenvedéssel, fájdalommal fenyeget. „De látok egy olyan eszmerendszert a Bibliában – mondja Pascal –, amelyben előre megmondott idői kijelentések vannak, hogy mi fog történni a világban, és az ellenőrizhető.” És mint fizikus és matematikus ellenőrizte, és mindaz igaznak bizonyult.

A Jel 1,3. versében a következőket olvassuk:

„*Boldog, a ki olvassa, és a kik hallgatják e prófétálásnak beszédeit, és megtartják azokat, a melyek megíratnak abban; mert az idő közel van.*”

Kik a boldogok? Boldog ember az, aki olvassa a Szentírást. Tegyük meg az első lépést a boldogság útján, és vegyük a kezünkbe a Bibliát, szenteljünk időt rá, kezdjük olvasni! Ha valamit nem értünk, a további bibliakutatások segíteni fognak nekünk. Kik még a boldogok? Akik hallgatják e prófétálás beszédeit. Miért? Mert ha olvassuk, hitünk erősödik, ha hallgatjuk, akkor szintén erősödik, és elérkezik a boldogság harmadik lépcsőfoka is: „*és megtartják azokat, a melyek megíratnak abban*”, vagyis olvassuk, ne csak azért, hogy tudjuk, mi van benne, hanem azért is, hogy megtartsuk mindazt! Miért szükséges ez? Mert az idő közel van, Jézus Krisztus nemsokára eljön. Egy példát találunk feljegyezve a Targumban. Isten a vízözön előtt százhusz évvel előre kijelentette, hogy eljön a vízözön. Noénak azt parancsolta, hogy építsen bárkát, hogy amikor eljön a vízözön, megmenekülhessen ő és családja. El fogja majd borítani a víz a földet, és hajóra lesz szükség. Ez a hír képtelen butaság volt a legtöbb ember fülének. Az emberek nem hittek Istennek és nem hittek Noé ighirdetésének. Teltek az évek, évtizedek, közeledett már a százhusz éves felkészülési időszak vége, és még seholy semmi. Noé befejezte a bárkát. Az állatok Isten indítására a maguk rendje szerint bementek a bárkába. Az emberek ezen megdöbbsentek. Ismét felidéződött bennük, hogy Isten azt mondta, hogy ez és ez lesz, de nem hittek neki. Akik elhitték, azok bementek a bárkába, akik nem hitték, azok kívül maradtak. Akik hittek és bementek, megmentették az életüket, akik meg nem hittek, és kívül maradtak, elvesztek.

3. A hit- és hiedelemvilágok

Bánki M. Csaba neves pszichiáter szerint: „Agyunk egyes régebbi hiedelmekkel szemben egyáltalán nem »észleli« vagy »tükrözi« a külvilágot, hanem elsősorban azt keresi benne, amit már eleve odaképzelt. A körülöttünk zajló világot mi soha nem a maga teljes és fenséges közömbösségében látjuk, hanem abból jobbra csak a számunkra jelentéssel bíró dolgo-

kat vesszük észre, és ezeknek mi adunk újabb és újabb jelentéseket. Nem csoda, hogy elvárásaink szinte mindig beigazolódnak: a pesszimista valóban mindenütt veszélyt, bajt és kudarcot lát, a gyanakvó ember mindenfelé hazugságot, csalást és rosszakaratot, a spiritiszta hívő pedig égen és földön mindenfelé a szellemek és kísértetek keze nyomát fedezi fel.

Amit másoktól hallunk, az kétszeresen torzított, aki látta, mi pedig tovább torzítjuk, amikor meghallgatjuk őt, és átértelmezzük a szavait. A természet a maga saját törvényeit követi, és minden jel szerint meglehetősen közömbös az emberi faj iránt, ám a mi tudatunkban a világ csakis értünk, nekünk és általunk létezik. Ezt az emberközpontú világot mi teremtjük a saját hiedelmeink képére. Éppen mert mi teremtjük, teremthetnénk egészen másra is. Torz és hamis tükör hát az emberi elme? Az bizony. Létezik valóságos tudás: ott kezdődik, amikor kételkedni kezdünk a „magától értetődő” hiedelmek igazságában. Hiedelmek és igazság között mindig a próba teszi a különbséget: igazság az, ami a gyakorlatban elválik, kiszámítható módon működik. Az előítéletek és babonák jobbára addig élnek, amíg az emberek hinni akarnak bennük, és nem tesznek fel kérdéseket. A társas hiedelmek erőszakos dolgok: az emberek nem csupán hisznek bennük, hanem megpróbálják azokat a többiekre is ráerőltetni. Főleg, ha hatalmuk is van hozzá. Márpedig a szabadság ott kezdődik, amikor kérdéseket teszünk fel saját magunknak, amikor engedelmes vakhit helyett merünk kételkedni, megkérdőjelezni, és a valóság próbájának alávetni a saját hiedelmeinket. Egyáltalán nem biztos, hogy feltétlenül igaz minden, amiket mások igaznak tartanak, még akkor sem, ha ezek a mások – az adott pillanatban – sokan vannak. Minden előítélet szellemi rabság, a hiedelmek mindig a múltban gyökereznek, a világ viszont gyorsan változik.”

Nem kell nekünk vakon, hiedelmekben hinnünk.

Egyszer egy lelkész mondta el az előadásán, hogy tervezte fiának a meglátogatását a gimnáziumban. A tanár mikor meghallotta, hogy a lelkész beszélni akar vele is, mondta kollégáinak: „Nekem ez jó alkalom lesz arra, hogy kiverjem az istenhitet a pap fejéből”. Találkoztak, beszélgettek:

– *Kedves lelkész úr, lehet egy kérdésem? Ki teremtette a Jóistent?*

– *Lehet nekem is egy kérdésem? – kérdezett vissza a lelkész: Hol van a világ vége?*

– *A tanár keményen válaszolt: – Jó, azt tudjuk, a világűr végtelen!*

– *Igen, de ezzel valamit elismert – jegyezte meg a lelkész.*

– *Én nem ismertem el semmit! – válaszolt hevesen a tanár.*

– *Ekkor láttam – gondolta a lelkész –, hogy „igen-nem”-mel nem megyünk semmire, ezért elkezdtem magyarázni:*

– *Valóban végtelen a világegyetem?*

Amikor az ember kijelenti, hogy a világegyetem végtelen, akkor ezzel egyidejűleg elismeri magáról, hogy az emberi agy felfogó képessége pedig véges, korlátok közé van szorítva. És mivel a véges agyunkkal képtelenek vagyunk felfogni a végtelen világegyetemet, ezért nem tudjuk megmondani, hol van a vége, és ezért mondjuk, hogy végtelen.

Akkor egy utolsó kérdésem lenne: ha mi emberek a

mi véges agyunkkal nem tudjuk a fizikai világegyetemet felfogni, akkor vajon logikailag milyen alapon lennénk képesek felfogni azt az örökkévaló létező Istent, aki mindazt, ami a számunkra végtelen, ismeretlen, teremtette és fenntartja?

A tanár erre azt mondta: – Hagyjuk abba a beszélgetést, mert még rászed arra, hogy én is higgyek Istenben!

A tanár nem tudta előzetesen, hogy egy magasan képzett lelkésszel van dolga, aki egyetemeken tanít, külföldre jár előadó utakra, tévében, rádióban rendszeresen előad.

Egy agykutató nyilatkozata a hitről:

Szentágothai János professzor – 1994-ben távozott el az élők sorából – tanítványa, aki szintén anatómusprofesszor, *Halász Béla* akadémikus tollából kerültek ki az alábbi gondolatok a nevezett személyről: Ezek az összejövetelek egyértelművé tették, hogy Szentágothai professzor miként gondolkodik hitbeli kérdésekről. Egyetemi tanárként az '50-es évek elején beláthatjuk, hogy nagyon veszélyes és kockázatos volt bibliaórákat tartani. Hitéről egyébként így vallott: Az istenhitemnek egyik legerősebb oszlopa és támasza az a csodálatom, hogy a világ, az élő természet milyen csodálatos berendezkedésű, és milyen hajszálpontosan illeszkednek össze a legkülönbözőbb állatok és növények és minden élőlény, akár a vízben, akár a barlangok mélyén, akár a magas hegyeken, akár az Északi-sark közelében élnek is. Ez a csodálatos harmónia és szépség, amilyenek én a teremtett világot látom, bennem azt a gondolatot ébreszti, hogy ez nyilvánvalóan nem jöhetett létre magától vagy véletlenül, hanem e mögött egy Teremtő gondolata, egy Teremtő akarata kell hogy legyen. Mint ismeretes, Szentágothai professzor utolsó évtizedeiben behatóan foglalkozott az agy elmetudata, és ezzel összefüggésben a keresztyén hit összefüggéseivel. Mindezekről egyik munkájában ezt írta: A tudomány kizárólagos kompetenciája, hogy elemzi azt, ami világegyetemünkben van, s azt, hogy ami van, annak mi az oka. Az isteni kijelentés pedig elsősorban arról szól, hogy ki a mindenség Teremtője, és a természet élettelen, majd élő világának, és benne a teremtő mű megkoronázásaként a teremtett embernek mi a célja és rendeltetése. Ezeket a kérdéseket a tudomány nemhogy megválaszolni, de még feltenni sem tudja. Végre be kellene látnunk, elsősorban a keresztyéneknek, a zsidó tradíció fenntartóinak, hogy nem feladatunk az egész emberi társadalom magatartásának szabályozása, hanem csak az, hogy bizonyosságot tegyünk hitünkről és arról, hogy e hit boldogít már e földi életben is.”

4. Isten utolsó üzenete

Utolsó üzenet Istentől: a próféciák, utolsó idők jelei, a végidős tanítások. Csak felvillantva: utolsó vonat, egy családtag utolsó szavai, utolsó lehetőség valami elérésére. Átéljük a fogalom mélységét? Egy példa:

Történelemből kellett tanulnunk *Napóleonnól*. Fiatalkoromban számomra ő volt az igazi hadvezér. Melyik sportágot üzte Napóleon? Szenvedélyes sakkozó volt. Mikor Szent Ilona szigetére száműzték, akkor bajtársai, barátai ki akarták menteni a száműzetésből, és egy sakk-készletet küldtek neki. Az egyik fehér bástya alulról ki volt fúrva, és abba volt elrejtve a megmentő üzenet: Legyen a meghatározott napon délután

négy órákor a szigetnek bizonyos részén! Ide jönnek a barátok, felveszik őt és kimentik. Hajóra szállt az ember, akinek át kellett adnia a sakkfigurákat Napóleonnak. A hajón ez az ember meghalt. A hajóskapitány annyit tudott, hogy ezt a sakk-készletet át kell adni Napóleonnak, és mikor kikötöttek Szent Ilona szigetén, akkor személyesen adta át, azzal az üzenettel, hogy a barátai küldték. Napóleon napról napra használta ezt a sakk-készletet, melyben ott volt a megmentő üzenet, de nem tudta, és történt, ami történt. Hogy derült mindez ki? A '90-es években Párizsban sakkfigura kiállítást szerveztek, és egy apuka elvitte a kisfiát, hogy megmutassa azokat a sakkfigurákat, amelyekkel Napóleon játszott valamikor. A kisfiú épp azt a fehér bástyát vette fel, megfordította és mondta: nézd, apa, ezt ki lehet csavarozni. Kicsavarták, és kiesett a papír belőle, mire jött az ör, és mondta, hogy tegyék vissza a bábút, nem szabad azokat bántani. Majdnem 200 évvel később derült ki, hogy ott volt a bástyában a megmentő üzenet. Istennek is van egy utolsó üzenete, és jó lenne, ha nem járnánk úgy, mint Napóleon!

5. Conrad Lorenz (világhírű pszichiáter, etológus): Az emberiség nyolc halálos bűne című könyvének megállapításai beteljesedtek. Ténykérdés és tudalévő: halálos bajból egy is bőven sok lenne! 1. a föld túlnépesedése, 2. a természetes életér elpusztítása (víz, levegő, nyersanyag), 3. a versenyfutás önmagunkkal, 4. a szürke unalom rezgése uralja az életünket (öröm-fájdalom, kevesebb szenvedés-kevesebb öröm), 5. genetikai hanyatlás, 6. a tradíciók lerombolása (az idős emberekhez való viszony), 7. az emberiség egyre jobban dogmatizmus, 8. a fegyverkezés (ismert-titkos).

Az utolsó idők jelei és a lelki egészség témakörben is igaz ez az alapkérdés, hogy muszáj reagálnunk? Emlékeztetőül: a stressz a felfokozott élethelyzetre, vagy másként: stresszkeltő tényezőkre adott válaszuk. Ha reagálunk – félelem, mentális és testi tünetek –, megvalósul a stressz-szindróma. Mit mondott a Mester a Galileai-tengeren a viharban hajózva a tanítványoknak: „Mit féltetek, óh

kicsinyhitűek?” (Mt 8,26) Hogy van, hogy nincs hitetek?!

Mit mond Jézus, miként reagálunk azokra a jelekre, melyek arra utalnak, hogy az idők végezetén élünk? Kell-e egyáltalán reagálnunk? Vagy pedig belátva, átlátva, felfogva a helyzetet napirendre térhetünk a jelek láttán? Azaz „fejben” elintézhajjuk a dolgokat (cognitív-magatartás-pszichoterápiás, „belátatásos”, insight-terápia), és nem jön létre stresszreakció. Olyan időkben, „Mikor az emberek elhalnak a félelem miatt és azoknak várása miatt, a mik e föld kerekességére következnek ...” (Lk 21,26), azaz a stressz-szindrómában.

Erre tehát a bibliai válasz Jézus szava az evangéliumokban: „Ne nyugtalanokdjék a ti szívetek: higjjetek Istenben, és higjjetek én bennem. Az én Atyámnak házában sok lakóhely van; ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek. Elmegyek, hogy helyet készítsék néktek. És ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy a hol én vagyok, ti is ott legyetek.” (Jn 14,1–3)

6. Milyen közel van Armageddon és a világ vége?

Nem ismerhetjük az időpontját. Jézus szavaival: „Arról a napról és óráról pedig senki sem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én Atyám egyedül.” (Mt 24,36)

Apokaliptikus filmek előszeretettel vizsgálják a 2012-es világvége-előrejelzéseket.

Ez az a dátum, amikor a Maya naptárnak az 5126 éves Hosszú Számítása véget ér, és le kell nullázódnia. Ez az emberiség végét jelzi.

Ténykérdés, hogy nem ismerhetjük az időpontját. De az igazság másik fele, hogy viszont ismerjük az idők jeleit, amik hihetetlen „precíziós műszerként” jelzik Jézus közeli visszajövetelét.

Megállapítható, hogy a nukleáris fegyverek jelenléte a világon továbbra is korunk kiemelkedő veszélyét jelentik!

„Többé már nem kell aggódnunk Armageddon miatt. Azonban biztonságban lehet-e bárki is, mikor az oroszok kezdik elveszíteni a felügyeletet nukleáris fegyvereik felett?”

– mondja egy híres politikus.

Továbbá az öngyilkos merényletek naponta hatalmas jelként, felkiáltójelként figyelmeztetnek!

– Tudatában vannak-e a világ politikai vezetői annak, hogy az utolsó időkben élünk?

– Válasz: egy világi újságból idézzük a következő cikket:

Tizennégy perccel az utolsó óra vége előtt.

„Nincs már sok idő hátra ahhoz, hogy az emberiség elpusztítsa önmagát. Ezt azok a szakértők és atomtudósok állítják, akik felelősséget éreznek a világ végének közeledtét jelző óra figyelmeztetése iránt. Ennek a szimbolikus időmérő szerkezetnek a mutatója mostanában három perccel előrébb araszolt.

A tudósok sajátos időszámítása szerint jelenleg tizennégy perc van még hátra a végítéletet jelző utolsó óra lejártáig. Az oka pedig mindennek az

A fukushimai atomerőmű – jól láthatóak a két felrobbant (1-es és 3-as) és megsemmisült reaktor maradványai

etnikai békétlenségben, a nacionalizmusban, a fegyverek számának nagymértékű növekedésében keresendő.” (Kerchheim Daily Newspaper, December, 1995)

– Megtudható-e a pontos ideje Jézus visszatérésének?

Erre a bibliai válasz a kategorikus nem! Jézus azt mondja ugyanis:

„Arról a napról és óráról pedig senki sem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én Atyám egyedül.” (Mt 24,36)

– Tudhatjuk-e, hogy Krisztus eljövetele „korszakosan” mikor van közel, az „ajtó előtt”, azaz „évszakot”, korszakot tudhatunk-e?

A válasz erre: igen! Mivel Jézus azt mondja félreértelmezés, félremagyarázás lehetősége nélkül: „A fügefáról vegyétek pedig a példát: mikor az ága már zsendül, és levelet hajt, tudjátok, hogy közel van a nyár: Azonképen ti is, mikor mindezeket látjátok, tudjátok meg, hogy közel van, az ajtó előtt.” (Mt 24,32)

Elég-e akkor készülni, amikor zsendül a fügefá, közel a nyár, s az ajtó előtt van?

Erre kérdéssel válaszolnánk. Elég-e akkor elkezdni készülni, takarítani, főzni, sütni, amikor a vendég az ajtó előtt van, és kopogtat? Ugye nem elég, mert akkor már csak arra van időnk, hogy ajtót nyissunk, és beengedjük!

– Igaz-e, ami „Einstein óta ismert, hogy minden relatív”, és így fölösleges az időkérdéssel bibelődni? Egyszer egy híres filozófus, Nyíri Tamás professzor mondta: jó lesz vigyázni a relativizmussal, nehogy „abszolutizáljuk”! Csinján bánjunk vele, a relativizmussal „relatívan bánjunk”, különben minden cseppfolyós lesz, és „szétfolyik” a kezünkben, és ez a logika, a gondolkodás halála is lesz egyben!

– Legtöbbször az idői kérdést félígazsággal intézik el, mondván: annak „napját, óráját senki sem tudhatja”. Aki a bibliai kinyilatkoztatást megcsorbítja, megrövidíti, „meglopja”, azt átokmondással, hangsúlyozott intelemben részesíti az ige. A Jel 22,18–19. versében, mely így hangzik:

„Bizonyágot teszek pedig mindenkinek, a ki e könyv prófétálásának beszédeit hallja: Hogy ha valaki ezekhez hozzá tesz, e könyvben megírt csapásokat veti Isten arra; És ha valaki elvesz e prófétálás könyvének beszédeiből, az Isten annak részét eltörli az élet könyvéből, és a szent városból, és azokból, a mik e könyvben megírtak.”

Isten átok tilalma alatt modja, hogy akár hozzátenni, akár elvenni bármit abból, ami a Szentírásban van, nem szabad! Arra kérünk mindenkit, hogy ezt figyeljük meg! Semmit hozzátenni vagy bármit elvenni tilos!

7. Az utolsó idők jelei, vázlatosan

Amikor végigtekintjük vázlatosan az idők jeleit a Biblia teljes összefüggésrendszerében, akkor ezt három nagyon fontos ok, indíték alapján tesszük:

Jelképesen szólva: kerüljön fel a szemünkre „profetikus szemüveg”, mégpedig az egyetlen hiteles szemüveg, a Bibliáé! Ezen szűrjük át a híreket, az ezeryi információt, hogy ezáltal értsük, felfogjuk és elaboráljuk, feldolgozzuk ezeket. Segítsen a helyes információfeldolgozásban! És ez hatalmas dolog. A közelmúltban a *Financial Times*ban volt olvasható: az újság egyetlen lapszámában annyi bit információ van, mint amennyit egy a középkorban élő parasztember egész életében kapott. Akkor még nem beszéltünk az információk esetleges fenyegető, horroztar-

talmáról.

„Ne nyugtalankodjék a szívünk, és ne féljen”, azaz ne reagáljunk ezekre félelemmel, mint a többi ember! Ez a legjobb stressz megelőzés: egyszerűen nem reagálni reá. És ez nagyon nagy dolog!

Ezenfelül még boldogok is lehetünk, és legyünk is, hiszen: „Boldog, a ki olvassa, és a kik hallgatják e prófétálásnak beszédeit, és megtartják azokat, a melyek megírtak abban; mert az idő közel van” (Jel 1,3).

Tehát összegzően megállapítható, hogy mire kell az idők jeleinek ismerete: hogy értsük, és ne féljünk, sőt lehetőleg még boldogok is legyünk. Hiszen ha bekövetkezik a „nagy vajúdás”, akkor ennek a végén egy örömteli esemény áll, a szülés, születés, mely hatalmas ünnep a család életében!

Ezek után tekintsük át vázlatosan a jeleket és a különböző referenciákat a jelekkel kapcsolatosan! Ezek széles konszenzuson, bizonyítékokon és valós tapasztalatokon alapulnak.

1. jel: vallási zűrzavar következik, hamis próféták jelennek meg. „Meglássátok, hogy valaki el ne hitessen titeket” (Mt 24,4–5.11.24). Harmincnyolcezer vallás van a világon! Ez elég nagy zűrzavar.

2. jel: nemzetközi konfliktusok, háborúk hírei. „Hallanotok kell majd háborúkról és háborúk híreiről...” (Mt 24,6–7).

„A Biblia álláspontja szerint az apokalipszis igen kellemetlen képet fest az elkövetkezendőkről: természeti katasztrófák, járványok, aszteroidabecsapódások, globális felmelegedés, a gazdasági rendszer összeomlása, világméretű konfliktusok és az isteni közbelépés eseménye.” (ABC-NEWS, 2009. szeptember 24.)

3. jel: a világ elpusztulásának potenciálisan fennálló veszélye (Jel 11,18): „és elpusztítsd azokat, a kik a földet pusztítják.”

„A statisztikai törvényszerűség alapján teljes bizonyossággal állítható, hogy amennyiben kellő számú atombombát állítanak elő kellő számú országban, akkor ezek közül az egyik egy véletlen baleset, emberi butaság vagy egyszerűen egy örült miatt fel fog robbanni” – mondta Sir Charles Snow

(az atombomba feltalálója).

4. jel: éhínség (Mt 24,7): „...és lesznek éhségek...”

„A nukleáris háború veszélyétől eltekintve a népesség növekedése lesz a legsúlyosabb probléma, mellyel a következő évtizedben a világ szembe fog kerülni. Amennyiben nem teszünk lépéseket, a föld lakóinak kezel-

hetetlen mértékűre való növekedése katasztrofális következményekkel járhat és fog is járni” – mondta *Robert S. McNamara* (a Világbank korábbi elnöke).

Hozzávetőlegesen 57 millió ember hal éhen évente. Ez napi 156 000 embert jelent. A világ lakosságának 60%-a alultáplált, és 20%-a éhez. „...és léznek éhségek és döghalálok, és földindulások mindenfelé.” (Mt 24,7)

5. jel: dögvész (járványok), döghalálok (betegségek) – „léznek... döghalálok...” (Mt 24,7).

WHO [Világ Egészségügyi Szervezete]: az elmúlt húsz évben huszonnyolc új betegség tűnt fel. Nő a kergemarhakór emberi áldozatainak száma. (*Denver Post, 2000. július 25.*)

Az AIDS-esek száma: 40 000 000, azaz ennyi AIDS-beteg van a világon. 16 000-en fertőződnek meg naponta. 27 millió a halottak száma.

A HIV/AIDS-járvány bizonyítottan felülmúlja a „fekete halálnak” nevezett pestist, mely az emberiséget valaha sújtott legszörnyűbb betegség. (*ABC-News, 2002. január 30.*)

6. jel: földrengések – „és léznek... földindulások...” (Mt 24,7).

Földindulások: óránként 10–14, évente 12–14 000 földrengés figyelhető meg, és növekvő mértéket mutat.

7. jel: erkölcsi romlás. „A miképpen pedig a Noé napjaiban vala, akképpen lesz az ember Fiának eljövetele is. Mert a miképpen az özönvíz előtt való napokban esznek és isznak vala, házasodnak és férjhez mennek vala, mind ama napig, a melyen Noé a bárkába méne, És nem vesznek vala észre semmit, míg nem eljövö az özönvíz és mindnyájukat elragadá: akképpen lesz az ember Fiának eljövetele is.” (Mt 24,37–39)

„És látá az Úr, hogy megsokasult az ember gonoszsága a földön, és hogy szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz.” (1Móz 6,5)

„Azt pedig tudd meg, hogy az utolsó napokban nehéz idők állanak be. Mert lesznek az emberek magukat szeretők, pénzsóvárgók, kérkedők, kevélyek, káromkodók, szülei iránt engedetlenek, háládatlanok, tisztátalanok; Szeretet nélkül valók, kérlelhetetlenek, rágalmozók, mértékletlenek, kegyetlenek, a jónak nem kedvelői. Árulók, vakmerők, felfuvalkodottak, inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeretői. Kiknél megvan a kegyességnek látszata, de megtagadják annak erejét.” (2Tim 3,1–6)

A felsorolt utóbbi tizenhét jellemhiba hiánytalanul és markánsan fellelhető napjainkban, és sajnos az úgynevezett hívők között is!

8. jel: az erőszak és a terrorizmus fokozódása: „A föld pedig romlott vala Isten előtt és megtelék a föld erőszakoskodással” (1Móz 6,11). És lásd a napi hírekben a Mt 24,37 teljesedését!

9. jel: környezetszennyezés (globális felmelegedés): „...és a föld, mint a ruha megavul...” (Ézs 51,6). Másodpercenként egyharmad hektár nagyságú erdőterület pusztul el a földön. Évente összesen akkora nagyságú erdőterület pusztul el, mint Lengyelország területének fele. Vö. idézet a 2. jelnél (*ABC-NEWS 2009. szeptember 24.*)

10. jel: globális éghajlatváltozás és szélsőséges időjárás: „és a földön pogányok szorongása a kétség miatt, mikor a tenger és a hab zúgni fog...” (Lk 21,25). Erre egy szemléltető példa Amerikából – 1999. május 3-án – „A pokolból jött tornádó” leírása: 1,6 km széles, 128 km-es körzetben pusztított, maximális szélsébség 508 km/óra, 10 000 földig rom-

bolt otthon, több mint egymilliárd dollárnyi kár!

11. jel: Kétféle evangelizáció a végidőben – 1. jelensége: az e világi üdvözültség, azaz békesség, biztonság, és az „aranykor” ígérete: „Mert a mikor ezt mondják: Békesség és biztonság, akkor hirtelen veszedelem jő rájok, mint a szülési fájdalom a terhes asszonyra; és semmiképpen meg nem menekednek...” (1Thessz 5,3). *Dosztojevszkij A Karamazov testvérek* című regényében van egy ismert jelenet. Krisztus újra megjelenik Spanyolországban. A nép megmozdul, óriási lelkesedéssel fogadja, de az inkvizíció börtönbe veti, bíróság elé állítja: „Miért jöttél? Hogy megzavarj minket?” kérdi tőle a főinkvizítor. Majd keserű szemrehányásokkal folytatja: „Te túl magas célokat tűztél az emberek elé. Nem ismered az embert! Idealista vagy! Mi kijavítottuk a művedet! A mi egyházunkban az emberek nyugodt biztonságban élnek, gond nélkül. S most mindezt meg akarod semmisíteni? Távozzál! És ne gyere vissza többé! Soha! Soha!” És ma mi a helyzet?

Ha Isten igéjét valóban ihletett, mértékül szolgáló beszédnek tartjuk, akkor és csak akkor alkalmas az egyedül hiteles iránytű szerepére. Ugyanis ez kell, ez kellene a tájékozódáshoz az eszmeáramlatok zürzavarában, a vallások és felekezetek megkülönböztetéséhez.

12. jel: kétféle evangelizáció a végidőben – 2. jelensége: „És az Isten országának ez az evangélioma hirdettetik majd az egész világon, bizonyosságul minden népnek; és akkor jő el a vég.” (Mt 24,14)

Figyeljük meg jól, minden szó, fogalom kulcsfogalom, és nagyon hangsúlyos: ez az evangélium, amit én is képvislek bizonyosságul, minden népnek, az egész világon.

Alig van már „fehér folt”! Kína és Észak-Afrika is „evangelizált” terület lesz rövidesen.

„Ne nyugtalankodjék a ti szívetek... ismét eljövök...” (Jn 14,1–3)

8. Az emberi történelem végkifejlete Jézus nagy profetikusan beszédében.

A végidő végső szakaszának eseménysorozata (a Mt 24; Mk 13 és a Lk 21. fejezete alapján).

1) A kettős kérdés és a megválaszolás sorrendje: „Mondd meg nekünk, mikor lesznek meg ezek? és micsoda jele lesz a te eljövetelednek, és a világ végének?” (Mt 24,3)

2) Nyomatékos, bevezető intelem: „És Jézus felelvén, monda nekik: Meglássátok, hogy valaki el ne hitessen titeket, Mert sokan jönnek majd az én nevemben, a kik ezt mondják: Én vagyok a Krisztus; és sokakat elhítenek” (Mt 24,4–5).

3) A végidő eseménysorozata: A „vajúdási fájdalmak kezdete”. „Hallanotok kell majd háborúkról és háborúk híreiről: meglássátok, hogy meg ne rémüljete; mert mind-ezeknek meg kell lenniök. De még ez nem itt a vég” (Mt 24,6). Lásd még Jn 16,20–21; 1Thessz 5,3.

A nagy vallási konfliktus „Akkor nyomorúságra adnak majd benneteket, és megölnék titeket; és gyűlöletesek lesztek minden nép előtt az én nevemért.” (Mt 24,9)

E két időszakban végig érvényesül:

– A félelem fokozódása – „Mikor az emberek elhalnak a félelem miatt és azoknak várása miatt, a mik e föld kereségére következnek: mert az egek erősségei megrendülnek.” (Lk 21,26)

– Híttető jelek és csodák – „Mert sokan jönnek majd az én nevemben, a kik ezt mondják: Én vagyok a Krisztus; és sokakat elhítenek” (Mt 24,5). „És akkor fog megjelenni a

törvénytaposó, a kit megemészt az Úr az ő szájának lehelletével, és megsemmisít az ő megjelenésének feltűnésével” (2Thessz 2,8). „És nagy jeleket tesz, annyira, hogy tüzet is hoz alá az égből a földre, az emberek láttára” (Jel 13,13).

– A „pusztító szelek” kegyelmes visszatartása – „Ezek után láték négy angyalt állani a földnek négy szegletén, a földnek négy szélét tartva, hogy szél ne fújjon a földre, se a tengerre, se semmi élőfára” (Jel 7,1).

– A „nyomorúságos idő” (azonos a hét utolsó csapással!) – „Mert akkor nagy nyomorúság lesz, a milyen nem volt a világ kezdete óta mind ez ideig, és nem is lesz soha” (Mt 24,21).

– A legnagyobb démoni jelek és csodák a nyomorúságos idő legvégén – „Ha valaki ezt mondja akkor néktek: *Ímé, itt a Krisztus, vagy amott; ne higgyétek. Mert hamis Krisztusok és hamis próféták támadnak, és nagy jeleket és csodákat tesznek, annyira, hogy elhíthessék, ha lehet, a választottakat is.*” (Mt 24,23–24)

– Jézus szabadító megjelenése hatalommal és dicsőséggel, mennyei seregek kíséretében – „És akkor feltetszik az ember Fiának jele az égen. És akkor sir a föld minden nemzetsége, és meglátják az embernek Fiát eljöni az ég felhőiben nagy hatalommal és dicsőséggel.” (Mt 24,30)

9. Összegző megállapítás

Egy átlagos felmérés szerint az emberek átlag 36%-a nyilatkozik úgy, hogy rendelkezik Bibliával, s ezt a 36%-ot 100%-nak véve, ennek mindösszesen 2%-a olvassa rendszeresen.

Az emberiség számára két nagy „Biblia” adatott, az egyik a hagyományos, szó szerinti értelemben vett könyv, amit viszonylag rendkívül kevesen olvasnak. Adatott egy másik „Biblia” is, az pedig a természet, a nagybetűs élet, amit pedig kénytelenek olvasni, ha akarják, ha nem. Ha nem olvassák az elsőt, majd fogják olvasni a másodikat, és az tanúságtétellel szolgálnak nekik.

Az utolsó idők jeleinek kettős funkciója

1) Az emberiséget felrázni alvó állapotából, hiszen „kába álomban, irritábilis aluszékonyságban” van az emberiség legdöntőbb része (*Hamvas Béla*). Egy friss magyarországi statisztikai felmérés szerint a lakosságnak kevesebb mint 20%-a tudja azt, hogy milyen bibliai alapja van például a húsvétnek. Szintén friss statisztikai adat szerint Magyarország lakosságának úgyszintén kevesebb mint 20%-a mondható gyakorló keresztyénnek, így távolról sem állja meg a helyét a keresztyén Magyarország kifejezés, sőt keresztyén Európa kifejezés szintén nem időszerű. „Ma keresztyén Európáról vagy Magyarországról beszélni anakronizmus, ugyanis ilyen nincs. A katolicizmus is kisebbségben van ebben az országban, a gyakorló keresztyének száma 20 százalék alatt van, ezt *Tomka Miklóstól* kezdve egyéb szakemberek is alátámasztották már.” (*Gáncs Péter*)

Talán megszólíthatók lesznek sokan a felerősödő válság-jelek hatására, hátha feleszmélnek, és talán logikus kérdéseket tesznek fel.

2) A jelek másik funkciója: a döntően „laodiceai” állapotban lévő gyülekezetek, hívók talán szintén felébrednek, és rájönnek arra, hogy újból meg kellene térniük és felkészülniük a végső nagy evangélium hirdetésére. Jézus Krisztus élete és halála mintegy 300 előre megírt próféciaát teljesített be, s ezzel mintegy előre megírta saját önéletrajzát. Ha ez a kb.

300 prófécia Jézus első földre jövetelével beteljesedett, akkor az már csak teljesen logikus, hogy ugyanilyen hallatlan precizitással beteljesülnek a visszajövetelével kapcsolatos profetikus ígéretek is. Fontos itt megjegyezni, hogy ez nem hit kérdése, hanem egyszerűen logika kérdése, tudniillik ha ugyanaz a Krisztus, ha ugyanaz a Biblia, ugyanaz az élet, akkor ez a tétel logikusan következik. Ugyancsak tanulságos, hogy ha a Máté 24. kettős prófécijából az első egzakt, korrekt módon már beteljesedett, akkor a kettős prófécia második fele, az Úr visszajövetelére vonatkozó ugyanilyen egzakt és korrekt módon fog bekövetkezni. Ismét hangsúlyozzuk, ez nem hit kérdése, ez a logikáé. És ha valaki nem fogadja el ezt a következtetést, az a formállogikát, az egyetemes emberi gondolkodás alapját, azaz a gondolkodást utasítja el.

Valaki egyszer mondta: hogy Jézus Krisztus vagy valóságosan az, akinek bemutatja magát, vagy pedig a világtörténelem legnagyobb csalója. A második alternatíva itt teljességgel nem lehetséges, abszolút kizárt, ugyanis szaktudományosan legjobban dokumentált történelmi bizonyítékok szólnak Jézus Krisztus élete, valamint feltámadása hitelességéről. Továbbá egyszerűen normál lélektanilag sem lehetséges, hogy valaki egyszerre legyen a világ legnagyobb csalója és ugyanakkor a világ legjobb, legirgalmasabb, szeretetre legméltóbb embere is.

Sok bibliakutató van azon a véleményen, hogy lehetséges: mi vagyunk a legutolsó nemzedék ezen a földön. Ennek bibliai alapjai: „Ezenképen ti is, mikor látjátok, hogy ezek meglesznek, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa. Bizony mondom néktek, hogy e nemzetség el nem múlik, mígnem mind ezek meglesznek.” (Lk 21,31–32) Jézus esküvéssel hangsúlyozza, félrebeszélés, félreértelmezés lehetősége nélkül, hogy ha valamennyi prediktorjel már maximálisan „jelez”, akkor egy generáción belül mindezek meglesznek. Ha nem halunk meg ideje korán, akkor lehetséges, hogy találkozni fogunk Jézussal. Mindegy, hogy Isten mellett állsz, és őt választod, vagy nem, mindenképpen találkozni fogsz vele. Ez a legnagyobb lehetőség, ami valaha egy ember előtt állt. A próféták azt kívánták, bárcsak ennek a generációnak lehetnének a tagjai. Ez a kor egyszerre a leghorrorisztikusabb és ugyanakkor a legünnepélyesebb is lesz. Ezt a sátán nagyon jól tudja, és irigyli tőlünk ezt a kiváltságot, és mindent megtesz, hogy ne vegyük ezt észre. Annyira utálja Istent, hogy mindannyiunkat el akar pusztítani. Ha eléri, hogy ne bízunk Istenben, akkor mi is áldozat leszünk. Hányan vagyunk úgy, hogy álmodunk a jövőről? Kinek van álma a jövővel kapcsolatban? Tudjuk, hogy egyedül Isten válthatja valóra álmainkat? Ha viszont nem Isten szerint megyünk előre, akkor nem álmodunk, hanem rémálmodunk. Persze a sátán különféle nagyon kedvező dolgokat ajánl nekünk. Ugyanúgy van, mint a halászok, akik először bebetetik a halakat. Finom falatokat dobnak a vízbe, aztán mondják: Halacska, halacska, gyere! De ő nem azért dobja be a finom falatokat, hogy megetesse őket, hogy jót tegyen velük, hanem amikor a hal ráharap, kikapja a horoggal. Az ellenség soha nem ad azért semmit, hogy jóllakasson. Mindig valamit ajánl, de cserébe mindent el akar venni. De ha Isten útja szerint élünk, az álmodunk, amit Isten adott nekünk, beteljesedik általa.

Ha olyan híreket fogunk hallani, hogy most már nem lesz rossz, biztosan rosszabb lesz, tudjuk meg, a dolgok fokozódó mértékben egyre rosszabbak lesznek a világon még

akkor is, ha azt mondják, mint például a közelmúltban az USA elnöke, hogy a gazdasági válságnak vége. Ez nem így van! Csak a vakok hiszik így, de mi nagyon sokszor szeretnénk hinni a hazugságokban. Azt akarja Isten, hogy népe felébredjen és az örökkévalóság felé forduljon. De annyira vakok és álmosságok vagyunk, hogy nem hallgatunk Istenre. Azt gondoljuk, sok-sok időnk van még. Gondoljuk el, hogy mindannyian a Titanicon utazunk most, hogyha kinézünk az ablakon, látjuk a hatalmas nagy, végtelen óceánt. Gyönyörű, ahogy szeljük a vizet, igaz? Mit mondtál magadnak, mikor ma reggel beágyaztál? Beágyaztál ezen a reggelen? Jó dolog beágyazni? Szépen el lehet ezeket végezni, jó dolog kitakarítani, elmosogatni, ez mind jó dolog. Megtanítjuk a gyerekeinket is, hogy mindezeket meg tudják tenni, de képzeljük el, hogy a Titanic éppen a jéghegy irányába megy, összeütközik, és a hajó elkezd bedőlni! Lehet érezni a lábunk alatt, hogy a padló nem vízszintes, valami nincs rendben. Azt mondják, hogy a hajó el fog süllyedni. Kinézünk, és látjuk, hogy a hajó egyik vége magasabban van, mint a másik. És az embereknek kiosztják a mellényeket. Mi lenne, ha valaki azt mondaná ekkor, hogy gyertek, mosogassunk el? Ez jó dolog lenne? Nem gondolom, illetve nem akkor, mikor a hajó elkezd süllyedni. Hogyha próbáljuk megvetni az ágyat, vagy elmosogatni, akkor azt mondják, hogy örültek vagyunk. Ha egy átlagos, normális életet élünk, mikor a hajó süllyed, akkor – bármilyen nehéz is kimondani! – pszichotikusak, örültek vagyunk! Testvéreim! A hajó, ez a világ süllyed, és ha mi egy normális, átlagos keresztyén életet élünk, ahogy mindenki más, akkor bármilyen nehéz is kimondani: örültek vagyunk, és akkor a hajóval együtt fogunk elsüllyedni! Az egyetlen remény, hogy felveszünk egy mentőmellényt, és segítünk, hogy mások is megkapják. Nagyon kevés év után feltehetően a világ valóban süllyedni fog, és az egyetlen lehetőségünk, hogy megmeneküljünk, ha elhagyjuk ezt a bolygót, de csakis Isten tud elvinni minket innen. Istennek szüksége van ránk, és hív bennünket, hogy álljunk be a munkába. Tiszta embereket keres. Semmit, ami világiasságot tartalmaz, semmi világias mozi, zene, magazin és semmi világias televíziós sorozat! Nehogy úgy járjunk a világias értékrenddel és gondolkodásmóddal, mint a Noé korabeli emberiség, akik hallatlanra vették az üzenetet, mondván: „itt nem szokott eső esni!” Vagy Lót idejében, amikor a közvetlen családtagjainak, „az ő vőinek úgy tetszék, mintha tréfálna” (1Móz 19,14). Csak Isten szava egyedül alkalmas a megmentésünkre.

A gyülekezetek többsége ma valóban alszik. Néhányan közülük bölcsék, néhányan bolondok. Néhányan készen állnak, néhányan nem. De a legtöbbször alszik. Egyáltalán nincsenek tudatában, hogy a végidőben élünk. Hogy ennek most van az ideje, hogy olaj legyen a lámpásainkban. De van egy harmadik csoport, aki egyáltalán nem alszik. Ezek azok, akik kiáltják, hogy ébredjete fel, mert jó a vőlegény! Istennek emberei vannak ma a világban, akik utaznak és ébresztgetik az embereket, azt mondják, hogy ébredjete fel, ébredjete fel, keljete fel! Istennek sokkal több ilyen emberre van szüksége. Felébredési folyamat megy végig az egész világon. Néhányan készekké válnak, néhányan pedig egyáltalán nem ezen az úton vannak. Polarizáció történik. Amikor van egy egyenes, korrekt üzeneted, mindig két csoportra osztja a hallgatókat. Néhányan elfogadják, felébrednek, és dolgoznak Istenért, mások azt mondják, hogy én nem szeretem ezt az üzenetet hallgatni, nem jó érzés, és visszamennek aludni. Sokuk számára ez az utolsó

döntési lehetőség, és ezt követően nem lesz már lehetőségük. Amikor Noé bárkája épült, az ajtó nyitva volt még egy darabig, és be lehetett menni. De az ajtó záródása után egy perccel már nem volt lehetőség. Ma van még lehetőség, még mindig szerezhethetünk olajat a lámpásunkba.

Legyen az embereknek kristálytisza hite, és kapjanak céltudatosságot az által, amit még nem látnak a mennyből! És annak a tudásától, hogy milyen végtelen lehetőségek és erőforrások állnak rendelkezésre.

Mielőtt Jézus elment, azt mondta, hogy „*Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön.*” (Mt 28,18) Akartok egy gyenge vezetőt követni, vagy egy olyat, akinek minden hatalma megvan? Néha azt gondoljuk, hogy az emberek felelősek azért, hogy a munkát előrevigyék. Amikor új törvénykezések születnek, amikor kormányok változnak, amikor az új világrend próbálja kontrollálni az életünket, lehet, hogy olyan kísértő gondolat fut át rajtunk, hogy ők vezetik az életet. Ez egyáltalán nem igaz. Nem tehetnek semmit Isten engedélye nélkül. Isten van az irányítói, kontrollszékben. Amikor az ellenség majd üldözi és kínozza Isten embereit, akkor úgy tűnik majd, hogy ők vannak irányításban. De például mikor az ősi szabadítási történetben az ellenség, az egyiptomi hadsereg üldözőbe vette Isten népét, elmerült a Vörös-tengerben. Isten teljes mértékben, mindent irányít, és teljes szívvel bízunk kell benne. Lelke által inspirálva követjük az ő életét. Teljes erejében, felvéve a menny fegyverzetét, megyünk előre a küzdelemben, és azt akarjuk tenni, amit Isten akar, hogy tegyünk. És tudjuk, hogy az ő mindenhatósága minden szükségletet be fog teljesíteni. Szóval azt mondhatjuk, hogy a gyülekezet legkritikusabb napjai ma vannak, ebben a korszakban adattak, és a kiképzés most történik. Gyakran mondjuk mi, hogy keresztyén katonák vagyunk, de nem nagyon szoktunk engedelmessé válni a mi „tábornokunknak”. Amikor azt mondja egy főparancsnok, hogy vedd fel azt a dolgot, akkor mit tesz egy katona? Mi lenne, ha azt mondaná, hogy hadd gondolkodjam el rajta egy kicsit? Nem működne, igaz? Ha te Krisztus katonája vagy, és Isten azt mondja, hogy tegyél meg valamit, csak egy válaszod lehet: Igen, Uram! Különben nem is vagy, nem vagyunk keresztyének. Egyelőre az engedelmesség mutatja meg, hogy mennyire vagyunk hűek a parancsnokhoz. Ha a válság teljes mértékben megnyilvánul, akkor már késő lesz. Isten most akar kiképezni bennünket! Isten építi hadseregét, és hamarosan meg fog minket próbálni. Minden reggel, mikor felkelünk, adjuk meg magunkat neki, hogy teljesen kontrollálhassa az életünket. Nincs szükségünk a világi mérgekre, életvitelre, nekünk rendes testi, lelki eledelre és életvitelre van szükségünk. Végül egy fohással fejezzük be:

Mennyei Atyánk, nagy kiváltságnak tartjuk, hogy trónodhoz jöhetünk. Köszönjük, hogy elhívtál a szolgálatodra a történelem utolsó idején. Kérünk, bocsásd meg nekünk, hogy a világnak oly sok befolyását engedjük az életünkre! Kérünk, bocsásd meg, hogy nem töltöttünk elég időt veled! Azt ígérted, hogy ha megvalljuk bűneinket, akkor te, hűséges Urunk megbocsátod, és megtisztítasz bennünket. Készíts fel minket, taníts minket, adj nekünk erős lelki izmokat, és add, hogy hatással legyünk a többi emberre a te utolsó mozgalmadban! Tudjuk, hogy nagyon hamar itt leszel, és mi a te kezébe tesszük magunkat. Köszönjük, hogy odaszentelhetjük magunkat neked. Jézus nevében. Ámen.

TANULMÁNYI SZEMLE

Hegyi András

„Világosságot Keletnek”, avagy a „lélek” Nyugatról jó

Amit felvetek, azt nem a mindentudás pózából teszem. Erre se okom, se módom, de még kedvem sincsen. Csak hát amikor kialakul és általánossá válik divatban, értékrendben, kegyességi mozgalmakban az, hogy ma már „mindenki így csinálja”, akkor időszerű elgondolkodni, hogy helyesen tesszük-e, hogy egyszerűen (és valószínűleg kényelmesebben) igazodunk a többiekhez.

Amiket felvetek, azok bennem inkább csak kérdések, amikre nem tudom a választ. Megkockázatom: gondolkodni talán szabad. Ebben benne van a tévedés lehetősége (de nem joga) is. Hogy mit hoz a holnap? Senki sem tudja. Hogy mi válik egyszerre csak aktuálissá és égetően fontossá, míg más, amit annak véltünk, egyszeriben érdektelenné? Nem tudjuk. Legalább a nyitottságot kellene megőriznünk, még hozzá a történelem Ura, a Mindenható Isten felé, hogy érzékeljünk már ma végbemenő folyamatokat, és ki tudjunk igazodni bennük.

Valószínűleg újra meg kellene tanulnunk azt a szellemi nyitottságot Isten felé, ami jellemezte Ábrahámot meg a prófétákat. És meg kellene tanulni várni, mint Ábrahám várákozott. Őt az Isten hetvenöt éves korában szólította meg Ur-Kaszdimban, és csak százéves korára váltotta be az utód ígérését. Várni, mielőtt valamit kimondunk, mielőtt valamilyen irányba elindulunk vagy tovább megyünk, mert vargabetűk után nehezebb megtalálni az egyenest. Márpedig Ábrahám, Mózes, a próféták és Jézus után ez az egyenes elég világosan létezik, sőt látszik. Vagy szerényebben fogalmazva: léteznie kell, és látni is jó lenne.

Mert valami mintha ma nem lenne rendjén a világon, mint ahogyan lennie kellene, vagy akár lehetne is. Ezt majd mindenki – vagy legalábbis sokan – érzik, szinte a mai magyar élet minden területén. De hogy mi az, ami nincs rendben, aminek másként kellene lennie, erről már nehezebb számot adni magunknak.

Magyarországon a plázák tele vannak nyolc éve lefagyasztott, kétes minőségű, nem magyar eredetű húsokkal, a tojás nem bizonyos, hogy nem hordoz gyilkos kórt, a génkezelt élelmiszer fogyasztásának következményei ma még beláthatatlanok. A munkahelyek megléte bizonytalan, ebből adódóan sokféle szorongás visz el jobb sorsra való életerőt.

Kétségkívül remek dolog a Google, ám egyesek szerint már egyenesen és szó szerint isteni is, ezért már meg is alapították a neki kijáró egyházat The Church of Google, vagyis Google Egyháza néven.

Forrás: http://apostol.blog.hu/2010/02/07/a_google_az_uj_isten_from_evangelikus_hu

Terjed az iskolai erőszak, a fiatalokat agyontapossák a diszkókban. A politikusaink enyhén szólva megbízhatatlanok. A média az emberek nyakába zúdíja a maga többnyire nyugati behozatalból származó szuper-csillogó ürességét és szennyt, és semmiféle befolyása nincs a közembereknek a dolgok menetére.

Az egyházak sincsenek kedvezőbb helyzetben. Mert azoknak a keresztyén közösségeknek a létét és munkáját, akik már több száz vagy több tíz év óta idehaza szántottak és vetettek, körülzsongja a közel háromszáz bejegyzett *neobiznischurch*. A még bibliai hit dolgában talpon lévőket is támadják – olykor saját fiaik is. Mi ez a furcsa kavalkád itt körülöttünk? Vagy ez már nem is csak körülöttünk, hanem bennünk is kavarog?

Míg a török időktől fogva, ha veszítettünk, sőt veszünk is, legalább kiismertük magunkat. Most meg? Kinek van igaza? Hol van a kapaszkodó? Vagy az igazság gyümölcsként kialakuló béke (Ézs 32,17–18), a nyugodt, békés kor alkotó alázata (Ézs 32,1–5) csak ábránd? A hívők egysége szentségben és igazságban egymással és Jézus Krisztusban az Atyával – utoljára csak az Úr Jézus főpapi imájában volt fontos (Jn 17,11–26)? Mára: futva lihegős korunkban marginális ügyé vált?

Először próbáljunk meg kicsit széjjelnézni az úgynevezett profán világban. Hátha ennek is van némi betájoló jellege. Mert bizonyos távolságból visszatekintve már sokkal világosabb akár a náci, akár a kommunista időszak ideológiája és az ebből következő politikai berendezkedés hatása magukra a keresztyénekre is. Valójában mi is történt akkor? Akik benne éltek, ugyanúgy, mint mi – a lényegileg valós információk hiányában –, inkább sodródtak és igazodtak a többiekhez, legfeljebb kivártak, mintsem akkoriban alaposan tájékozódtak volna. Vagy legalábbis kevesen jutottak hozzá az akkoriban is harmadik hadoszlopnak nevezett nyomasztó propaganda miatt a valós információkhoz. Nekünk persze a mát kellene kellő alaposággal megértenünk, hogy felkészülhessünk a holnapra.

A második évezred utolsó évtizedében a *Mihail Gorbacsov* vezette Szovjetunió szétesett, és a marxista bolszevizmus – amely a nyugati szellemi elit számára is a megváltó ideológiát sugallta sok évtizeden át – ekkorra elvesztette minden vonzerejét, még hozzá mindenütt a világon. Így aztán Amerika egyedül maradt (volna) a porondon, ha nem létezne Kína, India és a forrongó arab világ. Ezeket az országokat és népeket az amerikaiak bárhogy próbálták befolyásolni, valójában meg sem értették őket, mert nem voltak képesek az ő ázsiai vagy éppen arab fejükkel gondolkodni. Nem ismerik igazán sem nyelvüket, sem évezredek múlttal rendelkező kultúrájukat, kivéve azt a néhány Kelettel foglalkozó szobatudóst, akiknek ez a dolga. Az öbölháborúk óta a politikai elemzők tudása vagy tudálékossága elértéktelenedett. A legtöbb ember átlag turisták számára elkészített giccsparádén tájékozódik akár úgy is, hogy sohasem járt a világnak ezeken a távoli tájain.

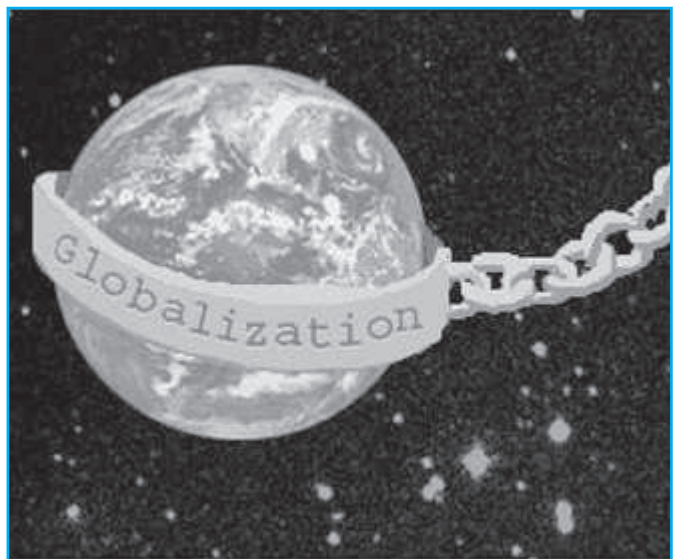
Különös és szokatlan *Ankerl Géának*¹ a Kelet-Nyugat kettősségét értékelő megfigyelése és politika- és társadalomtudományi elemzése.² Szerinte Kelet-Nyugat, Észak-Dél első pillantásra korrekt kifejezéseként hatnak. Azonban ez a felosztás nem egy érték nélküli, semleges földrajzi fogalom, hanem a nyugati gyarmatosítók szemléletét tükröző nézőpont. Eszerint a Nyugat művelt és gazdag, a Kelet szegény és elmaradott. A „Nyugat” teremtette meg a titokzatos keleti illatokat, fűszereket és később a fekete aranyat, az olajat szaglászva a „Keletet”. Ez egy kiagyalt kifejezés tehát. Minden, ami Nyugaton van értékes, Keleten nincs semmi, ami érdekes lenne, hanem Kelet szinte csak tárgy, üres, elfoglalható, gyarmatosítható és kifosztható.

Ez az általánossá vált vélekedés Nyugat hivalkodó pökhendi stílusú lekezelése Keletnek. Hiányzik belőle a napkelte frissessége. Mert hogyan tekintenek önmagukra a keleti népek, akik számára ugyanúgy keleten kel a nap, mint a nyugatiaknak? Ráadásul több ezer éves kultúrával rendelkeznek, ami az Amerikai Egyesült Államokról aligha mondható el.

Az elmúlt ezredfordulóra kétségtelenül az Egyesült Államok lett a földkerekség legbefolyásosabb állama. Az ENSZ a különböző nemzetközi konfliktusok kezelésében cselekvésképtelenség bizonyult. A korábban a Varsói Szerződésbe tömörült államokat is, amelyekkel a Szovjetunió kénye-kedve szerint bánt, Amerika vette szárnyai alá. Mivel ez a terjeszkedés nem erőszakos, legalábbis nem katonailag, hanem elsősorban gazdasági és kulturális függő viszonyt jelent, nem is annyira szembeütő.

Az amerikai befolyás zászlóvivője a globalizáció. Ez egy az egységesülés felé haladó világrendet jelent. Ennek az ideológiának alapja egy bizonyos „káoszteória”. Ugyanis ha ez a globális, mindenkire nézve egységes jogokat, lehetőségeket kínáló világrend nem épül ki, a másik választási lehetőség a világ számára a globális káosz lesz.

Persze ez a „szép új világrend” sem épül a semmiből. Eszmei irányadója pedig a biznisz. Mégpedig az a tény, hogy ha a társadalmi értékrendek ütköznek – például természetvédelem, szociális gondoskodás, nemzeti hagyományok megbecsülése, felzárkóztatás, kultúra stb. –, akkor mindig a gazdasági szemponté lesz az utolsó szó.³ Ezenkívül a globális világcivilizáció agyközpontja az angol-amerikai érdekek képviselésében működő „nemzetközi tőke”. Eszközei a tudományok eredményeinek gyors technikai alkalmazása, a gazdasági fejlettség, a katonai potenciál, az erőfitogtatás, a médiapropaganda, az ízlésalakítás, a burkolt vagy nyílt nyomásgyakorlás a globalizáció kritikusa. Ez lehet pusztán csak lenézés, hogy akik másként képzelik el a világot, azok begombolkozzon, a világversenyben vesztes, helyi csökevényekhez ragaszkodó kisebbséget képeznek, akik nem értik a modernség vagy még inkább posztmodernség optimista, vidám, kozmopolita nyitottságát.

A globalitás gondolatát, illetve annak kemény feltételeit a transznacionális holdingok uralják. Ideológiájuk az, hogy ha a világpiacon mindig a legkifizetődőbb módon termeltetnek,

végül is mindenki jól jár, mert az áruk olcsóvá, ezáltal mindenki számára elérhetővé válnak. Ennek érdekében vándorolnak mindig a földgolyón azok felé a területek felé, ahol legolcsóbb a munkaerő. A magántőke-birodalmak viszont tőkekoncentrációjuk révén mára gigantikus méreteket öltöttek.

A multinacionális cégek általában anonim birtokosai úgy jelennek meg, mint a társadalom kenyéradói. Akik azonban az adózás elől, a közteherviseléstől borzadva kimenekülnek az adóparadicsomokba. 2000-ben az OECD 35 ilyen „paradicsomot” tartott számon, amelyek vámmentes zónákkal édesgetik magukhoz ezeket a mamutcégeket. Mai körülmények között a világon az ötszáz legnagyobb vállalat közül 139-nek nagyobb az évi bevétele, mint a világ 180 országa közül 120-nak.⁴

A globalizáció mögött persze tekintélyes katonai erő is áll. Az ezredfordulóra az Egyesült Államok vált – mint a fegyverkezési versenyből győztesen kikerülő nagyhatalom – egyetlen katonai világhatalommá. Vele szemben ma még eséllyel sem rendelkezik valamilyen egyenrangú másik. Évi költségvetésének nagyobb hányadát fordítja hadi kiadásra, mint bármely másik állam. A második világháború óta saját súlycsoportjában egyetlen valódi erőpróbában sem bizonyította ugyan fölényét, de helyi háborúk gerjesztésével harci potenciálját folyamatosan készenlétben tudja tartani, valamint az ipari háttérrel és a fejlesztést is folyamatosan meleg üzemmódban. Ennek eredménye az elrettentés, a renitenskedő nemzetek kirekesztése, gazdasági elszigetelése vagy meglecikéztetése. Valamint a világviszonylatban kialakított hatalmas katonai bázisok jelenlétének visszatartó ereje bárhol a világon.

A globalizáció eddig legkézenfekvőbb eredménye Európa elamerikásodása, amely egyben Európa egyetlen általános jellemzőjévé vált. Filmek, ízlés, stílusok, sztárok, érdeklődési kör, pletykák, élettempó, életmód, kielégítendő vágyak stb. tekintetében. De ez a hatás nyugodtan kitolható Európán kívülre is. A világ metropoliszait beutazó akár hipergazdag, akár kommersz turisták szállodai szobájában mindenütt ugyanazt a CNN-t nézik, ugyanazt a menüt kapják, ugyanabban az egzotikumban: az amerikásra zanzásított „ösi hagyományokban”, vagyis azok szirupos-giccses bemutatóiban gyönyörködhetnek. Szónoki fogásként emlegethetik a „tolerancia kultúráját”, de ez a kasszasikerre kacsingató sodrás lármásan követeli mindennemű tabunak az eltörlését, a csiklandósságot, a szex és az obszcén piederstálra emelését.

Ha ez valakiknek mégsem adatna meg, a média piacának egyivásúsítása házhoz szállítva keveri össze az élehetlenebb és tudatlanabb nép számára a sokszor teljesen ismeretlen országból a pár órás kikapcsolódásra szánt ide-oda kapkodó „médiakultúrát”. Összekever mindent: a tudást a tudálékossággal, a hírt a valóság elkenésével, az irodalmat az okkult maszlaggal, a művészetet bűvészkedéssel, a kítűnőt a feltűnővel. Míg végül nem lesz mit összekeverni, mert egy, csak egyetlen zavaros maszat lesz mindenből.

A hedonizmus „főpapjai”, a szerkesztők a szekularizált világ nevében szabadon költhetik az adófizetők pénzét mindenre, ami csak nekik tetszik. Ők már nem társalognak, csak megnyilatkoznak, nem mondanak semmit, csak szóvivők, versenyt futnak a pártoló-szponzoráló és a „nagyérdemű” kegyeiért. És jaj a vesztesnek! Aki tekintély, bármilyen szelle-

mi alacsony színvonalon, az idézheti önmagát, esetleg még dolgozik benne a másik túlszárnyalásának vágya a *best-sellerért*.

A kor másik guruja a „népszerű pszichológus”, a kincstári pszichoanalitikus saját erkölce nevében szabadon és a közpénzek felhasználásával ajánlhatja a fiataloknak a hasonneműek szexuális közösülését, még ötletekkel is támogatja őket. Az óvszeres közösülések népszerűsítése nevében aztán lehet tiltakozni az emberi tisztesség, egyáltalán az emberi lény megbecsülése és a normális házasság és család ellen mint erőszakkal fenntartott maradiság ellen. *Havas Henrik* az ATV-ben egy homoszexualitást „tudományosan” népszerűsítő adásában nyolc szakemberrel és nyolc meleg párral a háta mögött azzal vádolta meg *dr. Pálhegyi Ferenc* köztudottan keresztyén pszichológust és egy hozzá hasonló korú szelídlelkű református lelkészt, hogy mért terrorizálják a ma-gyar fiatalokat a Biblia a szexuális tanaival.

Havas Henrik, az ATV egyik műsorvezetője

A tejelesszájú fecsegése frissnek, újszerűnek és megfellebbezhetetlen bölcsességnek hat. A lényeg a nézettségi index. Fel se kell állni a fotelből, hogy mindeme bölcsességben része legyen bárkinek. Már ha még van lakása és benne egy fotel meg egy televízió.

A már idézett könyvében Ankerl Géza így kesereg: „Az *istenfélő tisztelet* csak a hatalomnak és a befolyásnak jár ki. Az időszerűtlenségtől való félelem és a divat diktátuma lépett a korábbi zsidó-keresztyén istenfélelme helyére. Olcsó, kéregető, cafrangos országgá lettünk mi magyarok. Túl buzgóan öngyarmatosítók. Olcsó veretű drága másolatok kedvelői. Persze ez is csak halvány, sápadt utánzata a nagy európai sivatagnak. Ahogy valamikor a németek leghűségesebb szövetségese, a szovjethatalom legvidámabb barakkja, most meg Amerika legszorgalmasabb, legstréberebb kisdíákjai lettünk. Saját magunkat tesszük idegenné, még hozzá saját hazánkban. Egy ötvenhatos vallomása hazatérése után: »nem találtam meg azt az önérzetes, szorgos népet, amelyet fél évszázada még csodáltak Európában, sőt a tengeren túl is«. A Nyugatról beözönlő csillogóan üres propaganda orkánja készületlen találta és ártatlan együgyűségben idehaza az embereket. Lihegve a Nyugatot majmoló magyarok vásárlókosarában több csecsebecse található, mint az »oláhokéban« vagy a »tótokéban«”.⁵

Gondolhatnánk, hogy ennek ugyan mi köze a címben megadott „lélekhez”, vagyis a gyülekezetek lelkiségéhez, a hívők életviteléhez, napi gondolataihoz, érdeklődési köréhez, főleg a hívők evangelizációs és missziós programjához? De hát nem lettek nyitottak, sőt vákuumszerűek az úgynevezett evangéliumi gyülekezetek is – a magyar társadalom részeként – erre a Nyugatról jövő sodró erejű áramlatra? Persze ennek az úgynevezett „evangéliumi” változatára? Mit tudunk mi akár csak évtizeddel ezelőtt is evangelizációs kampányokról, ifjúsági és egyéb fesztiválról, zászlós felvonulásokról, missziós és házcsoportok szervezéséről, missziós stratégiákról, különféle kurzusokról, gyülekezetépítő, gyülekezetplántáló módszerekről? Meg persze a szenzációs megtérések siker-történeteiről?

Egyik valamikori egyházi vezetőnk elmarasztalólag varrta az országos közgyűlés nyakába, hogy nekünk nincs világ-szerte ismert „magyar módszerünk”, mármint az evangélium hirdetésére. Egy másik országos lelkészértekezleten az ukrainaiakkal megtámogatott amerikai evangélisták oktatták ki a magyar lelképásztort, hogy mért nincs legalább hetvenezer baptista hazánkban. Az ukrainaiak – a jó tanítványok megfelelési kényszerétől hajtva – helyesen bólogtattak kioktatóinknak. Az egyik szünetben a szervezők közül valakivel a sétatöröket járva azt feszegettem, hogy mit tud ez az amerikai azok hűségéről, akik a legnehezebb időkben is ápolták a hívők hitét idehaza. Mert az ateista nyomás, kényszer és üldözés következtében az ő áldozatos, találékony és kitartó munkájuk nélkül már nem lenne baptista hívő Magyarországon. Az illető nem értette vagy nem akarta megérteni népem napszámos jellegű, soha megbecsülésben nem részesült lelki munkásai elmarasztalása miatt érzett fájdalmamat. Az ő értékrendje már amerikai diákévei alkalmával új vágányra váltott.

Az úgynevezett 89-es váltás előtt az egyházak élelme-sebbjei már tudták, hogy az emberi kapcsolatok, a szponzorok begyűjtése és a siker lesz a jövőben az előremutató a „misszióban” is. A szponzorok pedig itt voltak a kellő pillanatban: Svájcból, Németországból, és természetesen a tengerentúlról. Nem a kispályásokat keresték, hanem azokat, akikben valami-féle ígéretet véltek felfedezni. Erre sokkal felkészültebbek, „szakmabelibbek” voltak, mintsem hogy a hazaiak közül a legtöbbje egyáltalán értette volna, hogy miről is van szó. A nyugatiak tették a dolgukat: kiválogatták, méghozzá a maguk szája íze szerint és a maguk *szakmai szempontjai* szerint, természetesen „a Lélek vezetését sem nélkülözve”, hogy kik akadnak fenn a hálón, amelyben a jövő missziós iránymutatóinak körét alakítják majd ki. A többiek ettől kezdve a „futottak még” kategóriába tartoztak.

Azonban kár volt mindezt leírni, ha csak eddig jutunk töprengésünkben. Hiszen sokan többé-kevésbé azért tisztában voltak azzal, ami történik. Fájdalmasabb azonban a változás szellemi, lelki hozadéka. Az a programokra, konferenciákra, különböző missziós metodikákra kihelyezett kíváncsiság és befogadási készség, amely felváltotta a korábban – mára kiderült – nem értéktelen hazai hagyományok megbecsülését. A túllihegett másolás, az új helyzethez való igazodási kényszer, idegen kultúrában kifejlesztett stratégiák kritikátlan átvétele többet ártott a hazai baptizmusnak, mint az a néhány karrierista, aki megtanulta a maga menedzselését. A szorgalmas igazodás a Nyugathoz nemcsak a politikai pályán mozgók erénye lett, hanem az evangéliumi gyülekezeteké is.

Addig a kommunista egyháziügyi főhatóság hallgatólagos és megkövetelt elvárásához kellett igazodni, ettől pedig ahhoz az irányzathoz, amelyik meg van győződve arról, hogy „a világosság nyugatról jön keletre”. A Lélek is csak innen kiáradva kenhet fel valakiket alkalmassá a lélekmentésre. Ami bizonyos technikák, módszerek, érintések, dalok eléneklése és beszéd-stílusváltás következtében éri meg bő mértékben. Nem pedig az által, hogy itt mi megéljük az Úr Jézus Krisztus tanítását a tőlünk telhető legodaszántabb mértékben, ahogy ezt tették apáink, anyáink meg nagyapáink, nagyanyáink.

Ama bizonyos „magyar módszer” számon kérője sem az erkölcsileg, lelkileg tisztább életet, egymás közti krisztusi harmonikus viszonyt, nagyobb önmegtartóztatást, több Isten iránti engedelmisséget kérte számon, hanem egy bizonyos *magyar missziós módszer* kidolgozását és annak világméretű elterjesztését.

Mintha a megtérés nem közvetlenül az élő és jelen lévő Isten megrendítően hatalmas csodája volna, hanem egy bizonyos kegyességi technika, amit meg lehet tanulni egy gyorsan tanult, másolt, és próbált megfelelni azoknak a valóságos vagy csak beképzelt elvárásoknak, amikről úgy gondolta, hogy felé támasztottak, elsősorban a nyugatiak, főleg az amerikaiak. Legalábbis azért igazodott, hogy a szponzor kedve el ne menjen, és a támogatás el ne apadjon.

Ahelyett hogy gondolkodtunk volna, hogy nekünk milyen irányt kell megőriznünk saját kornyás hagyományainkból, és milyen módon kell ezt folytatva hitben és szolgálatunkban megújulnunk. És Bibliának alávetett kritikai szemmel vizsgáltuk volna meg azt, amit a „lélekre” hivatkozva kínáltak számunkra mások, hol jó szándékkal, hol e nélkül. Mert az amerikanizmus terjesztésébe az evangelizáció nagyon is belefér.

Annál is inkább, mert magyar nemzetünknek éppen az értékeesebb része a fordulat után várt már valamit az egyháztól is. Nem feltétlenül a baptistáktól, de egyházunkat sem zárta ki a várakozásból. Valószínűleg nem ugyanazt várta, amit a nyugati média zúdított a nyakába, illetve annak keresztyéniesített változatát. Közben a gyülekezeteink akkora zavarodottságon és gyötrelmeken mentek és mennek át, amilyenek korábban sohasem. És maga a gyülekezeti kultúra akarata ellenére akkorát változott már, hogy az is kétséges, vissza talál-e valaha a saját gyökereihez.

Cseri Kálmán 39 éves Torockó téri szolgálata után utódjának nem azt adta tovább örökségként, hogy a gyülekezeteket növekedési pályára kell állítani, hanem azt, hogy a gyülekezet tagjait táplálni kell az Isten ígéjével, a jó tudománnyal, hogy a tagok erősek legyenek az Úrban, mert hasonlaltal élve: csak az erős fa terem. A fát nem kell növeszteni, hanem hagyni kell nőni. Isten napja és esője növeszti. Ma Magyarországon az egyik biblikusán legegészségesebben és tartósan növekvő gyülekezet *Joó Sándor* és utódja, Cseri Kálmán gyülekezete. Egészséges bibliamagyarázatuk és az Istennek odaszentelt lelképásztorok családlátogatása, hívő lelkigondozói munkájának köszönhetően. Ez nem technika, mert ők elsősorban tiszta életű, alázatos, Isten ígéjének tudós papjai voltak.

Ebben nem találunk semmi különöset. Baptista gyülekezeteink kezdetén nálunk is így volt. És így volt rendjén. A baptizmus hazai születése idején ugyan amerikai testvérek tették lehetővé több egyházi köz-, egyebek közt szemináriumi épületeink megvásárlását. Arra termett

lelkészeket továbbképzésre is kiutaztattak Amerikába. De ezekben az időkben még az amerikai baptisták az áldozatokat vállaló puritán hívők mintaképei voltak mindenütt a világon. Nem uralták le a gyülekezeteket, és nem vizezték fel istentiszteleteiket a showmanek.

Ahogy *A. W. Tozer* írja az „Istentisztelet vagy szórakozás” című könyvében az amerikai gyülekezetek elvilágiasodásáról: „Ez a ti állítólag megtért playboyotok sokkal inkább playboy, mint megtért. Ha pedig egy »ripacs családkezdence« műsort akarok meghallgatni, nem a gyülekezetbe megyek. A fiatalok ugyanis a legvilágiasabb embereket tekintik példaképüknek, és a látványos műsorszervezés köré orientálódnak. A közkedvelt szónok hatalmas Bibliával a hóna alatt megy fel a szószékre, de ami utána történik, az alig különbözik a kabarétól. A szentségeket nem becsülik többre, mint a halottakat. Ez egy ítéletes örület.”⁶

Evangelizációs szolgálatban. Nyugatiasan, fiatalosan, sajátosan

A pasaréti református gyülekezet két lelkésze Istennek odaadott életű, áldozatos és több mint fél évszázados odaadó munkájának gyümölcseként vált másfél ezer tagúvá. Valamikor a baptista hívők is ilyen módon voltak eredményesek Magyarországon. Törekedtek tiszta, szent életre, alázastra, Isten iránti engedelmességre, és Isten megáldotta életüket olyan módon is, hogy másokat megtéréshez segítettek. Nem futott fel a gyülekezet taglétszáma hirtelen, hogy aztán ugyanolyan hirtelen elenyésszen, hanem kemény munkához szokott emberek szívós fáradozása hozta meg évszázados gyümölcsét.

A mai evangelizációs kampányok le akarják rövidíteni a megtérésre szánt időt. Ezért kell tömegekben gondolkodni az evangelizációról. A tömegek persze személytelenek. Egy nagynevű – vagy annak vélt – evangélistát néhány napon keresztül mindenki hallhat, de nem mindenki ismerheti meg őt

közről. Beszélgetésre sem nyílik alkalom vele. A „megtérőknek” gyorsan és bizonyos nyomásra kell életre szóló döntést hozniuk Krisztus mellett. Ezért fontos az „erő-evangelizáció”. A fájdalmasan megmutatkozó hitbéli alapozás hiányát az előre megszervezett utógondozók sem képesek pótolni, mert nem lehet adott időkeretbe nagyobb mennyiséget besűríteni – még bibliai igazságból sem – az ember lelkébe.

A kampány: csapda. Néhány évtizede szintén egy vezető bizonyos *stratégiai konferenciáról* hazatérve lelkesen buzdította a lelkipásztorokat, hogy – ahogy Londonban tanulta – ha minden évben minden hívő csak egyvalakit „Krisztushoz vezet” (nem olyan sok az), hány év alatt duplázódik meg az országos taglétszám, és hány év kell ahhoz, hogy Magyarországon már ne is legyen hitetlen, csak baptista hívő. Mondanom sem kell, hogy ez az elmélet csak elmélet maradt, ha annak is már régen el nem felejtődött. Mert a számok bővölete hozza magával, hogy nem az számít, ha gyülekezeteket szakítunk is ketté, csak szaporodjon a gyülekezetek száma.

Ha az Úr Jézus és az apostoli kor „hittérítő” munkáját vizsgáljuk, alig találunk példát a stratégiára vagy a kampányra, még szervezésre is keveset. „Ne kürtöltess magad előtt!” – mondja az Úr Jézus, ami a szöveg szerint nemcsak az adakozásra, hanem a kegyességünkre is vonatkozik (Mt 6,2).

Nem tudunk arról, hogy az apostolokat bárkik reklámozták volna, mielőtt egy városba megérkeztek. Az Úr kiküldte a tanítványokat „maga előtt”, de tennivalójuk ugyanaz volt, mint neki. Sőt, ha valaki elkezdte Jézus hírét terjeszteni, ő maga állította le azt (Mt 12,17; Mk

1,44). De átímádkozta az éjszakát, mielőtt egy városba betért, és imádkozni tanította a tanítványokat is (Mk 1,37; Lk 4,42). Hitt az Atyában, aki mindeneknek Ura. Ha ő áll mögöttünk, még az emberileg kudarc is előreviszi az Isten országának ügyét. Pontosan úgy, mint ahogy az ő kereszthalála tette.

Ilyen értelemben az apostoloknak nem is volt „nevük”, vagyis hírnevük, ami vonzotta volna a hallgatóságot. Erre az Atya vonzása miatt nem is volt szükségük. Szervezésről is csak annyit tudunk, hogy míg Jézus köztük volt, Júdásnál volt a pénz, és hogy akkor is versengtek: ki legyen közöttük a nagyobb (Lk 2,24).

Az apostolok cselekedetéről szóló könyvben és az apostoli levelekben találunk ugyan beszámolót némi szervezésről, diakónusok megválasztásáról (6,1–6), a levelekben pedig arról, hogy válasszanak „püspököket”, és azoknak milyen példás életűeknek kell lenniük (1Tim 3,1–6; Tit 1,5–9), de ez

az iratok tartalmát tekintve édeskevés helyet foglal el. Mert azok inkább arról szólnak, hogy hogyan éljenek. Hogyan szabaduljanak meg a haragtól, versengéstől, képmutatástól, irigységtől, álnokságtól, bosszúvágytól, tisztátalan gondolatoktól. Sőt a szívük mélyén se tűrjék meg ezeket. És mire törekedjenek: aláztatra, szolgálatkészségre, szeretetre, igazság-ra, irgalomra (Kol 3,5–17). Ezek voltak az ő evangelizációs „programjaik”, és ez volt a „stratégiájuk”. Ma meg – egy csak tervben lévő – evangelizációs fesztiválra lehet jelentkezni tizenkilenc elnökségi posztra, főleg fiataloknak.

Oláh Lajos bácsi búcsúzott a magyar baptistáktól Tahiban. És Nyugatra tartva volt bátorsága elmondani, hogy lépten-nyomon kezünkbe kerül sokféle Nyugatról érkező szórólap. Az egyik kiadója: a „Világosságot Keletnek” nevet viseli. Ne feledjük: az ateista, kommunista időket éltük, és a Nyugatot véltük mi a hívők mindenben példát adók hazájának. Lajos bácsi viszont azt mondta: „csodálkozom ezen a jelszón, mert eddig a világosság nem Nyugatról, nem is Keletről, hanem a Bibliából támadt.” A Lélek kiáradása pedig nem nyugatról keletre, hanem felülről lefelé, a mennyből jön, Istentől a neki engedelmes emberek felé. Vagy sehonnan.

Vajon átveheti-e bármilyen hírneves evangélista az örökkévaló Isten felelősségét, vagy egyenesen a szerepét? Tud-e újjászülni bárkit, vagy meg tudja-e bocsátani bárki bűneit? Azokat, amelyeket családja, önmaga és Isten ellen elkövetett? Meg tudja-e tisztítani és képes-e megszentelni a hallgatóit? Meg tudja-e tartani őket életük végéig az üdvösségre minden kísértés közepette? Az evangélium ugyanis nem az evangélistákról szól. Nem egy mozgalomról, amelyik evangelizál, nem is maga az alkalom a fontos, hanem az Isten és az ember kapcsolata, méghozzá azé az emberé, aki elszakadt tőle. Hogyan találhatna vissza hozzá?

Míg mi itt küszködünk a napi gondokkal, beleértve a küldetésünk megtalálását is, vagyis az evangelizációink és misszióink gondjait, ritkán állunk meg és gondolkodunk azon, hogy mi is készül ma ebben a világban. Sőt mintha nem is nagyon akarnánk tájékozódni. Pontosan, mint a náciizmus vagy a kommunizmus felfutásának előretörésének, terjedésének időszakában tették a hívők. Pedig ma alig lehet nem tájékozódni a világ dolgairól. Egyrészt mert ha kinyitjuk a televíziót, napra készek lehetünk a világban történő események felől még akkor is, ha tudjuk, hogy a híreket is szűrik és lehet velük manipulálni. Másrészt a 89-es változás óta Magyarországon minden rendű és rangú irodalom hozzáférhető, méghozzá magyar nyelven. Igen sok – méghozzá jó színvonalú – politikai, gazdasági és egyéb, még missziói elemző munka is jelenik meg manapság.

Szinte nincs tanulmány, amely ne foglalkozna azzal, hogy az Egyesült Államok bármekkora gazdasági és katonai potenciállal rendelkezik, és bármekkora erőket mozgósít arra, hogy befolyását vagy ellenőrzését kiterjessze a globálissá vált világra, azért mégsem mindenható. Nemcsak teológiai értelemben nem, hanem az amerikanizmus számára három bevehetetlennek tűnő terület létezik: Kína, India és az arab világ.

Kína azért is bevehetetlen, mert kultúrája több ezer éves. Az ecsettel rajzolt képirása is több mint háromezer éves, ami azt jelenti, hogy az évezredekkel ezelőtt leírt gondolatokat ma bárki elolvashatja, és úgy érti, ahogy azt az ősök leírták. Mára ezeket kíváncsian olvassák, és meg is becsülik. Kína gazdasági növekedése meghaladja az Egyesült Államokét, amely

1987 óta a világ legnagyobb adósa. Fizetési mérlegének hiánya 1990 és 2000 között 78,96 millió dollárról 444,69 dollárra nőtt, vagyis megötszöröződött.⁷

Az USA által bedobott hollywoodi stílusú bombasztikus, propagandisztikus erő éppen Kína számára nem jelent semmit, hiszen az USA számára Kína a legnagyobb kölcsönző. Viszont ma Kína az angolszász gyarmatosító darwinista üveggyöngyökért nem hajlandó ősi kultúráját odadobni. Ennek az ősi kultúrának nem csupán tárgyi elemei vannak, hanem része például a szorgalom, a szülők tisztelete, az összefogás kedvelése is. A kínai ember esze nem az évi szabadság megtervezésén jár, hanem azon a munkán, amit el kell végeznie. Nem véletlen Kína felemelkedése, hanem értelmes, szervezett és eredményes munkájuknak köszönhető. Ha egy ázsiai elvégzi napi teendőit, jól érzi magát. Ehhez a kultúrkörhöz számít Japán, Korea és Vietnam is. Napjainkban a világban ezen a részen a legnagyobb a keresztyének létszámbeli növekedése. De nem az Európából vagy az Egyesült Államokból érkező misszionáriusok munkájának eredményeként, hanem csak azóta, mióta a keresztyén hit terjesztőinek döntő többsége a saját népük fiai közül kerül ki.

Az indiai vagy saját nyelvükön: *bhárati* civilizáció a „Védák” szanszkrit tanítására épül. A gyűjtemény és vele együtt a hindu kultúra egyik legnagyobb hatású alakja a Kr. e. 272–232-ben élt *Asóka* király. Maga a hindu vallás, az ősi iratok, a gondolkodás és világnézet egy nyugati számára annyira bonyolult, hogy a kasztrendszeren túl alig valamit ért meg belőle. A *kaszt* szó az első portugál gyarmatosítók (*casta* = fajta) nyomán terjedt el világszerte. Szanszkritül ez *varna* = vagyis csupán szín.⁸ A hindu vallás meglehetősen toleráns. Az utcán heverő nyomorgókkal szemben a tehenek öregotthonban végzik be életüket. A szent tehén, vagyis *Go Mata* életadó anyát jelképez.

Napjaink hindu vallási megújulásának jele, hogy néhány éve a *Ramaja* televíziós sorozatának bemutatása idején szinte megállt az élet India-szerte, mint a spanyol nagy meccsek idején az Ibériai-félszigeten. *Asóka* három alaptörvénye tiltotta a hivalkodó szekták megbotránkozató viselkedését, a bujtogató szónoklatokat, és előírta a törvények, a rend és a szülők tiszteletét.

Az iszlám világa Marokkótól Indonéziáig, Kazahsztántól Szenegálig terjed. A muszlim igazhívőt jelent. Ellentétben a kínai–japán taoista és buddhista és az indiai hindu vallásokkal, az iszlám nem kötődik egy földrajzi területhez. Viszont a keresztyén misszióhoz hasonlóan térítő vallás. Azzal a nem elhanyagolható különbséggel, hogy a legtöbb muszlim ország még mindig mélyen muszlim, olyan módon és értelemben, ahogy a legtöbb keresztyén ország már régóta nem keresztyén.

Az Európával és Amerikával közelebről megismerkedő muszlim polgárok kezdték degenerációnak és dekadensnek tekinteni a nyugati civilizációt. *Kuh-Táb* amerikai tanulmányai után 1964-ben visszatérve Kairóba *Maálim fil-Tarik* (Újtjelzők) című írásában, amely az Iszlám Testvériség egyik ideológiai alapiratóvá vált, a Kelet spiritualitását állítja szembe a Nyugat pénzimádatával.

Szerinte Amerikában mindent, még a vallást is anyagi szempontok szerint mérik. Az amerikai templomok üzleti vállalkozásként működnek. Versenyeznek a hívekért és a nyilvánosságért, és a „vásárlók”, illetve a közönség megnyerése érdekében ugyanazokat a módszereket alkalmazzák, mint az

üzleti vállalkozások. Egy templom lelkészének – akárcsak egy világi vállalkozás vezetőjének – a siker a fontos, és a sikert nagysága szerint számszerűsítve mérik. A gyülekezetek szégyentelenül reklámozzák és kínálják azt, amit a legtöbb amerikai keres: kellemes időtöltést és szórakozást. „Csak érezd jól magad!” Ennek eredményeként az egyházi szabadidőközpontokban a papság áldásával táncmulatságokat tartanak, amelyeken mindkét nembeli találkozik, és úgy szórakoznak, hogy a combok és mellék érintkeznek egymással. A papok még attól sem riadnak vissza, hogy elsötétítsék a helyiséget, elősegítve az erotikus légkör kialakulását. A táncterem izzik a felgerjesztett szexualitástól.⁹ Hogy aztán éppen ez kell-e nekünk magyaroknak is, hogy a misszióink mozgalmasabb legyen? Még akkor is, ha mindez „Jézus nevében” közeledik felénk?

Bármennyire is igyekszik a nyugati média neveltségessé tenni az úgynevezett „harmadik világ” elmaradottságát, mindhárom tömb elsősorban is vallásilag, kulturálisan, de életstílus tekintetében is ellenáll a nyugati behatolásnak. Annak ellenére, hogy a Nyugat önmegbízott, újdonságkereső és szórakoztató „misszionáriusai” igyekeznek előzőlni a világnak ezeket a területeit is. Valószínűleg a három nagy tömbben annyi a közös, hogy ellenállnak.

Persze a nyugatról keletre tartó missziós társaságok ma is hangosak az „áldozatvállalást” hirdető, kecsegtető sikertől. Ugyanakkor igazságtalanok lennének, ha eltekintենek a bibliafordítások soha nem látott mértékű elterjedésétől, mely meghozza a maga áldott gyümölcsét, és egy kalap alá vennék minden amerikai misszionáriust. Ebben a vonatkozásban azokban a tendencia a fontos.

Vizsont vakok volnánk, ha nem látnánk a nyugati egyház megízelt sós pozícióját. Azt mondja Jézus, hogy nem kell az már senkinek, semmire sem jó, hanem kidobják és megtapodják az emberek (Mt 5,13). Isten pedig nincs ránk szorulva, hogy megmentse az embereket, mert még ma is a kövekből is támaszthat fiaikat magának (Mt 3,9). Végbeviszi viszont a maga munkáját velünk is, nélkülünk is, sőt ellenünk is.

Vajon nem jött el számunkra az az idő, amikor aktuálisá vált Ámós próféta szava: „*Ne keressétek Bételt, ne járjatok Gilgálba, Beérsebába se menjetek! Mert Gilgál fogságba jut, Bétel pedig megsemmisül. Engem keressetek, és éltek!*” (5,5–6). Vajon mit készít a Mindenható Úr a jövőben ezen a földön? A kétes siker percemberei akarunk lenni, vagy üres kézzel, tanácstalanul, de legalább becsületesen állunk Isten színe előtt, mint akiknek nincs semmijük, ezért mindent tőle várunk? Nagyon várjuk már Krisztust! Abban a biztos tudatban, hogy ő kiigazodik a bonyolult idők bonyolult eseményei közepette is.

Tudom, hogy nem az a megoldás küldetésünk teljesítése vonatkozásában, hogy akkor leálljunk és várjuk a sült galambot missziós küldetés címén. Azt sem gondolom, hogy az evangelizációs kampányok mindenestől rosszak vagy elvetendőek. Tegyük meg, amit megtehetünk egészen addig, míg visszatér a mi Urunk!

De az meggondolandó, hogy egyrészt erőbefektetésünkben, sőt az ezt megelőző tájékozódásunkban oda kerül-e a hangsúly, ahova kell? Lehet-e rutinból, divatból, stratégiákból kiindulva „lelkeket menteni”? Vagy tudatában vagyunk, hogy a hívőknek elsődleges célja a szent élet Isten akarata szerint. Az igehirdetőknek és bárminemű szolgálá-

tevőknek még inkább. Aztán a mindennapi becsületes munka a lelkiekben is. És azoknak a keresése és megtalálása, akiknek már elégük van a világból, annak szennyéből, és keresnek valami mást, tisztát és igazat.

Egy professzor nyilatkozott nemrégiben a hazai diákságról a tévében. Szerinte a következő nemzedék nem azon kérdéseire kell válaszolnunk, amit feltesznek, hanem amit fel kellene tenniük: „van-e még értelme, hogy becsületes, ember-séges legyek, nem járt-e le ennek végképp az ideje?” Mert legtöbbször nem ezt kérdik, hanem hogy hogyan lehet gyorsan meggazdagodni és jól élni? De a fiatal lélek azt issza, mint a szivacs, amiben benne van. Ha a sár az, akkor a sarat. Ha a forrásvíz, akkor a forrásvizet.

A történelem Ura bizonyos, hogy Úr marad mindörökké a világ népeiségének számontartásában is, és átrendezheti ezt a pillanatnyilag várakozó állásponton lévő világunkat egyik napról a másikra másképpen is, mint ahogy ma van, vagy mi elgondoljuk. Lásd az arab világ napjainkban végbemenő éppen vallási indíttatású forrongásait. És egyszer csak ott találjuk magunkat felkészületlenül az újra, vagy éppen a már lejárt paradigmával való szöszmötölésben. Úgy teszünk, mint a nyugati világ politikusai, akik rettegenek attól, hogy az erkölcsileg kiüresedett, lelkileg sivárrá vált és gazdaságilag ellenőrizhetetlen mozgású *Nyugat* gyengesége ki ne derüljön. Úgy tesznek, mintha nem vennének észre semmit. A Berlusconi, Sárközik, Mónikás Clintonok, Bushok életideált nyújtanak-e a fiataloknak?

Pedig ahogy valamikor *Berzsenyi* megírta: „minden ország támasza, talpköve A tiszta erkölcs, melly ha megvész: Róma ledül, s rabigába görbed.” Ne feledjük, nem egy világbirodalom dőlt már össze, először éppen az erkölcsi romlás és kiüresedés következtében. Egy birodalmi bukás azonban magával ránthatja az ebbe a szellemi, lelki közegbe beágyazódott egyházat is. Főleg, ha már Isten nem is védi, mert a világgal való barátság következtében elvesztette tisztaságát és önmagával, még inkább Krisztusával való azonosságát (2Kor 6,14–7,1).

Jegyzetek

- 1 Sopronban született, a Budapesti Műszaki Egyetem elvégzése után az 56-os eseményekben való részvétele miatt elhagyni kényszerült Magyarországot. Párizsban publikált szociológiai doktori disszertációjának címe: „Emberbe való beruházás”. Tanított Lausanne-ban, Frankfurtban, Göttingában, valamint Pekingben és Szöulban. Az Amerikai Politikatudományok Akadémiájának tagja. ENSZ megbízásból járt Indiában, Afrikában és Dél-Amerikában. Ma Svájcban él.
- 2 Ankerl Géza: Anyanyelv, írás és civilizációk. Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Bp., 2004. 101–135. o.
- 3 Uo. 136. o.
- 4 Uo. 137. o.
- 5 Uo. 362. o.
- 6 A. W. Tozer: Istentisztelet vagy szórakozás. Arany Mécstartó, Nagyvárad, 2008. 75–133. o.
- 7 Uo. 171. o.
- 8 Uo. 297. o.
- 9 Bernard Lewis: Az iszlám válsága – Európa Könyvkiadó Bp., 2004. 114. o.

Gyermekszáj

Jobban szeretem anyuci testvérét, mint a sajátomat. Anya testvére a nagynéném, az enyém meg senkim!

Anya pocijában van egy baba, csak azt nem tudom, hogyan nyelte le.

Az anyukákra nem szokás kiabálni, ők hasznosak.

Amikor két ember egymásba szeret, és először megpuszilja egymást, rögtön összeesnek, és nem is kelnek fel legalább egy órán át, de van, hogy még tovább.

A félsziget egy olyan sziget, amit nem fejeztek be teljesen.

A nagyi azért kövér, mert tele van szeretettel.

Minél öregebb az ember, annál drágábbak lesznek a fogai.

A kislányok azért nem tudnak állva pisilni, mert nincs mibe kapaszkodniuk.

Amikor a nagyinak fájnak a fogai, egyszerűen pohárba teszi őket.

Egyszer olyan beteg voltam, hogy negyven kiló lázam volt.

Nekem már nincsen nagyim, elültették a temetőben.

Az anyukáknak szintén legelniük kell, hogy tej jöjjön a cicijükből?

A svájci teheneket elsősorban csoki gyártáshoz használják fel.

Szardínia lakosait szardíniának hívják.

Hogy jó legyen, a kórházi nővéreknek teljesen sterilnek kell lennie.

Az orvosok azt mondják, hogy a halálos betegségek a legrosszabbak.

Amikor a kistesóm született, akkumulátorba kellett tenni.

A lepke egy olyan rovar, amely a helikopterek családjából származik.

A leghasznosabb állat a disznó. Mindene felhasználható: elejéből-hátuljából hús van, a bőréből cipő, a szőréből kefe, a nevével meg káromkodni lehet!

Az állatkert egy szuper hely. Olyan állatokat is lehet látni, amelyek nem is léteznek.

Nem vagyok megkeresztelve, de azért be vagyok oltva.

Az életbiztosítás egy olyan pénz, amit az kap meg, aki túléli a halálos balesetet.

Nem tudom hány éves vagyok, mert ez állandóan változik.

Nagyon megijedtem, amikor anya megbetegedett. Azt hittem apu fog főzni ránk.

Az akvárium egy mini-tenger, ahol a házi halacsók úszkálnak.

A gyerektartás a gyerekek fizetése, amikor apa elköltözik otthonról.

Az örökbefogadás sokkal jobb lehetőség, mint a szülés. A szülők saját maguk választhatják ki a gyereket, és nem kell mindenáron elfogadniuk azt, amit éppen kapnak.

A pápa a Vákumban lakik.

Minden hal termel ikrát, az oroszok még kaviárt is.

A teheneknek nem szabad gyorsan futniuk, hogy ki ne lötyögjön a tejük.

A férfiak nálunk csak egy nővel házasodhatnak. Ezt úgy hívják, hogy monotonia.

Nem értem miért haragszik annyira anya, hogy összetörtem a vázát. Úgyis már öreg volt, és meg kínai, nem is a miénk!

A nővérem már megint kitűnővel fejezte be az osztályt, csupa ötösök. Fogadjunk, hogy szándékosan csinálja ezt velem!

A Nagyi elköltözött a túlvilágra. Most már nekem is van valakim külföldön.

(Internetes levelezésből)